

ЗЛОЧИННІ ДОСЛІДИ
ЛУГАНСЬКИХ СТОР.
ЛІКАРІВ 14

БАНКИ ВІДНОВЛЮЮТЬ
КРЕДИТНІ ПРОГРАМИ:
ДОРОГО І СЕРДITO СТОР.
22

ЯК ВЛАДА СТОР.
НИЩИТЬ СОФІЮ І ЛАВРУ 40

Тиждень

український www.ut.net.ua

№ 29 (90), 17-23 ЛИПНЯ 2009 р.

ІВАН ВАКАРЧУК
ПРО «МЕРТВІ ДУШІ»
ПРОФЕСОРІВ
стор. 36



ПРЕЗИДЕНТСЬКЕ МЕНЮ

Чим нас годуватимуть,
щоб посісти крісло
глави держави.

Стор. 16

ISSN 1996-1561



19 771996 156002



РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

**Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ !!**



- відтепер стартовий пакет містить: ТревелСіМку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс
- стартпакет від \$14
- ТревелСіМка працює у 163 країнах
- безкоштовні вхідні у 62 країнах
- у 104 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- ТревелФакс: окремий балтійський номер для прийому fax2email
- GPRS-інтернет від \$0,57 за 100 Kb
- послуга "Мобільний Перекладач"
- бонуси в програмах лояльності "Панорама" (МАУ) і "Меридіан" (Аеросвіт)
- зручні цілодобові тарифи
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

**Ціни на
СтартПакети
знижено!**

Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід
Австралія	0,50	0,00		Польща	0,59	0,00	
Австрія	0,55	0,00		Португалія	0,59	0,00	
Бельгія	0,65	0,00		Росія	0,45	0,00	
Болгарія	0,75	0,20		Словаччина	0,55	0,00	
Велика Британія	0,59	0,00		Туніс	0,75	0,25	
Греція	0,65	0,00		Туреччина	0,55	0,00	
Грузія	0,55	0,00		Угорщина	0,65	0,00	
Єгипет	0,55	0,00		Фінляндія	0,55	0,00	
Ізраїль	0,45	0,00		Франція	0,59	0,00	
Іспанія	0,59	0,00		Хорватія	0,55	0,00	
Італія	0,59	0,00		Чехія	0,55	0,00	
Кіпр	0,39	0,00		Швейцарія	0,69	0,00	
Латвія, Литва	0,55	0,00		Швеція	0,59	0,00	
Німеччина	0,59	0,00		Японія	0,55	0,00	

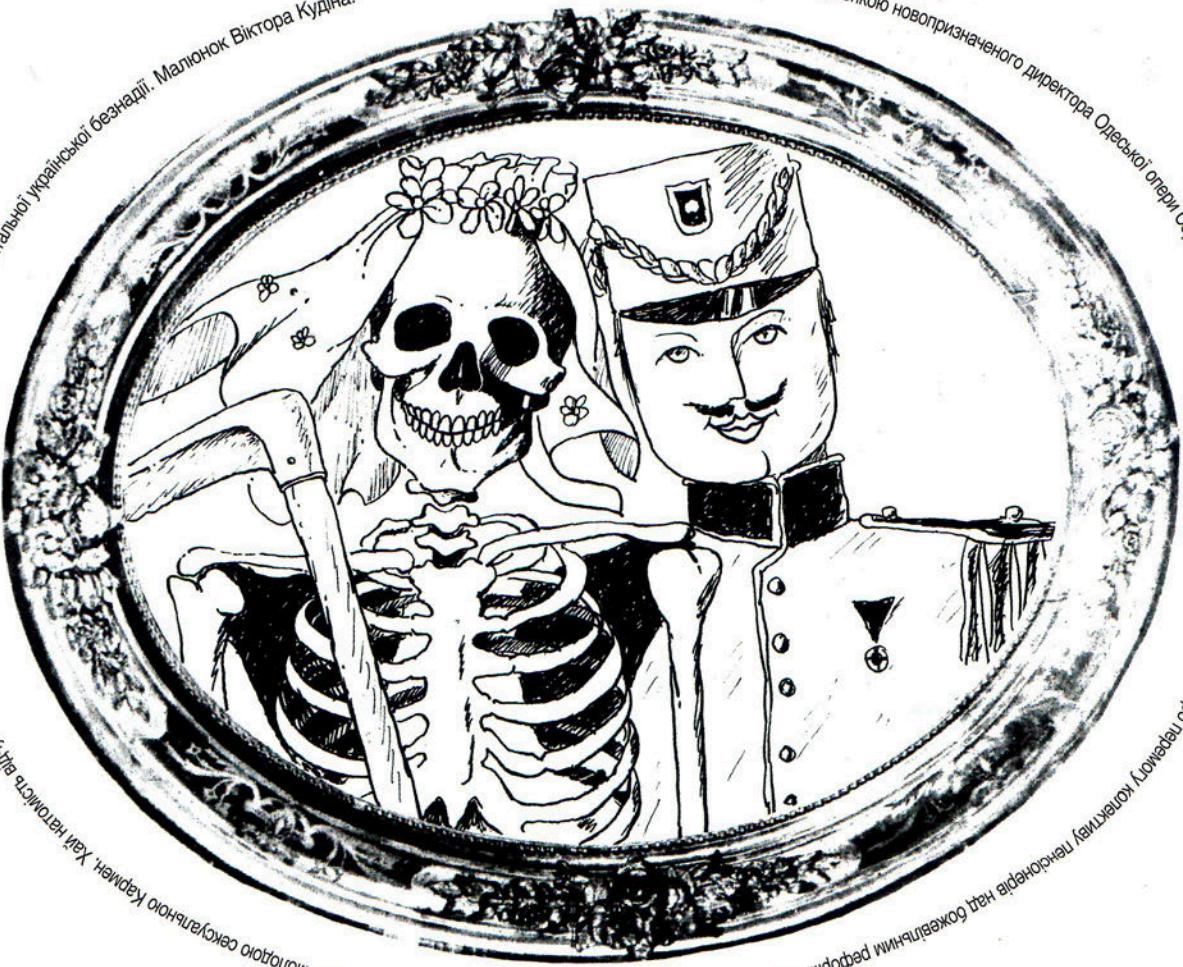
Тарифи станом на 01/07/2009р.



**довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua**

Доведено на даних з 01.07.2009 р. в 11:30. Інша ціна 4/7/2009 виключена.

**U.T.T. & C.S.C.
since 1996**



Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
 Наталя Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
 Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінць, Ігор Кручик,
 Андрій Лаврік, Катерина Липа, Мар'яна Олійник,
 Вікторія Поліненко
Журналісти Анна Бабінець, Жанна Безп'ятчук,
 Богдан Буткевич, Василь Васютин,
 Інна Завгородня, Роман Кабаній,
 Олександра Киричук, Валентина Кузік,
 Наталя Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Мінченко
Контент-редактор сайту Таня Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ниц
Більд-редакція Олександр Чекменьов, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовковляс
Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталія Сап'ян
Відділ маркетингу Ганна Кащейда

Голова редакційної ради Роман Цуприк
Садоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
№ зам. 094896
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, а/с №2
E-mail: OFFICE@UT.NET.UA
Телефон (044) 351 1300
Виходить щоп'ятниця
Розповсюджується
в роздрібний торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

МАТЕРІАЛИ, ПОЗНАЧЕНІ ЛІТЕРОЮ «Р», ПУБЛІКУЮТЬСЯ НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ. РЕДАКЦІЯ ЗАЛИШАЄ ЗА СОБОЮ ПРАВО НА ЛІТРЕДАГУВАННЯ НАДІСЛАННИХ МАТЕРІАЛІВ БЕЗ УЗГОДЖЕННЯ З АВТОРОМ.
 РУКОПИСІ НЕ ПОВЕРТАЮТЬСЯ Й НЕ РЕЦЕНЗЮЮТЬСЯ. ЗА ЗМІСТ РЕКЛАМНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ЛІСТИВ, НАДІСЛАНІХ ЧИТАЧАМИ, РЕДАКЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕ НЕСЕ.



супутньо-політичний журнал
Життя має смисл!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
 передплатний індекс – 99319



Хто нам психіатр?

ЮРІЙ МАКАРОВ
шеф-редактор

Дві останні новини зі столичного життя, обидві погані. Перша стосується всіх киян: підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги. Другу, можливо, ніхто й не помітив: на Набережно-Хрещатицькій зруйнували будинок, черговий за останні місяці. Міцний такий будиночок, сто років тому ще вміли будувати (якщо комусь цікаво, йдеться про № 23). Я щоразу милювався ним, проїжджуючи повз, і мрійливо думав: непоганий би вийшов громадський центр із галереєю, книгарнею, кінозалом, клубом – адже це Поділ, поруч Могилянка... Замрівся. На цьому місці тепер буде готель.

Я навіть не хочу тут обговорювати конкретну втрату конкретної пам'ятки промислово-громадської архітектури початку ХХ сторіччя – після того, що зробили з Києвом за останні роки, такі телячі ніжності нікого не можуть вразити (зокрема, див. стор. 40). Масштаб культурної руйни, якої зазнало місто за нинішньої мерської каденції, потребує іншого жанру – жанру панаходи. Цікаво зовсім інше: виявляється, попри кризу, господарське життя в Києві не завмерло.

Звісно, крані стоять, інвестори згортають програми, але... випадає, що не всі. Ось днами Київрада продала чергові ділянки загальною площею понад 6 га під забудову. Вторгувала 70 млн грн. Трохи більше \$9 млн – так більш звично. Виходить приблизно по \$150 за м² Києва. Вірите? Я отож замислився.

До кризи сотка найбільш ласої «комерційної» київської землі коштувала понад 1 млн, себто 10 тис за м². Тут я мав би сміренно змовкнути й поступитися міс-

цем людям із чистими руками, гарячим серцем і холодною головою. Але оскільки останнім часом чільники Київради та мера отримують здебільшого не повістки з прокуратури, а ордени з Секретаріату президента, я змушеній знову ввімкнути свій дилетантський калькулятор, повністю усвідомивши його обмежені можливості. Отже, якщо по-дилетантському, за позамінний рік (за минулій даних не маю) землевідведення під забудову в Києві склало близько 2000 га, дельта між реальною скарбниця, мала б скласти... до 20 млрд доларів, не гривень. Я не наполягаю на конкретних сумах, ідеться про порядок цифр. Це, повторюю, тільки доходи від землі, але ж у міської адміністрації разом із Київрадою чимало інших джерел надходжень: дозволи там, ліцензії... Якщо тримати це в голові, простіше тверезо оцінити останнє послання мера, яке кидали персонально в поштову скриньку кожній любої бабусі. В ньому київський міський голова скажиться, що уряд, бачите, забрав у бюджет цілий мільярд доларів, отже, підвищення тарифів неминуче. Листівка прикрашена мерською фотографією з його фірмовою блазнівською посмішкою. Може, не всі пам'ятатимуть, що пан Черновецький за глибокого совка, на початку своєї кар'єри працював саме слідчим прокуратури, а за тих благословенних часів туди не брали ані блазнів, ані божевільних.

Я жодної хвилини не вірив у неадекватність мера. «Космос», «несповна розуму» – це все байки для приїжджих.

Якщо міркувати про генезу його знаменої посмішки, найпереконливіша версія – невпинна ейфорія, що коротко висловлюється відомим російським прислів'ям: «Гуляй, Ванька, бога нет!» – що б там не казав пан Аделаджа. Ти можеш робити, що завгодно, й нічого тобі за це не буде: збивати своїм «майбахом» перехожих, збирати квартиру-музей Тичини, наспівувати диски, починати будівництво нової транспортної розв'язки (на проспекті Возз'єднання), коли на першу (на Московській площі) нібито бракує коштів, вести телевізійну програму... До речі, чудова деталь: у листівці мер знову радить звертатися в міський call-center, а там йому передкажуть. Не знаю, як у кол-центрі, а на телепрограмі за його участю всі записи звернень киян після закінчення складали в один мішок і... викидали на сміття, – розповідала безпосередня учасниця того шоу, якій я не можу не вірити. І найголовніше: хапати, хапати, хапати. Отже, хай викидаються з вікон slabkodukh нью-йоркські брокери, криза-не криза – ми були в шоколаді й будемо в шоколаді. Що там начальство, прості кияни нас підтримують! Гадаєте, лише я один з-поміж 4 млн киян, легальних і нелегальних, маю калькулятор? Якщо ми ладні подарувати свої мільярди цим спрітним телесикам у «майбахах», то, мабуть, це нас влаштовує? І скромний мерський заступник декларує з категоричністю другого закону Ньютона: «Леонід Черновецький буде працювати стільки, скільки захоче». Тут, знаєте, будь-кого проб'є на ейфорію. То хто нам – не йому, нам – лікар? Правильно!



ФОТО: ЮРІЙ ДЯЧКИН

52**ГУЦУЛЬСЬКА МЕТРОПОЛІЯ**

Закарпатське селище Ясіня відоме бунтарською вдачею, гірськолижним курортом та угорською меншиною

**32****ВОЛЬНОМУ ВОЛЯ**

Міністерство освіти дозволило студентам самостійно вибирати гуманітарні предмети.

Тиждень аналізує плюси й мінуси нововведення



ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

44**«ІНШИЙ» НАЦІОНАЛІСТ**

Євген Стахів пишеться своєю належністю до ОУН під час війни, але критикує її нинішню ідеологію

НА ЧАСІ**КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**

Малюнок Віктора Кудіна

ОСОБИСТА ДУМКА

Юрія Макарова

ФОТО ТИЖНЯ

Стонхендж на долоні

ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ

ЄС завдав подвійного удара по енергетичних амбіціях Росії

ОЦІНКА

Ігоря Мирошниченка Євро-2012 по-сумському

ВПРИТУЛ**ЗЛОЧИННІ ДОСЛІДИ**

Луганські онкологи проводили випробування несертифікованих ліків на хворих і брали за це з них грошей

ЛОКШИНА**ПО-КАНДИДАТСЬКИ**

Усі претенденти в президенти обіцятимуть народу одне і те саме

ВИБОРЧИЙ КРЕАТИВ

Майже всі гучні передвиборчі обіцянки не виконуються

TWITTER У ГОЛОВІ

Чому з кандидатів у президенти не вийдуть блогери

ЖИТТЯ В БОРГ

Комерційні банки відновлюють кредитування фізосіб на кабальних умовах

ВБИТИ ДОЛАР

Нові економічні гіганти шукають нову резервну валюту

ІЛЮЗОРНИЙ МОНОЛІТ

Етнічні сутички в Сіньцзяні вкотре засвідчили, що «єдиний китайський народ» – це не більше ніж ілюзія

МІНІСТР УКРАЇНІЗАЦІЇ

Іван Вакарчук про brutальність слова «корупція», «мертві душі» університетських професорів та ненасильницьку українізацію

МИ**ЦІНОЮ ЦІННОСТЕЙ**

Софію Київську та Києво-Печерську лавру можуть внести до «чорного списку» об'єктів під загрозою

ВОЛЯ, АБО СМЕРТЬ?

Нові виклики застарілої ідеології

УТИКАЧІ ДО ПЕКЛА

Тисячі закарпатців загинули в радянських концтаборах за свою любов до... СРСР

НАВІГАТОР**У ЛАБІРИНТАХ ЛЮДИНОБИКА****Тиждень** мандрував островом Крит, де поєдналися стародавні міфи й модерновий православний світ**ВІДГУКИ**

Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**КІЛЬКА СЛІВ**
ВІД ЖУРНАЛІСТІВ **ТИЖНЯ**

Перше українське пиво з 1715 року



Стонхендж на долоні

Цей чудернацький велосипед бачили в багатьох містах світу. Точніше, спочатку це був легковик – так само з фотокамерою на даху, яка знімає собі щодесять метрів повну панорamu всього, що бачить навколо. Потім виявилося, що машина не скрізь пройде, тому прилад зробили близьким до людей. Результат роботи цих камер кожен може безкоштовно побачити на сервісах

Google Earth та maps.google.com. Ви можете роздивлятися Нью-Йорк, Сан-Франциско, Лас-Вегас, Лондон, Париж, Рим, Токіо й ще десятки міст на планеті – тає, ніби ви самі гуляєте

їх вулицями. Описати це враження не можна, але їх можна зняти на сайт і переконатися на власні очі. Коли ж у землі весь час поповнюється, і громадськості віддалених країн по-тому долучається до проекту. Зокрема з питанці дніами провели голосування, що зі своїх пам'яток і мальовничих місцях вони хотіли побачити в інтернеті. Так камера Google дісталася славозвісного Стоунхенду. Коли такий велосипед чи легковик з'явиться на вулицях Києва, Одеси чи Львова, треба питати в керівництва компаній.

Фото: REX FEATURES/FOTOBANK



Газова опера

Nabucco дає Європі шанс позбутися енергетичної залежності від Росії

Європейський Союз 13 липня завдав подвійного удару по енергетичних амбіціях Росії. По-перше, представники Туреччини, Болгарії, Румунії, Угорщини та Австрії підписали в Анкарі угоду про будівництво газогону Nabucco, яким газ із Каспійського регіону постачатиметься до Центральної Європи в обхід Росії. По-друге, лідер партії ГЕРБ та найімовірніший кандидат на посаду прем'єр-міністра Болгарії Бойко Борисов заявив про потребу призупинити переговори про спільні російсько-болгарські проекти. Серед них і будівництво газопроводу «Південний потік», яким росіянини планували постачати газ до

Італії та Австрії через Чорне море.

Одночасне підписання угоди в Анкарі та заяви Борисова навряд чи були випадковим збігом обставин. Європейський Союз, який не раз критикували за брак політичної волі, продемонстрував чудові бійцівські якості. «Ми здобули перемогу над скептикіами. Колись здавалося, що переговори на мертво заблоковані, але тепер у нас є угоди, і я вважаю, що цей газогон (Nabucco. — Peg.) неминучий», — заявив президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу.

Це погані новини для Газпрому, який намагався «Південним потоком» ще



більше прив'язати до себе європейських споживачів газу. Nabucco натомість надає Євросоюзу можливість диверсифікувати свої джерела газопоста-

чення та позбутися залежності від Росії. До речі, в однійменній опері Джузеппе Верді вавилонський цар Навуходоносор (він же Набукко), подолавши

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ОЛЕКСАНДР БІРСАН очолив охорону президента

Колишнього керівника охорони Леоніда Кучми Олександра Бірсану призначено начальником Управління державної охорони (УДО) замість Валерія Гелетея. УДО опікується безпекою вищих посадових осіб, а також важливих державних споруд. Раніше Бірсан керував антитерористичним підрозділом СБУ «Альфа».



ДМИТРІЙ МЕДВЕДЕВ кличе на кінні перегони

Президент Росії запрошив президентів СНД відійти замість неформального саміту Співдружності кінні перегони. Від запрошення вже відмовився український лідер Віктор Ющенко. А от президенти самопроголошених Південної Осетії та Абхазії навіть виставлять на перегони власних коней.



ЄЖІ БУЗЕК очолив Європарламент

Колишнього прем'єра Польщі обрали спікером Європейського парламенту. Представниця партії німецьких зелених Ребекка Гармс, вітаючи нового спікера з обранням, закликала його: «В усій цій нинішній орієнтації на схід не забувайте й про Україну». У 2004-му Бузек стояв на Майдані в Києві.



ОЛЕКСАНДР ЧЕРНОМОРОВ відсудив квартиру

Народний депутат Черноморов (Партія регіонів), виграв позов до Верховної Ради, в якому вимагав надати йому квартиру в Києві. Позовну заяву він мотивував тим, що буцімто погані житлові умови заважають законотворчій діяльності. Рік тому Черноморов скаржився, що йому не вистачає на бензин для джипа й харчі 1 тис. грн на день.



ЮРІЙ КАПЛАН загинув від руки вбивці

72-річного поета забили на смерть у власній квартирі в Києві. Підозрюваного затримано, міліція не виключає, що злочин склоено на землі ревнощів. Юрій Каплан — яскравий представник «шістдесятників». Радянська влада не дозволяла друкувати його твори майже 20 років.





Зрозуміло, що учасникам проекту Nabucco треба ще вирішити чимало проблем, головною з яких є наповнення труби. На першому етапі концерн може розраховувати на азербайджанський газ, але його запасів не вистачить для повноцінного функціонування газогону проектною потужністю 31 млрд м³ на рік. Тому згодом трубопровід має заповнити сировина з Єгипту, Іраку, Сирії та Туркменістану.

Великим успіхом європейців є те, що вони добилися згоди Туркменістану надати газ для заповнення Nabucco. Дотепер ця країна воліла співпрацювати з росіянами, але Газпром уже три місяці відмовляється закуповувати за по-передньою домовленою ціною туркменський газ. Тож Ашгабат змушений шукати нових торговельних партнерів. Утім, про-

ектні та будівельні роботи над Nabucco розпочнуться лише коли будуть підписані всі газові контракти, тому в росіян ще є час підготувати удар у відповідь. У тому, що Кремль залучить усі свої ресурси, щоб вивести з гри якусь із країн-постачальників або транзитерів, сумнівів немає, адже на кону — «Південний потік». Два паралельні газогони в цьому регіоні навряд чи потрібні. Для України ж реалізація будь-якого з цих проектів означатиме лише одне — зменшення ваги української газотранспортної системи. І якщо українська влада не зможе домовитися з європейцями про модернізацію трубопроводів, то за кілька років Київ у черговому газовому протистоянні може залишитися сам на сам із Кремлем.

Дмитро Губенко

підступи ворогів, рятує євреїв від страти та звільняє їх із полону. У цьому сюжеті неважко побачити натяк на нинішній газовий полон Європи.

РЕЙТИНГ

Де хочуть вчитися

МОН назвало найпопулярніші виші (за кількістю поданих анкет)

Міністерство освіти і науки оприлюднило перші статистичні дані роботи інформаційно-пошукової системи «Конкурс». Станом на 13 липня в системі зареєстровано 464 навчальні заклади і 601 555 анкет абітурієнтів.



ЦИФРА ТИЖНЯ

46,04
млн осіб

скоротилося, за даними Держкомстату, населення України. У середньому щороку нас стає на 220 тис., або на 0,5%, менше. За таких темпів цілі регіони, зокрема Чернігівщина, до 2060 року стануть безлюдними.

10,2
млрд грн

становлять збитки українських банків за підсумками первого півріччя 2009-го, тоді як за шість місяців 2008-го їхній прибуток сягав 5,3 млрд грн. За даними НБУ, найбільшу частку в структурі нинішніх витрат становлять відсоткові виплати, тобто виплати за кредитами (41,7%). Сума депозитних коштів у банках з початку року зменшилася на 42,8 млрд грн.

на 5%

від необхідного профінансовано будівництво об'єктів до Євро-2012 протягом первого півріччя 2009-го. Водночас порушені перші кримінальні справи, пов'язані з відмиванням і незадовільним використанням грошей, виділених на вже реалізовані проекти з ремонту доріг. Зокрема, збитки від неякісного ремонту траси Київ – Чоп сягають 17 млн грн.



Сталася третя масштабна авіакатастрофа за останні два місяці: 15 липня літак Tu-154 авіакомпанії Caspian Airlines, який летів із Тегерана до Еревана, розбився через 16 хвилин після злету. На борту літака перебували 154 пасажири та 16 членів екіпажу. Всі загинули. Причиною катастрофи могла стати пожежа в одному з двигунів. Після падіння літак, баки якого були вщерть заповнені пальним, швидше за все, вибухнув. На місці падіння утворилася вирва глибиною понад 10 м, а уламки фюзеляжа розкидало в радіусі кількасот метрів.

**Росія
зриває
переговори**

Росія відмовляється вести переговори щодо визначення кордону в Керченській протоці, заявляє Міністерство зовнішніх справ України. Наши дипломати переконані: така відмова порушує як норми міжнародного права, так і

українсько-російську угоду про державний кордон від 2003 року. Україна наполягає на відновленні переговорів.

У небо без дозволу

Приватні літаки й гелікоптери вагою до 5700 кг тепер можуть літати без дозволу, який раніше треба було чекати цілу добу. Відповідну по-

станову уряду лобіював
пілот-любитель Борис
Шиянов, нардеп від БЮТ.
МНС занепокоєне
можливим зростанням
кількості авіакатастроф.

Лозінського розкуркулить прокуратура

Генпрокуратура звернеться до суду з проханням визнати

Президент заборонив кумівство

Віктор Ющенко, якого часто звинувачували у протегуванні своїх кумів, таки підписав пакет антикорупційних законів, прийнятих Радою 11 червня. В законі «Про принципи запобігання корупції», зокрема, вписані особливості звільнення з роботи за корупційні дії. Не місце на держслужбі чиновникам, які намагалися приховати чи спотворити відомості про себе. Рідні та близькі не можуть працювати під їх керівництвом. Визначено також, які подарунки можуть приймати посадові особи, — наприклад, презенти, одержані під час офіційних заходів, слід віддавати державі.

незаконними угоди з купівлі мисливських угідь у Кіровоградській області скандално відомим екс-депутатом від фракції БЮТ Віктором Лозінським. Про це заявила прес-секретар президента Ірина Ваннікова. Лозінський підозрюється в убивстві, його місцеперебування невідоме.

Газ подорожчає

До кінця року вартість газу для підприємств теплоко-
муненерго та населення може зрости на 50% і 20%, від-
повідно до 0,6 грн і 1,43 грн за кубічний метр. У зв'язку
з подорожчанням, незахищеним верствам населення
передбачається надати адресну допомогу. Нові ціни на
газ мають покращити фінансовий стан НАК «Нафто-



газ України» і є однією з умов отримання третього траншу Міжнародного валутного фонду на суму \$3,3 млрд. Уряд рекомендував Національній комісії регулювання енергетики переглянути тарифи на паливо з 1 жовтня.

Справи «мажорів» розвалються

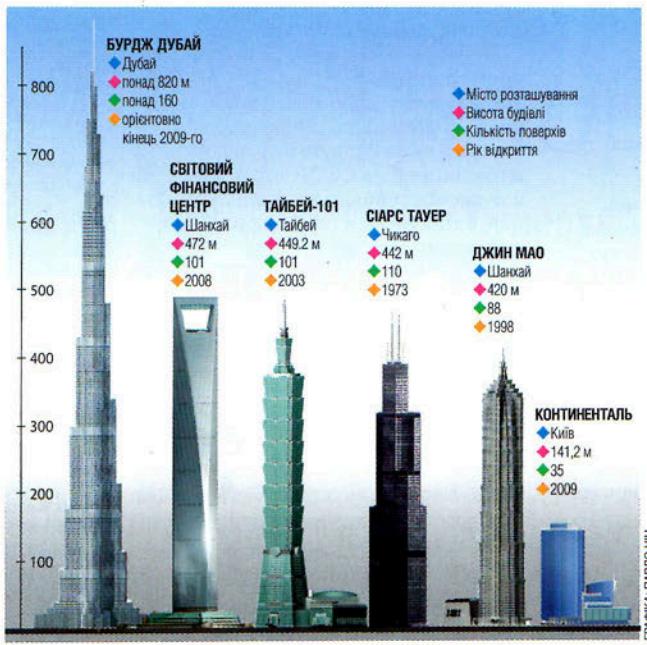


Досі на волі екс-прокурор Назар Бочуляк, який, перебуваючи за кермом напідпитку, спричинив загибель людини. Він звільнився з Генпрокуратури, однак колеги не покинули його — забрали в міліції справу в своє провадження. В Севастополі майже місяць «не можуть з'ясувати», чи був Петро Поляков, син настоятеля Свято-Микільського храму, за кермом батькового джипа, коли авто протаранило таксі й убило жінку. В Одесі суд віправдав Фелікса Петросяна, сина екс-голови облради, у справі щодо ДТП півторарічної давнини, в якому загинула людина.

Криза б'є по хмарочосу

На відкриття найвищої у світі будівлі бракує грошей

Завершення будівництва амбітного проекту – хмарочосу «Дубайська вежа» («Бурдж Дубай»), що будується в ОАЕ, внаслідок фінансової кризи переноситься з вересня на кінець цього року. Від початку об'єкт мали здати ще наприкінці 2008-го. Досі не відомо, на якій висоті зупиниться будівництво вежі. Хмарочос вартістю понад \$1 млрд, що вже піднявся в небо на 818 м, може зрости ще на 70 м. Уже в липні недобудований «Бурдж Дубай» перевищив колишнього рекордсмена – Світового фінансового центру в Шанхаї. Найвищий хмарочос України «Континенталь», відкритий цього року в Києві, нижчий від цього велетня уп'ятеро.



Робітники погрожують вибухами

Висадити в повітря підприємство погрожують працівники французького заводу New Fabris, що виробляє комплектуючі для Peugeot Citroen та Renault. Завод визнано банкрутом, а борг перед кожним із робітників сягає €30 тис. Платити, на

думку профспілок, мають саме автогіганти.

Легалізація по €500 за робітника

В італійському парламенті у межах антикризового пакету зареєстровано законопроект, що передбачає легалізацію іноземців-нелегалів. Якщо закон буде

ухвалено, то кожен господар протягом вересня поточного року зможе детінізувати одну домогосподарку та двох доглядачів за хворими, сплативши одноразово €500 за кожного робітника. Таким чином, багато українських заробітчан зможуть здобути законний статус перебування в Італії.

«Одноруких бандитів» добивають у «тіні»

155 фактів незаконного проведення азартних ігор зафіксувала станом на 14 липня Державна податкова адміністрація. З дні набрання чинності антигриального закону податківці вилучили понад 2 тис. гральних автоматів вартістю 27,2 млн грн. Зокрема, нещодавно у центрі Києва було викрито підпільне казино, в якому незаконно працювали 87 «одноруких бандитів» й електронна ruletka. В Одесі працівники МВС конфіскували в одному з інтернет-клубів шість комп'ютерів, з



яких відвідувачі робили реальні ставки у віртуальному казино. Боротьба з гральним бізнесом подекуди супроводжується стріляниною. Так, в одному запорізькому казино працівники податкової відкрили вогонь з пістолетів із гумовими кулями по працівниках міліції. Як відомо, податківці хотіли отримати від власника грального закладу гроші за те, що не чіпатимуть його незаконного бізнесу, а міліціонери намагалися спіймати їх на гарячому.

ЦИТАТИ ТИЖНЯ



Депутат від Партиї регіонів Дмитро Табачник, керівник виборчого штабу президента Кучми в 1994 році, визнає, що тоді під час виборів фальсифікували соцопитування:

«Ми через «Інтерфакс» розміщували соцопитування. Типу того, що соціологічний центр «Кульбаба» провів опитування по Херсонській області, і з'ясувалося, що там з величезним відривом лідирує Кучма»



Лідер Партиї регіонів Віктор Янукович про те, що побачать українці, коли з'являться дані про реальний стан вітчизняної економіки:

«Ми сразу побачимо, що Україна, я вибачаюся... з одним голим місцем – ви знаєте, з яким»



Прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко про критику опонентів щодо економічної ситуації в країні:

«Вони не зрозуміли одного – що ми така команда саламандр, яка гарується в цьому вогнищі пожежі. Ми сьогодні сильніші всіх спецназів – «Альфи», «Беркута» і «Морських котиків» разом узятих»

**Егор**

Цікаво, а яка реакція буде в комісії проти фальсифікації історії лужкова, затуліна, жіріновського та ін. Чи тут вони голову в пісок засунуть? Їхньої ж сміливості вистачає тільки на те, щоб заявя укрійського президента коментувати :)

Теренъ

Я не думаю, що це справа ОБСЄ – займатися таумаченням історії. Для того є фахівці. Хай ОБСЄ робить те, що має робити. Але в цілому їхня мотивація суміла: винуватці Сталін і Гітлер, а Європа, відповідно, біла пухнаста. Дуже зручно. А хто проковтнув окупацію Австрії? Хто віддав Гітлерові Чехословаччину? Хто випустив цього джина з пляшки? Про це в резолюції ані слова, звісно...

Алгол 1

Нарешті сталося!!! А нам в Україні ще довго вичавлювати з себе СТАЛІНІЗМ та взагалі комунізм! Але ж треба...

**Катерина,
НаУКМА**

Сталінізм і комунізм – це наша історія. І якою б вона не була, ми не маємо такого морального права її зневажати. Ми повинні розуміти, що щось було поганим, але зневага до історії – це те саме, що зневага до себе. Советський режим вдало проілюстрував нам те, як вчиняти з історією не можна. Вони знищували історичні пам'ятки, церкви. А ми тепер знищуємо залишки того, що залишилось від

них. Окрім того, не варто забувати про старше покоління, частина якого досі ціло любить Леніна та Сталіна. На жаль, з них уже того ніяк не вичавити, та й не треба, бо тоді потрібно рівно стільки ж зусиль, скільки знадобилось для переконання їх у тому.

doch budura

Это возмутительно!!! Наверное это проделки Японцев... Переложив ответственность за Вторую мировую войну, в том числе и на СССР, это первый шаг к пересмотрению всех мирных договоров, в том числе и территориальных.

**Vova**

Якби Ющенко хотів би піймати вбивцю, то він, як селянин, знає як це в селі робиться, треба приїхати в той район, зібрати чоловіків середнього віку, пообіцяти ту кількість самогону, що вони вирішать і наступного дня одержать живого чи мертвого (залежить від розуму втікача). Все контролює народ, навіть Лозінський не наслівався б побити селянина, якби поруч не було б головного мента та прокурора.

Довгий шлях на звалище
ОБСЄ прирівняла сталінізм до фашизму**Індульгенція чи імпотенція**
Авторська колонка шеф-редактора **Tижня** Юрія Макарова**Район особливої уваги**
Репортаж із вотчини екс-депутата Віктора Лозінського**Українські готи: герой та декорації**
Перша стаття циклу про українську рок-музику**Хто кому кум**
Про родинні зв'язки у вітчизняній політиці

Оцінювання матеріалів проводилося за кількістю коментарів на сайті www.ut.net.ua та відгуків, які надійшли на адресу редакції

**Культурні центри – замало і запізно**

Нешодавно журнал **Тиждень** (2–8 липня, 2009) надрукував серію статей про імідж України за кордоном і про те, як його належним чином її створити. Дійшли до висновку, що потрібно створити українські культурні центри по світу на зразок Гете-Інституту чи польського, французького, італійського, бо ж представити українську культуру за кордоном необхідно.

Однак я була шокована, з яким спо-коєм і задоволенням говорилося про цю майже віртуальну розв'язку, так, ніби вона взагалі не належала до сьогоднішніх реалій, а плавала десь у просторі, сама по собі, в невизначеному часі. Імідж України горіти сьогодні – а ми «знаходимо розв'язку», яка евентуально почне приносити ма-циопусні резултати за 5 років у найкращому випадку. А це вже може бути запізно. Порахуймо – хіба якимось дивом за 2 роки вдастся створити 3 такі центри. А треба ще з 3 роками, заки вони стануть відомими настільки, щоб їх відвідали, скажімо, по 2000 осіб щорічно. Це 20000 чи навіть 30000 осіб за 3 роки. А яку потрібно цифру, щоб інформація дійшла до 100 чи 200 мільйонів людей?

Мене вкрай дивує, що в добу інтернету й мобілок ніхто не згадує про третій компонент цієї доби, а саме піар-агентства. На заході кожна публічна людина (політик, бізнесмен, актор), як утім і держава має свого піар-агента, який регулює, спрямовує й корегує його імідж. Він миттєво відповідає на будь-які атаки на його клієнта, бо коли не відповісти, це означає погодитися з закидом. Така робота Україні вкрай необхідна.

Інформаційна атака з боку Росії вимагає високого стажу професіоналів, щоб із нею впоратися. <...>

Повертаючись до культури – справді, це єдиний продукт, яким можемо пишатися. Але чи треба нам чекати роки, щоб її експортувати? Саме ці ж піар-агентства могли б поширювати інформацію про культуру вже тепер. Скажімо, в якийсь український культурний центр одного дня зайде навіть 100 людей – а цього ж самого дня вийдуть газети мільйонними накладами, і про українську культуру прочитають мільйони людей – чи можна ці цифри порівняти?

Ірене Стецуря, музикознавець

Орфографія дописувачів зберігається

ПОГЛЯД



АВТОР: Ігор Мірошниченко, спортивний журналіст

Загадай дурню Богу молитися – він і лоба проб'є. Є така професія, яка не потребує насправді жодної фахової підготовки і не спонукає до активної роботи кори головного мозку, а під час прийому на роботу зараховує лише вишколену здатність із собачою віданістю слугувати господареві, керівниці. Міліція. Буквоїдство й прагнення вислужитися перед вищим чином миттєво беруть гору над здоровим глузом, і тоді плювати на ПРАВО тих, кого вони мають охороняти.

Поєдинок «Динамо» з «Ворсеклою» за суперкубок із футболу подарував моєму майже рідному місту Сумам виняткову нагоду влаштувати і насолодитися великим футбольним святом. Щоб відкрити новий футбольний сезон не у звичній для себе ролі журналіста, а як уболівальник, разом із друзями подався до Сум автомобілями. Проведення в обласному центрі матчу такого гатунку, та ще й у присутності президента (щоправда, на футболі главу держави так ніхто і не побачив) зумовило підвищену увагу до безпеки з боку всіх підрозділів міліції. Зокрема, місцева ДАІ вирішила всю головну частину міста зробити пішохідною. Вимушена піша пригода чи не єдиною в серці Сум розбиток вулицею явно не справила враження на моїх супутників, і з цього приводу в мене погрішився настrij – батьківщину хотілося презентувати гостям у найкращому світлі. На центральному вході до секторів з'ясувалося, що він призначений для фанатів «Ворскли» і просто вболівальників – кіян із клубною атрибутикою – міліціонери беззапеляційно відправляли шукати іншого входу з протилежного боку арени. На «київському» вході охочих потрапити на стадіон було значно

«Право» і «порядок»

Суперкубок по-сумському

менше, але це візуальне для нас полегшення компенсували численні кордони міліції та різноманітних загонів спецпризначення. Вони активно спілкувалися з гостями міста, не добираючи слів і рясні пересипаючи мову погрозами та російськими матюками. Один із моїх товаришів, котрому роль вівці в отарі, яку невиховані вівчарі заганяють до кошарі, категорично не підходила, спробував було зауважити, на чий податки утримується і кого має охороняти міліція, однак уже за мить він не зважав ані на хамовиті випади у відповідь, ані на стусани, якими охоронці щедро винагороджували незгодних: його дружину потягли до спеціального «чистилища», де жінки у міліцейській уніформі прискіпливо обмачували всіх осіб прекрасної статі, через одну змушуючи роздягатися до білизни. Як потім розповіла дружина товариша, у жінок відбирали навіть парфуми, бо «не положено». Тим часом чоловіків кордони міліції оглядали просто неба. Відправивши контроль на квитку, мене похапцем почав мацати один із правоохоронців. Потім процедура обшуку повторилася. Третім був спецпризначений із загону «Грифони». Без зайвих церемоній, склонивши у мене наплічну сумку, він миттєві знайшов у ній ручку – давнє професійне знаряддя, актуальне за відсутності комп'ютера і нині, й без зайвих сентиментів відкинув її вбік.

«Запрещено», – брязнув мені недержавною мовою держслужбовець. Наявність квитка, на зворотному боці якого до переліку заборонених предметів входили тільки скляні пляшки, вибухові пристрої та запальнички, не викликали в нього жодної зміни настрою. Слово «журналіст» ще більше роздратувало «шманальника». Знайшовши

подаровану мені товаришем, а тому й дорогу серцю ручку в купі сміття, він тицьнув її мені в руки і віпхав за межі стадіону. Спроби знайти справедливість тривали з півгодини і таки увінчалися успіхом. Один із міліціонерів, упізнавши мене, пропхав крізь два пости охорони. На наступних перевірках свою скандалну ручку я тримав у руках і проніс на трибуни непоміченою. Потрапив на трибуни, коли гра тривала вже добріх 15 – 20 хвилин. Настрою на футбол у мене вже не було, як і в моїх друзів, кишені яких вивертали на восьми (!) міліцейських кордонах. Мовчки я попрощався з ілюзіями колись повести на футбол свою маленьку доньку та дружину і з страхом думав про Євро-2012.

До речі, петарди, за які так панічно боялися сплатити штраф сумські керівники стадіону, таки були – полтавці запалили їх першими у другому таймі. Кияни дочекалися перемоги і власні феєрверки на трибунах пускали тоді, коли Газзаєв приймав привітання з вигранім першого українського трофея. А ще щонайменше чотири компанії з Києва, які прибули до Сум на автомобілях, повернулися без них – залізних коней покупили невідомі під час матчу. Мабуть, уся міліція з області була на стадіоні, який хоч і вміщує лише 25 тисяч глядачів, усе одно бовванів порожніми сидіннями.

P.S. На Бориспільській трасі – білборди з колоритним сюжетом – розтоптана слідом «берцівки» калина і заклики міністра внутрішніх справ Юрія Луценка до українців не дати розтоптати власну гідність. Тепер принаймні не сумніваюся, звідки в першу чергу чекати небезпеки. Дякуємо, Юрію Віталійовичу, що попередили.

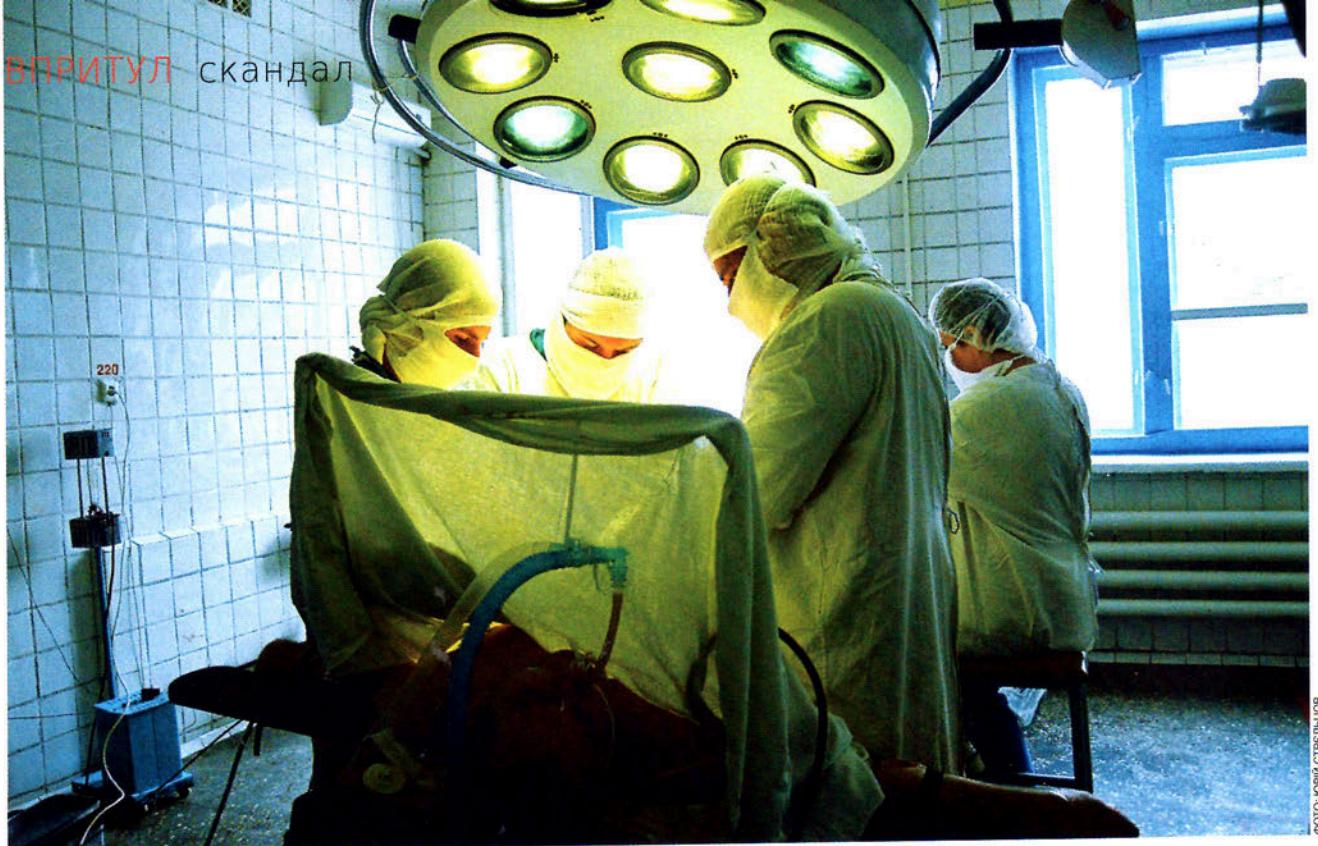


ФОТО: ЮРІЙ СТРЕЛЬЦОВ

ЗЛОЧИННІ ДОСЛІДИ

Луганські онкологи проводили випробування несертифікованих ліків на хворих і брали за це з них гроші

АВТОР: Олег Притикін

Незаконні випробування протиракових препаратів проводили в Луганському онкологічному диспансері. Такого висновку дійшли працівники міліції, які перевіряли скарги пацієнтів. Стосовно головного лікаря (вже колишнього) і трьох завідувачів відділень порушили кримінальну справу. Утім, не за «досліди над людьми», а за фінансові махінації. Сам обвинувачений стверджує, що випробування нових препаратів у диспансері схвалило Міністерство охорони здоров'я.

НАПІВПІДПІЛЬНІ ДОСЛІДИ

Лікарів Луганського онкодиспансеру викрили працівники Держслужби боротьби з економічними злочинами МВС. Двоє її офіцерів за це навіть отримали нагороди – від Луганської облдержадміністрації та обладри «за успішно здійснені оперативні заходи з документування злочинної діяльності окремих посадових осіб». Правоохоронці з'ясували, що в онкодиспансері незаконно брали плату за лікування та медикаменти. Вивчаючи бухгалтерську документацію, оперативники дізналися, що головний лікар закладу заличував хворих до випробувань нових медпрепаратів, що не проходили сертифікацію в Україні.

«Такі випробування – звичайна практика, її застосовують у всьому

світі. Це не експерименти на людях, а апробація нових ліків у клінічних умовах, що проводиться на базі багатьох лікувальних закладів», – запевняє новий головлікар Луганського онкодиспансеру Мераб Надірашвілі. На цій посаді він третій місяць. Тільки-но ставши до виконання обов'язків, Надірашвілі заборонив досліди, впроваджені попередником.

«Клінічні випробування у нашому диспансері проводилися протягом дев'яти років, – розповідає він. – На моє глибоке переконання, це робилося з грубим порушенням законодавчих актів. На сьогодні наша база не відповідає вимогам до медзакладів, де можна проводити клінічні досліди. Ми ледве пройшли атестацію лише на аругту категорію».

СПРАВИ ЛІКАРІВ

Травень 2008 року
Генпрокуратура порушила кримінальну справу стосовно колишнього першого заступника міністра охорони здоров'я – головного державного санітарного лікаря України Миколи Проданчука. Йому, зокрема, закидають надання дозволу на ввезення без реєстрації вакцини для профілактики кору і красунухи індійського виробництва.

Листопад 2008 року

До суду передано справу щодо колишнього лікаря неврологичного відділення Рівненської обласної дитячої лікарні. Правоохоронці вважають, що внаслідок його халатності померла дитина.

Грудень 2008 року

Прокуратура Тернополя порушила кримінальну справу за фактом незаконної вимоги оплати медичної допомоги стосовно лікаря-анестезіолога одного з тернопільських лікувальних закладів.



Новий головлікар стверджує, що відомості про учасників випробувань не вносили до загального реєстру хворих на рак, тому достеменно невідомо, на скількох пацієнтах випробували ліки. Також невідомо, скільки лікарів брали участь у проведенні дослідів. Частина документів зникла з онкодиспансеру, частину вилучили слідчі, тому нове керівництво лікувального закладу не знає навіть, які саме препарати і чийого виробництва випробовували тут. Цього не знають і в обласному управлінні охорони здоров'я. Кажуть, їх зазвичай не інформують про такі досліди.

«Такий вид роботи не розголошується, ми не знаємо і не можемо знати, які це були препарати і хто їхній виробник, — заявляє Юрій Інкелевич, перший заступник начальника згаданого управління. — Цим препаратам перед випробуваннями присвоюють коди, власних назв у них немає».

Випробування в Луганську проводилися у межах міжнародних клінічних досліджень з дозволу Державного фармацевтичного центру МОЗ. Так стверджує фігурант кримінальної справи — колишній головлікар Луганського онкодиспансеру Леонід Чібісов. За його словами, препарати були іноземного виробництва, усі докumenti, що стосуються апробації ліків, до його звільнення були на місці, іх не раз перевіряли замовники дослідів та Фармцентр МОЗ, і зауважень з їхнього боку не виникало.

«Це були клінічні дослідження лікарських засобів для уточнення їхньої ефективності й безпеки, — пояснює пан Чібісов. — Їх проводили тільки після отримання добровільної письмової згоди пацієнтів, яких повністю інформували. Ніхто не ставив під загрозу їхнє життя, зазвичай це були хворі з пізніми стадіями раку. Ми не можемо говорити на прикладі кількох пацієнтів, що препарат ефективний, — дані стикаються до замовника дослідів. Центрів, де їх проводять, десятки чи навіть сотні по всьому світу. Та навіть на поодиноких прикладах ми бачили ефективність

деяких препаратів, які досліджувалися, — пухлина і болові прояви зменшилися».

БІЗНЕС НА НЕІСНУЮЧИХ ПУХЛИНАХ

Хоча фігурантом кримінальної справи Леонід Чібісов де-факто став за проведення випробувань нових препаратів, йому закидають ухиляння від сплати податків і зловживання службовим становищем. Справу порушили за трьома статтями Кримінального кодексу: ст. 202, ч. 1 (порушення порядку ведення господарської та банківської діяльності), ст. 364, ч. 2 (зловживання владою і службовим становищем) та ст. 366, ч. 2 (службове підроблення). В обласній прокуратурі повідомили, що колишній головлікар отримував від фірм-замовників за проведення випробувань винагороду, яку привласнював. Відповідні договори, за версією слід-

кова з посади, однак проти такого рішення виступила Луганська обласна рада. За звільнення головлікаря онкодиспансеру депутати облради проголосували лише восени минулого року. Причиною стало нецільове використання коштів обласного бюджету — чиновник розпочав реконструкцію одного з корпусів диспансеру без дозволу контролюючих органів. Леонід Чібісов оскаржив звільнення в суді, який поновив його на посаді. Втім, невдовзі він звільнився за власним бажанням. Наскільки відомо, зараз фігурант кримінальної справи очолює столичну лікарню №17. Кілька тижнів тому пан Чібісов оформив собі лікарняний, тому слідство у його кримінальній справі призупинили.

Натомість триває розслідування інших кримінальних справ — за фактом невідповідного виконання медичними працівниками Луганського онкодиспансеру своїх професійних обов'язків, а також стосовно трьох заувідувачів відділень закладу. Останніх підозрюють у тому, що вони брали гроші за операції, медикаменти і медичні процедури. Усе це пацієнти мали отримувати безплатно, оскільки диспансер є комунальним і перебуває на балансі обласної ради. Також правоохоронці в процесі дослідчої перевірки встановили, що в онкодиспансері здійснювали неадекватне діагнозування, призначали непотрібні операції, під час яких нерідко припускалися технічних помилок.

Спеціаліст у галузі онкології, який просив не називати його ім'я, стверджує: в Луганському онкодиспансері кожен десятий прооперований не мав новоутворень, а в кожного п'ятого не було злюкінських пухлин. У самому диспансері цього не підтверджують і не спростовують, мовляв, статистику не ведемо. Проте якщо інформація підтверджиться слідством, можна буде припустити: неправильні діагнози тут ставили зовсім не випадково — так нечисті на руку онкологи розширивали коло пацієнтів, щоб більше заробити. А тим, хто зовсім зневірився, могли запропонувати спробувати дослідні зразки нових препаратів. ■

В Луганському онкодиспансері кожен десятий прооперований не мав новоутворень

Чібісов підписував як головний лікар онкодиспансеру, але гонорари отримував як приватна особа. Внаслідок цього лікувальний заклад не одержав 1,8 млн грн.

Коли порушили кримінальну справу, екс-головлікар поспішив заплатити як податок на прибуток 300 тис. грн. Та внаслідок цього усі обвинувачення не відпали, бо з'ясувалося: щоб мати можливість проводити випробування нових препаратів, Чібісов, як стверджують правоохоронці, віні до картки атестації онкодиспансеру неправдиві дані — завищив кількість кваліфікованих спеціалістів, необхідних для проведення дослідів, які нібито працюють у закладі.

Слід зазначити, що у поле зору правоохоронців Леонід Чібісов потрапив не вперше. Інформація про порушення і зловживання в диспансері з'явилася в 2002 році після перевірки фінансової діяльності закладу. В 2005-му обласне управління охорони здоров'я ініціювало відставку Чібі-

Лютій 2009 року

Прокуратура Львівської області порушила кримінальну справу щодо лікаря-терапевта однієї з міських лікарень Сокальського району, депутата райради, за вимагання хабарів за відкриття і надання листків непрацездатності.

Березень 2009 року

Апеляційний суд Донецької області скасував виправданний вирок, винесений раніше щодо ізрайльського хірурга Міхаела Зіса, і залишив його під вартою. Лікаря звинувачують у незаконній пересадці органів на території України. У цей самий час під слідством опинилися кривороградські та харківські лікарі, внаслідок недбалості яких померли люди.

Червень 2009 року

Прокуратура Севастополя порушила кримінальну справу за факт смерті пацієнта міської поліклініки № 2 внаслідок неправильного лікування, призначеною лікарем-терапевтом.

З початку 2009 року в Генеральній прокуратурі України зареєстровано понад 8 тис. звернень громадян зі скаргами на дії лікарів.

Локшина по-кандидатськи

Наступним президентом України стане переможець у номінації «найкращий антикризовий менеджер». Усі претенденти з огляду на відсутність у їхніх політичних сил чітких ідеологій обіцятимуть народу одне й те саме

АВТОР: Наталія Виноградова

Два роки тому Компартія України запропонувала ввести кримінальну відповідальність за невиконання передвиборчих обіцянок. Звісно, постраждали б від такої новації передусім самі комуністи – у їхніх виборчих програмах теж ішлося про «забезпечення заможного життя» й «турботу про соціально знедолених». Утім, передвиборчий популізм лишається звичним і безкарним. Карати мали б виборці, позбавляючи відвертих брехунів голосів. Однак українці вперто видають своїм «улюбленицям» мандати довіри.

НА ТЛІ ОДВІЧНИХ ТЕМ

Під час чергової виборчої кампанії вибoreць, вочевидь, почue те, що звик чути: народ має бути соціально захищеним, в економіку потрібно залучати інвестиції, високі державні посади повинні обійтися професіоналами, а бандитам – тюрми.

Єдина відмінність від попередніх кампаній – тлом цього разу стануть геополітичні теми: Україна має бути з Європою (чи Росією); Україна в НАТО (чи поза блоком). Вони, вважає голова правління Центру прикладних політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко, не мобілізують виборця, проте дозволяють йому поділити кандидатів на «своїх» і «чужих». Віктор Янукович традиційно включає до своєї передвиборчої програми питання російської мови, праґнучи підтримки Сходу і Півдня країни. Арсеній Яценюк, ратуючи за євроінтеграцію, хоче сподобатися західноукраїнському електорату.

До геополітичних додаються інші «одвічні» проблеми. Зокрема, запровадження контрактної армії, доступна освіта, боротьба з корупцією, зняття депутатської недоторканності – ці передвиборчі штампи також слугують орієнтиром для виборця. «Правильно говорити», – тішиться народ, слухаючи загальновідомі істини. Вони не втрачають своєї актуальності роками, позаяк щоразу залишаються на папері. Масштабні соціальні програми вимагають зміни політичного та економічного устрою, тому за їх реалізацію під час кризи ніхто не братиметься.



НОВИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Якщо під час президентської виборчої кампанії 2004 року перемогла стратегія боротьби «добра зі злом», тепер криза диктує новий порядок денний, наголошує Володимир Фесенко: «Хто переможе в номінації «найкращий антикризовий менеджер», той і стане президентом».

«Виборча кампанія будуватиметься на тому, що кожен основний претендент презентуватиме себе як рятівника нації, рятівника



народу», — вторить колезі директор Агентства моделювання ситуацій Віталій Бала. Водночас, на думку Бали, вони вдаватимуться, як і під час попередніх президентських кампаній, до технологій компрометації суперників: довести не так те, що вони кращі, як те, що конкуренти гірші.

НЕ ТЯГНУТЬ ЗА ЯЗИКА

Загалом скupитися на обіцянки політтехнологи політикам не радять. Адже, за деякими даними, лише 2–3% виборців вчитуються в передвиборчі програми кандидатів і потім стежать за ходом їх виконання. До того ж найчастіше у програмах не наведено конкретних термінів виконання обіцянок, отже, і претензії висувати ніби немає за що.

Експерти прогнозують зменшення і без того невеликої ролі ідеології на майбутніх виборах. Саме тому різні політичні сили дають виборцям однакові обіцянки і так само однаково замовчують питання, скільки бюджетів України потрібно на виконання обіцянного.

Народний депутат Тарас Стецьків називає дві причини невиконання політичних обіцянок:

«Перша — українські партії мають не ідеологічний характер, а вождистський. Виборець орієнтується не на партійні програми, а на прізвища і харизми вождів. Звідси випливає необов'язковість виконання програми. Все залежить лише від особистої популярності вождя. Друга причина — відсутність культури виконання політиками зобов'язань перед виборцями».

Утім, казати, що жодна з передвиборчих обіцянок не виконується, теж не можна. «Треба виокремити два види партійних програм: одна — для виборців, друга — для спонсорів», — пояснює політолог Валерій Бебік. Якщо першим політики нічого не винні, то другі влаштують депутатам «вирвані роки», якщо ті не виконають обіцянок, приміром, не пролоблюють закону, ухвалення якого в інтересах партійних спонсорів.

Тому правильніше казати так: передвиборчі обіцянки виконуються, але не ті, що даються народу. ■

Продовження теми
читайте на стор. 14

10 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ ПЕРЕДВИБОРЧИХ ОБІЦЯНОК

Зменшення податкового тиску на малий і середній бізнес	БЮТ, ПР, Блок Литвина
Судова реформа	НУ-НС, БЮТ
Пенсійна реформа	НУ-НС, БЮТ
Підвищення зарплат і пенсій	БЮТ, НУ-НС, ПР, КПУ, Блок Литвина
Уведення державного медичного страхування	КПУ
Доступна вища освіта	КПУ, ПР, НУ-НС, БЮТ, Блок Литвина
Пільги бюджетникам	БЮТ, ПР, НУ-НС
Дешеві кредити на житло	БЮТ, КПУ, Блок Литвина, ПР
Відродження села	НУ-НС, БЮТ, ПР, КПУ, Блок Литвина
Встановлення поміркованих тарифів на комунальні послуги	КПУ

ВИБОРЧИЙ КРЕАТИВ

Поміж передвиборчих обіцянок є кілька прикметних. Їхні автори прагнули – і прагнутимуть – одним махом здобути прихильність чисельної цільової аудиторії

ПІДГОТУВАЛИ: Мар'яна Олійник, Олександр Льющенков

«Бандитам – тюрми»

ХТО ОБІЦЯВ

Віктор Ющенко

Знамените гасло президентської кампанії Віктора Ющенка 2004 року.

Якщо під «бандитами» мати на увазі корупціонерів, то «визначальним у питанні подолання корупції в Україні» мав стати, за словами Ющенка, 2008 рік. Проте з корупцією в країні борються здебільшого на словах. Шороку за матеріалами органів внутрішніх справ прокуратура порушує проти конкретних посадовців майже 1500–1700 справ, однак за гратаами, на-рікає голова МВС Юрій Луценко, за останні кілька років опинилися лише 46 корупціонерів. За перше півріччя 2009-го міліція і прокуратура скопили за руку 1611 хабарників. Загальна сума хабарів перевищила 74 млн грн, середній розмір хабара – 97,8 тис. грн, що чверть більше за торішніх показників. А «рекордний» хабар зріс, за словами Луценка, в 1,5 рази – до 63 млн грн. Усе через неефективне каральне законодавство, – стверджує міністр.

Міжнародна організація Transparency International за підсумками минулого року зазначала Україну до найкорупованіших держав світу. Зі 180 країн наша поспіла 134-те місце (що нижче місце, за яким рівень корупції). Додамо, що Україна піднялася в рейтингу TI зі 122-го місця в 2004 році на 99-те в 2006-му, але два роки тому скотилася на 118-ту сходинку... Можливо, випадково, але закінчення президентської каденції Віктора Ющенка (саме час звітувати про виконання попередніх обіцянок) збіглося в часі з резонансними справами проти високопосадовців: арештом судді Львівського господарського суду Ігоря Зварича та позбавленням депутатської недоторканності Віктора Лозінського.

До речі, цього тижня Віктор Ющенко схвалив пакет принятіх парламентом 11 червня антикорупційних законів, покликаних, зокрема, завдати удару по кумівству в владі. Реакція президента на антикумівський закон цікавила багатьох, адже це явище, як уже зазначав **«Тиждень»**, стало поширеним саме за Ющенка.

Повернення заощаджень вкладникам Ощадбанку СРСР

ХТО ОБІЦЯВ

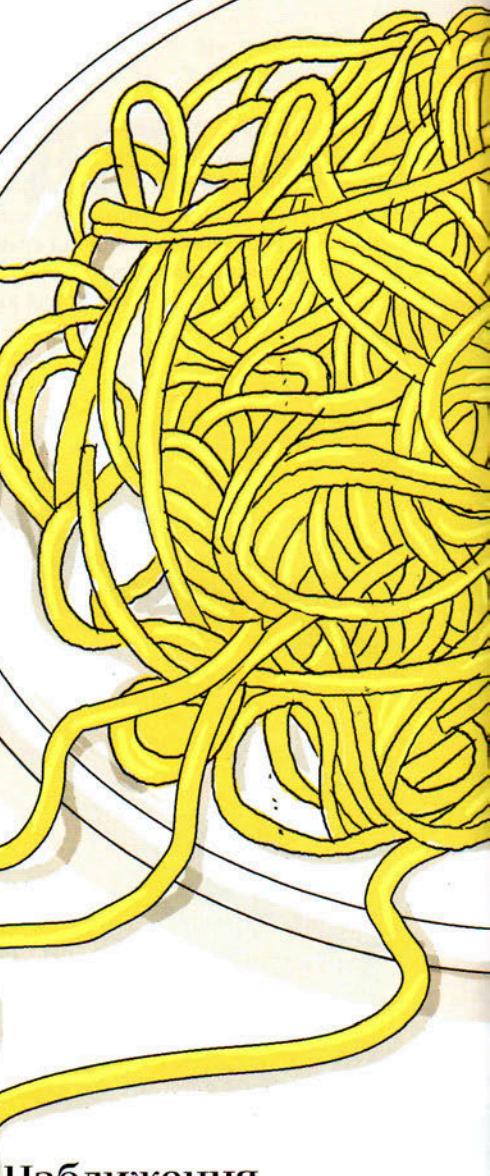
Юлія Тимошенко

Ще одне ефектне гасло БЮТ на виборах-2007. Очоливши уряд, Тимошенко на початку 2008-го заявила: «Цього року буде виплачено (постраждалими) у 30 разів більше грошей, ніж наші попередники виплатили в 2007-му, і в'ятеро більше, ніж було повернуто вкладникам за 17 попередніх років нашої незалежності...»

Станом на 1 жовтня 1996 року сума втрачених грошових заощаджень, компенсацію яких гарантувала держава, становила 121,90 млрд грн. У 2008 році Кабінєт обіцяв виплатити вкладникам Ощадбанку СРСР 20 млрд грн.

8 січня 2008-го в відділеннях Ощадбанку України розпочалася реєстрація вкладників. Загалом у державному реєстрі задля повернення вкладів зареєструвалися 12,523 млн осіб. Охочі отримати «Юліні тисячу» шукувалися в довжелезні черги. За словами Тимошенко, по тисячі гривень отримали 8 млн громадян, за даними Секретаріату президента – 6,38 млн. Станом на 19 грудня 2008 року громадянам було виплачено 5,857 млрд грн.

Однак за кілька місяців виплати було припинено у зв'язку із браком державних коштів. На прохання журналістів прокоментувати критику з боку президента щодо невиконання цієї програми, керівник уряду пообіцяла продовжити її, коли їй «не заважатимуть».



Наближення середньої пенсії до середньої зарплати

ХТО ОБІЦЯВ

БЮТ, Блок Литвина, Компартія

На виборах-2006 БЮТ обіцяв підвищити пенсії до рівня 80% середньої зарплати, таку саму обіцянку давав Блок Литвина напередодні дистрових парламентських виборів 2007-го. Комуністи заявляли про намір довести пенсію до рівня 70% середньої зарплати.

За даними Держкомстату, середня пенсія в Україні у першому півріччі 2009-го становила 942,7 грн. Середня заробітна плата в травні 2009-го – 1851 грн. Відповіді на запитання, де знайти кошти для підвищення пенсії майже удвічі для понад 13 млн українських пенсіонерів, не дав жоден ініціатор такої акції.

За оцінками експертів Світового банку, вартість виконання обіцянок зі збільшенням пенсій до прожиткового мінімуму в 2005 році перевищувала 17% ВВП (блізько 70 млрд грн на той рік), тоді як дохідна частина держбюджету-2005 становила 110 млрд грн. Реалізація задуму, на думку аналітиків СБ, привела б до колапсу не лише Пенсійного фонду, а й усієї бюджетної системи. Тоді цей бюджетний тягар вдалося без політичного скандалу зменшити до рівня, який економіка здатна була витримати. Проте зараз такий популізм може виявитися для знесиленої кризою економіки України без перебільшення згубним.



Перехід армії на контрактну основу

ХТО ОБІЦЯВ

Віктор Ющенко, Юлія Тимошенко

На виборах 2004 року тоді ще кандидат у президенти Віктор Ющенко включив до своєї передвиборчої програми пункт про переход на контрактну армію з 2010 року, що передбачав поступове зменшення кількості призовників аж до остаточного скасування призову. Ставши президентом, Віктор Ющенко спочатку зменшив термін військової служби з двох років до одного (моряки слугують півтора року), а в 2006-му було прийнято Програму розвитку Збройних сил України до 2011 року, що містила заходи, спрямовані на досягнення кінцевої мети – переведення армії на контрактну основу.

На позачергових парламентських виборах 2007 року Юлія Тимошенко заявила, що переход Збройних сил на контрактну основу відбудеться вже з 2008-го. Експерти вважають, що батьки, які не хотіли віддавати своїх дітей у солдати, суттєво поповнили лави прихильників Тимошенко. До речі, 2007 року до лав української армії призвали 44 тис. юнаків, 2008-го – 35 тис., навесні 2009-го – 20 тис. Якщо врахувати, що служити йде на кілька порядків менше призовників, ніж передбачається на обліку у військоматах, можна уявити, скільком сім'ям адресувалася ця обіцянка Тимошенко.

ВІДВЕРНУТИ
З 1 січня 2008 року уряд Тимошенко збільшив суму виплат при народженні дитини до 12 тис. 240 грн на першу дитину, 25 тис. грн. – на другу і 50 тис. – на третю і наступних. Опитані **Тижнем** молоді батьки стверджують: щоб зібрати необхідні для оформлення допомоги довідки, треба попобрати, однак належні виплати всі отримують вчасно. Можливо, це збіг, але в Україні вже кілька років поспіль спостерігається тенденція до поступового збільшення народжуваності. Щоправда, у звязку з кризою незабаром ці статистичні дані можуть стати вже не такими оптимістичними.

Російській мові – статус другої державної

ХТО ОБІЦЯВ

Віктор Янукович

Одне з головних гасел як лідера Партії регіонів, так і всієї політичної сили починаючи з 2004 року. З подачі російських, а згодом і американських політтехнологів регіонали вважають, що здобудуть прихильність більшої кількості жителів Сходу і Півдня України, якщо декларуватимуть намір зробити російську мову другою державною.

НЕ ВИКОНАНО

Ця обіцянка виглядає як чистої води популізм, адже на ділі змінити прописаний в Конституції статус державної мови вкрай складно. Щоб внести зміни до Основного Закону, потрібні дві поспільні сесії Верховної Ради і 300 депутатських голосів (конституційна більшість). Навіть якщо це рішення буде ухвалено, ймовірним є успішне оскарження його в Конституційному Суді. Однак нещодавно, перебуваючи в Криму, Віктор Янукович підтвердив намір Партії регіонів домагатися надання російській мові статусу другої державної. Поза сумнівом, ця обіцянка стане одним із ключових пунктів майбутньої виборчої програми кандидата в президенти Януковича.

Скасування депутатської недоторканності

ХТО ОБІЦЯВ

Віктор Ющенко, Юлія Тимошенко,

Віктор Янукович

Упродовж останніх п'яти років скасувати недоторканність народних обранців закликали всі основні політичні гравці. На позачергових парламентських виборах-2007 пропрезидентський блок НУ-НС подавав цю ініціативу як одне зі своїх головних завдань, що обіцянку містили програми й інших партій і блоків.

НЕ ВИКОНАНО

4 вересня 2007 року (на той час президент уже розпустив парламент) коаліція у складі ПР, Со-цпартії та КПУ прийняла у першому читанні законопроект про скасування недоторканності депутатів і глави держави, яким передбачалось вилучити з Конституції норми щодо гарантування недоторканності народним депутатам і президентові. Зроблено це було ніби в піку НУ-НС, який уже заявив, що йде під таким гаслом на дослікові вибори. Однак невдовзі про цей широкий жест забули всі, зокрема й самі тодішні коаліціанти.

Вдруге Верховна Рада нібіто наблизилася до прийняття цього рішення 3 липня 2009-го. Планувалося, що на позачерговому пленарному засіданні парламент позбавить повноважень Віктора Лозінського, а також розгляне питання про призначення в уряді та внесення змін до Конституції про скасування депутатської недоторканності. Однак обмежилися лише Лозінським – фракція ПР блокувала трибуну, вимагаючи ухвалення закону про підвищення зарплат і пенсій. Це блокування БЮТ розцінив як страх регіоналів втратити недоторканність. Регіонали, своєю чергою, заявлюють, що насправді питанням про скасування депутатської недоторканності БЮТ намагається відвернути увагу суспільства від економічних проблем.

ПОГЛЯД



АВТОР: Вахтанг Кіпіані, журналіст

Минулий тиждень українська інтернет-громадськість засинала й прокидалася з Яценюком на вустах. Щойно затих був скандал із білбордами «Врятувати Чебурашку. Геннадій!» «Врятувати країну. Арсеній», як прізвище одного з фаворитів виборчих перегонів опинилося в центрі іншої дивної історії. Дехто, правда, припускає, що так і було задумано, мовляв, це така хитра технологія штабу кандидата в президенти – збільшити впізнаваність бренду, заробити балів на, так би мовити, безплатній основі. Проте блогосфера не оцінила цієї цинічної винахідливості. Якщо узагальнити бурхливі обговорення й викинути ненормативну лексику, у висновку – натовпи віртуальних «арсеніїв» і «яценюків», які безсоромно набивалися у френді, заходили політикові серйозного репутаційного удару.

Про електорально-вигідних бабусь не знаю, але блогери вже не сприймають «українського Обаму» без глумливого сарказму. Мережевий народ на кілометр відчуває нещирість і слів при цьому не вибирає. Популярна приказка – «це, інтернет, діточка, тут можуть і послати». Останнє, звісно, неприємно, але не смертельно. А для декого – особливо політиків – просто наочний доказ існування життя поза межами їхнього, не менш віртуального, світу, окресленого мерседесами і кончазаспами.

Блогосфера – це територія реальної, нічим і ніяк не обмеженої свободи слова. Писаної «конституції» у користувачів Живого Журналу, звісно, немає. Але у відсутності, на перший погляд, правил, є логіка. Це там – у миру – ти політик, священик, студент, журналіст. А тут – ти блогер.

Якщо «відповіальні за інтернет» із команди 35-річного претендента хочуть

Twitter у голові

Чому з кандидатів у президенти не вийдуть блогери

записати це навколо блогерське шумо-виння собі в актив – нехай. Але ім точно не вдалося зробити політика привабливішим і зрозумілішим, «душу – великою, а серце – справедливим». Тест як стати цивілізованим блогером, без піару й понтів, Яценюк провалив. Не він один. Інна Богословська, яка теж приміряється до крісла глави держави, на тижні звернулася до блогерів із проханням підказати, «що почитати», але при цьому примудрилася помилитися з адресою своєї електронної пошти. Навіть сміяться не хочеться: «мило», логін і

міром, ведуть свої ЖЖ український та російський політики Михайло Бродський і Александр Лебедєв. Перший ріжк правду-матку про Юлію Тимошенко, другий – про московського мера Юрія Лужкова. При цьому розширяється обрій приватності – екс-лідер «Яблука» кілька останніх місяців, наче фронтові зведення, друкує звіти про свою боротьбу з зайвою вагою.

Так, це спроба сподобатись. Але це набагато краще вдаваної щирості в телевірі будь-якої зі «Свобод». Політолог і держчиновник Дмитро Видрін в нещодавній публікації в «Українській правді» дуже чітко

окреслив, який популізм потрібен країні: «Люди сьогодні ю чекають від політиків такого собі показового популюму, котрий сам себе батожить і катує, який буде коштувати політиків реального дискомфорту, втрати звичного способу життя, призведе до якихось побутових його жертв і ризиків. Оскільки хоча б через ці невеличкі жертви і не фатальні ризики політик і може засвідчити істинність почуття до свого народу».

Коли в світовому блогсервісі Twitter, який розвивається шаленими темпами, з'явився профіль екс-спікара Верховної Ради, багато хто з блогерів подумав: «Круті!» і поспішив приєднати його до свого дружнього кола. Це здавалося революційним проривом, а виявилося нехлюстю і обманом. І коли фейковий Яценюк довго демонстрував широту віртуальної душі, реальний Арсеній, щойно оголосивши про свій вихід у блогосферу, тут же закрив можливість коментувати його пости. Як казала Проня Прокопівна, «я думала, що то ваше сердце, а то ваша папіроска шкварчала...»

Блогери відчувають нещирість за кілометр. Популярна приказка – «це, інтернет, діточка, тут можуть і послати»

пароль від блога – це як «Отче наш», забути не можна.

Не скажеш, що про безславний кінець яценюкового твітерства не попереджали. Адже півроку, з цього річного січня, хтось від імені народного депутата й лідера «Фронту змін» коментував події, спілкувався з людьми, але сам ніби просунутий політик, якому не бракувало трибун і нагод, не зробив ані найменших зусиль, щоб сформулювати кілька слів, яких чекали. Нехай не френдам, як прийнято казати в блогосфері, але виборцям. Арсеній Петрович не спромігся сказати кілька слів інтернет-спільноті тоді, коли їх чекали, а не коли прийшов час зробити це за медіапланом. Інструмент блогера №1 – щирість, а тут нею й не пахне.

З іншого боку, зразків для наслідування не бракує. Є чимало прикладів; коли публічні особи, зокрема відомі політики, стають вправними блогерами. Так, при-

Тиждень

український

www.ut.net.ua

- НОВИНИ
- ПОЛІТИКА
- ЕКОНОМІКА
- РОЗСЛІДУВАННЯ
- КУЛЬТУРА



СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Життя
має сенс!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

ВИ МОЖЕТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ ЖУРНАЛ
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
- розберільво зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;
- надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату): * факсом: (044) 351-13-00 (01); * поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

1 місяць – 14 грн;

3 місяці – 42 грн;

5 місяців – 70 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста (детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. На сайті www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.

Менеджер з передплати Каріна Семяновська
K.sem@ut.net.ua

<http://www.ut.net.ua>

повідомлення	отримувач платежу		
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
касир	поточний рахунок отримувача	код отримувача	
квитанція	назва установи банку		
	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012	MFO банку
касир	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
касир	Адреса платника, телефон		
касир	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
касир	платник (підпис)	сума, грн	
касир	отримувач платежу		
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
касир	поточний рахунок отримувача	код отримувача	
касир	назва установи банку		
	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012	MFO банку
касир	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
касир	Адреса платника, телефон		
касир	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
касир	платник (підпис)	сума, грн	

ЖИТТЯ В БОРГ

Комерційні банки відновлюють кредитування фізосіб.
Позики дають під більші відсотки, ніж до кризи, і на менший термін



Лук'янченко

АВТОР: Марія Мінська

Yчервні вперше в цьому році збільшився загальний обсяг позик, виданих українськими банками — на 0,4% порівняно з попереднім місяцем (до 714,66 млрд грн). Зокрема, обсяг кредитування юрисдикції збільшився на 1,2% — до 466,456 млрд грн, а фізособі — зменшився на 1,1% (у травні — мінус 2%). Схоже, ринок фінансових послуг в Україні почав оживати. Тепер узяті гроші в борг у вітчизняному банку складно, але можливо. Проте кредитний бум 2006–2008 років найближчим часом навряд чи повториться.

ЗОНА ДОСТУПУ

Валютні позики фізособам стануть дефіцитом — 23 червня 2009 року Верховна Рада ухвалила закон про подолання наслідків фінансової кризи, обмеживши цей вид кредитування (виняток становлять безготівкові позики на лікування та освіту). Щоправда, закон досі не завізованій спікером парламенту і не відправлений на підпис главі держави. Думки банкірів щодо цього документа не збігаються. Приміром, аналітики «ING Wholesale Banking Україна» впевнені, що заборона на надання валютних кредитів населенню нівелює ризики різкої девальвації гривні. Інші учасники ринку звертають увагу на те, що українські «доночки» закордонних фінансових установ використовували для видачі позик дешеві валютні ресурси материнських структур і що обмеження валютного кредитування призведе до зростання відсоткових ставок у гривні.

Після доларового дощу, який пролився на позичальників у 2005–2008 роках, нині кредити у валюті видають лише три фінансові установи: Кредит Європа Банк, БМ Банк і банк «Форум». Позики надаються на купівлю автомобілів і нерухомості. Ставки за ними в американських доларах сягають 20% річних. За даними Простобанк Консалтингу, середня ефективна ставка за автокредитом — 19,68%, за іпотекою — 18,85% річних. Нагадаємо, що рік тому ставки в доларах і євро були на рівні 10–11% річних. При цьому помітні зріс перший внесок при отриманні кредиту і скоротився термін кредитування (наприклад, БМ Банк вимагає від клієнта

сплатити зі власної кишені щонайменше 50% покупки, позичаючи гроші лише на рік).

Гривневі кредити видають близько 20 банків, проте для обмеженого кола осіб. У червні — липні, коли проблемна заборгованість деяких фінансових установ сягнула загрозливої позначки 25–30%, банкіри вибирають позичальників особливо ретельно. Кануло в Лету кредитування без надання довідки про доходи. Деякі банки (приміром, Universal Bank) розглядають заявики лише тих потенційних клієнтів, чия офіційна заробітна плата перевищує €1 тис. Практично в усіх фінансових установах від позичальників вимагають надання копії трудової книжки, вітається кредитними інспекторами документальне підтвердження додаткових джерел доходу (дивідендів, депозитів, ренти від здачі квартир в оренду тощо). У банкірів діє негласне правило: давати позику лише тим домогосподарствам, офіційний дохід яких удвічі більший від щомісячних виплат за кредитом.

Іпотечні кредити банки надають у середньому на п'ять — десять років (деякі наполягають на погашенні боргу протягом року, максимальний термін пропонує Ощадбанк — 20 років); позики на купівлю автомобіля — не більше ніж на три роки. До кризи вельми популярними були споживчі кредити на два-три роки, у червні середній термін такого кредитування становив 10 місяців. Причому зараз практично всі фінансові установи дозволяють позичальникам погашати кредити дослідково.

Суттєво збільшилася сума першого внеску. За даними Простобанк Консалтингу, до середини 2009-го

банки практично не видавали кредитів на великі суми, якщо клієнт міг оплатити менше ніж 30% покупки.

Для порівняння: протягом трьох перших кварталів 2008 року середня сума першого внеску становила 10–20%.

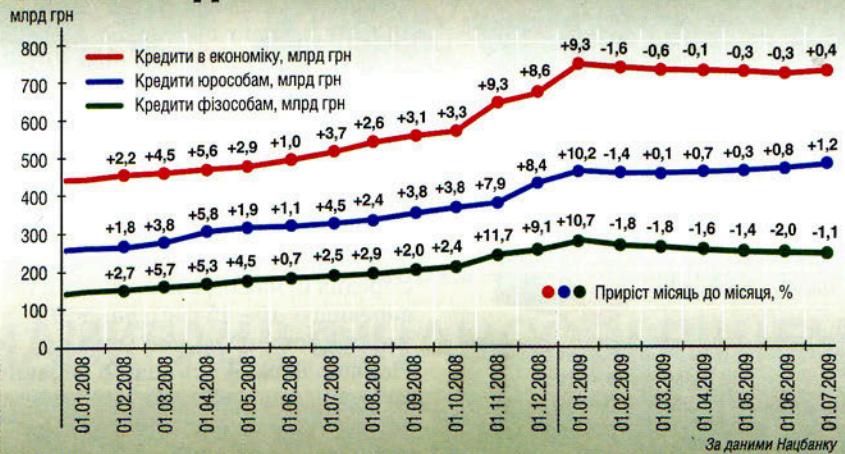
ДОРОЖЧЕ І КОРОТШЕ

За даними Maanimo.com, кредити на придбання нерухомості на вторинному ринку на початку липня пропонували п'ять фінансових установ: ПриватБанк, КредитВест Банк, БМ Банк, Кредит Європа Банк та Universal Bank. Середня ефективна ставка за такими позиками становить 27% річних у гривні. ПриватБанк, приміром, видає кредити тільки на придбання заставних квартир терміном на два роки (ефективна ставка — 20,04% річних, разова комісія — 3%, перший внесок — 30% суми угоди). А ось КредитВест Банк кредитує щонайбільше на три роки під наймовірні 40% річних у гривні, причому перший внесок сягає 40%.

Купівлю житла на первинному ринку (точніше, придбання нових квартир у житловому комплексі «Ольжин Град» у Вишгороді) готовий кредитувати банк «Київська Русь». Його умови досить гнучкі: ставки коливаються від 17% за первинного внеску 50% вартості житла до 20% річних у гривні за авансу 20–30%. Термін кредитування — до 20 років.

Пільгові позики на придбання житла за програмою Державної іпотечної установи видають Кредит-промбанк (під житло в ЖК «Брест-Литовський» біля Києва), а також Індустріалбанк (кредитує придбання квартир у будинках, споруджених до 1980-го). Щоправда, самі банкіри

БОРГОВА ДИНАМІКА РИНOK КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ ВІДНОВЛЮЄТЬСЯ



кажуть, що позичальникам українським складно врахувати всі вимоги ДГУ (розмір офіційного доходу, наявність платоспроможних поручителів тощо).

Можливостей купити автомобіль у кредит трохи більше, ніж отримати іпотеку. Найчастіше фінансові



співпрацюють з певним дилером або орієнтується на тих чи інших виробників. Так, Астра Банк видає кредити терміном до семи років під 21,77% річних у гривні на придбання будь-яких авто, крім виробництва СНД і Китаю; Фольксбанки не кредитує купівлі автомобілів китайської або іранської збірки. ВТБ Банк уклав партнерські угоди з Українським автомобільним холдингом (KIA, Hyundai), ТД «Ніко» (Mitsubishi) та корпорацією «УкрАВТО» (Toyota, Chevrolet, Opel, Nissan, Mercedes-Benz, Chrysler, Jeep, Dodge, Renault, ЗАЗ, Лада, Chery).

Перший внесок — не менше ніж 25% (у середньому по ринку — 30–50%). За даними Простобанк Консалтингу, середня ефективна ставка за автокредитами на початку липня сягала 27,74% річних у гривні.

Значна стаття витрат під час купівлі автомобіля в кредит — страхування. У 2009 році кількість акредитованих страхових компаній при одній фінансовій скоротилася до двох. Користуючись «монопольним» становищем, страховики підвищили платежі за КАСКО до 5–8% вартості авто на рік. Страхування життя обійтися ще в 2–4% суми кредиту.

Основні гравці ринку споживчого кредитування — Індекс-Банк, ОТП Банк, Кредит Європа Банк, «Київська Русь», Platinum Bank і Дельта Банк. На початку липня середня дохідність цього виду кредитування для фінансових установ становила 56,41% річних у гривні. Ноу-хау при видачі позик на відносно невеликі суми — наявність поручителя (до кризи його вимагали лише при кредитуванні купівлі авто або нерухомості). Причому поручитель має надати такий самий набір документів, як і позичальник: копії ідентифікаційного коду, паспорта і трудової книжки, довідку про доходи за 6–12 місяців. Незайво буде і довідка з іншого банку, в якому раніше бралася позика, про історію її погашення. А якщо сума кредиту перевищує 15–20 тис. грн, клієнтові доведеться надати документи, що підтверджують право власності на житло, землю або автомобіль. Середня сума споживчої позики не перевищує 10–15 тис. грн. До 75 тис. грн готовий надати лише Platinum Bank. А ось розмір первинного внеску визначається індивідуально — залежно від рівня доходів позичальника.

Проте навіть виконання всіх вимог банку не гарантує отримання кредиту. Фінансові установи зараз досить часто відмовляють у наданні позики, нічим не аргументуючи свого рішення. Тому дедалі більше українці користуються кредитними картками (переважно емітованими до жовтня минулого року), особливо не звертаючи уваги на дорожнечу послуги. За оцінками фахівців VAB Банку, за півроку використання коштів за встановленими кредитними лініями зросло з 25% до 50%.

Сьогодні на ринку лише дві фінансові установи пропонують клієнтам кредитні картки: ПриватБанк і ОТП Банк. Перший емітує кредитки терміном на чотири роки, картковий ліміт — 4 тис. грн. Щоправда, отримати максимальну суму вельми проблематично — працівник кредитного відділу може попросити окрім довідки про доходи за останній рік пред'явити ще й техпаспорт на автомобіль, документи на нерухомість чи інше майно, власником якого є позичальник. А ось за кредитними лініями, відкритими до осені 2008-го, ліміт становить 8 тис. грн, номінальна ставка — 36% річних для картки з пільговим періодом 30 днів і 30% річних з пільговим періодом 55 днів. За зняття грошей у рідному банкоматі доведеться викласти 4% комісії, в чужому — ще плюс 5 грн. ОТП Банк готовий відкрити клієнтові кредитну лінію в розмірі трьох місячних окладів під 32% річних у гривні (пільговий період — 55 днів), за готівку доведеться доплатити комісію 3% (плюс 3 грн, якщо гроші знімаються в чужому банкоматі).

Кредитні картки українські вигідні банкам — підсумкова дохідність за ними сягає 50% річних у гривні. Пластиком легко керувати, коригуючи кредитні ліміти. Водночас власники кредиток — найдисциплінованіші клієнти. Такі позичальні зазвичай зацікавлені в тому, щоб фінансова ідалі дозволяла їм користуватися кредитною лінією, тому платежі вносять вчасно (особливо якщо за карткою діє пільговий період, який не передбачає сплати відсотків за користування послугою).

Подальше зростання кредитного ринку можливе тільки у разі відновлення економіки й відповідно підвищення платоспроможності українців. ■

ДЛЯ ОБРАНИХ

УМОВИ КРЕДИТУВАННЯ ДЕРЖАВНОЮ
ІПОТЕЧНОЮ УСТАНОВОЮ

Термін кредитування:
від 5 до 30 років

Валюта: **гривня**

Максимальна сума кредиту (залежно від розташування житла):

- 1 млн грн** — Київ і передмістя
- 750 тис. грн** — Севастополь, міста-мільйонники та їхні передмістя
- 500 тис. грн** — обласні центри
- 300 тис. грн** — районні центри
- 200 тис. грн** — інші міста і селища

Мінімальна сума кредиту: **75 тис. грн**

Коефіцієнт РТІ (платіж за кредитом до доходу):
не більше ніж 45%

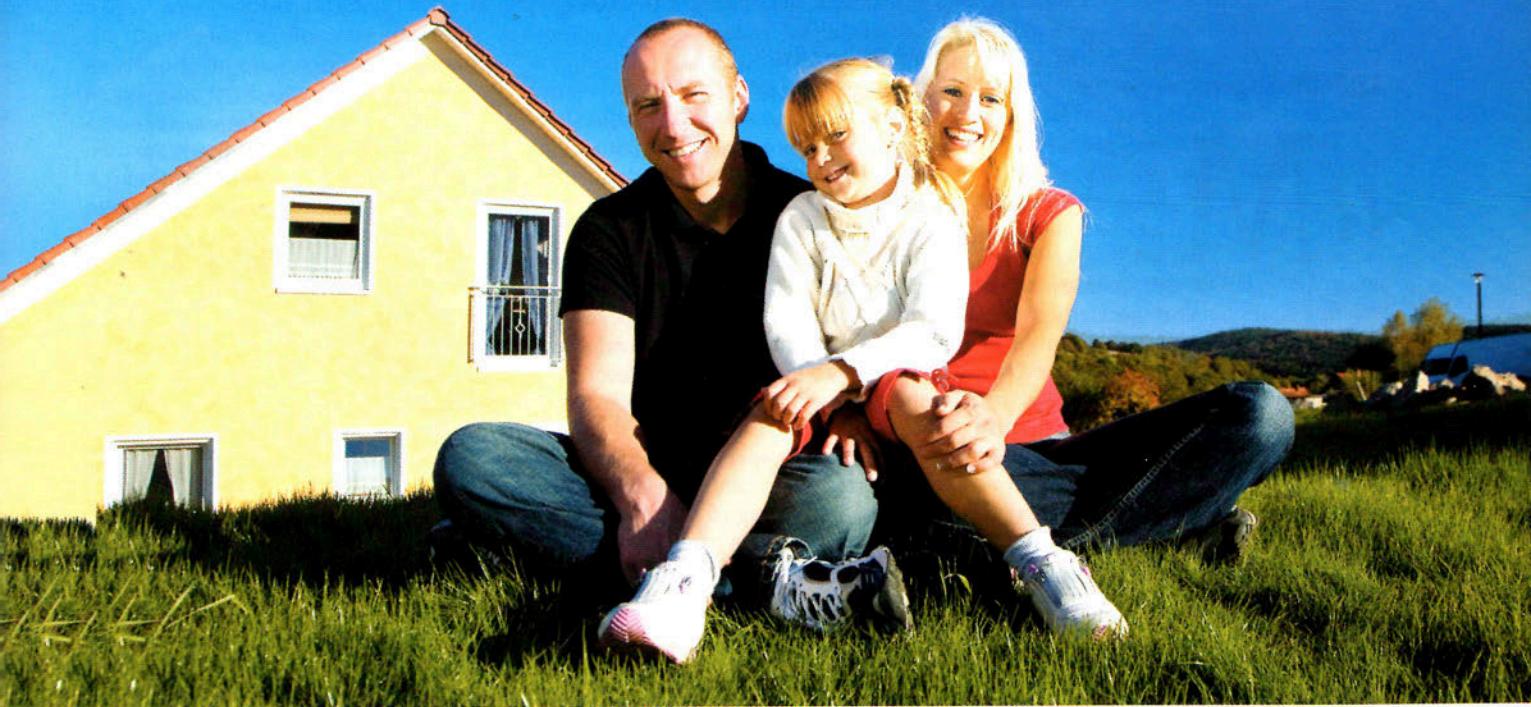
Коефіцієнт ОТІ (сукупні зобов'язання до доходу):
не більше ніж 50%

Депозитний вклад «Лояльний»

22%
річних у гривні

12%
річних у доларах

- Термін дії вкладу 6 місяців;
- Подарунок – платіжна картка для зарахування відсотків;
- Відсотки – щомісяця;
- Дострокове повернення коштів з мінімальною втратою відсотків!



ПРОПОНОУЄМО НАЙКРАЩІ ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ!

www.kruss.kiev.ua

АБ «Київська Русь» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

8 800 500-54-60

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів в межах України)



ФОТО: AP

УБИТИ ДОЛАР

Нові економічні гіганти шукають нову резервну валюту

АВТОР: Дмитро Губенко

«Можу вас потішити, у мене в кишенні лежить наднаціональна валюта, яку мені подарували. Це одна одиниця, тестовий примірник під гаслом *Unity in Diversity* («Єдність у різноманітності»). Називається це «міжнародна валюта» — United Future World Cittency («об'єднана майбутня світова валюта»), — заявив російський президент Дмитрій Медведев журналістам на заключній конференції саміту «Великої вісімки» в італійській Аквілі.

Медведев і частина його колег по G8 вважають, що нова резервна грошова одиниця зараз дуже дoreчна. Сполучені Штати Америки намагаються вийти з кризи, вливачи у фінансову систему трильйони доларів. Величезний бюджетний дефіцит і державний борг США підривають довіру до їхньої валюти. Деякі експерти прогнозують вже цього року стрибок доларової інфляції. Світова ж економіка потребує стабільності.

РЕАНІМАЦІЯ «СПЕЦІАЛЬНИХ ПРАВ»

Не менше, а може, навіть більше за Медведєва поговорити в Л'Аквілі про світову валюту хотів лідер Китайської Народної Республіки (КНР) Ху Цзіньтао, запрошений на розширене засідання групи основних індустріальних держав світу. Проте у з'язку із заворушеннями у Сіньцзян-Уйгурському автономному районі він так і не взяв участі в саміті, й питання про нову резервну валюту тихенько зникло з порядку денного.

Та Пекін від цієї ідеї так просто не відмовиться. Китайці вже давно прагнуть знайти замінник долару, що не був би пов'язаний з інтересами якоїсь конкретної нації та не залежав би від економічної ситуації. Для початку КНР пропонує розпочати ширше використовувати SDR (Special Drawing Rights, або спеціальні права запозичення). Міжнародний валютний фонд (МВФ) ще в 1969 році випустив цей віртуальний платіжний засіб, курс якого був середньозваженим до курсів американського долара, британського фунта, японської єни та європейських валют — попередниць євро

(німецької марки і французького франка). До речі, саме SDR, а не житими грішми Україна отримує кредит від МВФ (уряд використовує SDR для виплати зовнішніх боргів).

Однак SDR не зміг конкурувати з доларом, на який припадала левова частка як світових валютних резервів, так і міжнародної торгівлі. Згодом спеціальні права запозичення перетворилися на внутрішню одиницю обліку МВФ. Але за останнє десятиріччя ситуація у світовій економіці кардинально змінилася, й нові економічно потужні держави (зокрема, блок BRIC — Бразилія, Росія, Індія, Китай) не хочуть бути залежними від прив'язаного до хворої американської економіки долара.

Китайці і росіян підтримують фінансист Джордж Сорос та архітектор євро Роберт Манделл, які на початку цього року теж озвучили ідею створення одної світової валюти. Директор-розпорядник МВФ Домінік Строс-Кан так само вважає, що ця ідея має право на існування, проте зауважив, що дискусія про неї може затягнутися на роки. По інший бік барикад цілком очікувано опинилися

американці. Президент США Барак Обама заявив, що «не бачить потреби в новій світовій валюті», адже позиції долара і без цього «дуже сильні».

У ПОШУКУ АЛЬТЕРНАТИВИ

Держави-експортери, утім, іншої думки. Побоюючись доларової інфляції, вони потроху починають переводити свої валютні резерви з долара в інші грошові одиниці. За оцінками МВФ, наприкінці 2008 року частка долара у світових валютних резервах становила 64%, тоді як у 2001-му — 73%.

Найнебезпечніший конкурент долара — євро, та європейська валюта ще не готова посісти місце американської. Долар усе ще домінує на сировинних ринках, особливо нафтovому. Деякі нафтодобувні країни (зокрема, Іран) не раз пропонували відмовитись у торгівлі нафтою від долара і перейти на євро, однак ці заклики ще не знайшли відгуку. Спільна валюта країн Перської затоки, про створення якої домовилися у червні Саудівська Аравія, Кувейт, Катар і Бахрейн, навряд чи може претендувати на звання резервної, адже ця грошова одиниця буде залежною від коливань цін на нафту, а отже, нестабільною.

Ще одним серйозним претендентом на звання нової резервної валюти могла б стати гіпотетична азійська валюта. І перші кроки до цього вже зроблено: у 2006 році Азійський банк розвитку прийняв рішення запровадити ACU (Asian

Currency Unit — азійську валютну одиницю). Утім, навіть творці ACU визнають, що її трансформування у повноцінну грошову одиницю на кшталт євро відбудеться не раніше ніж за 20–25 років.

КИТАЙСЬКА АТАКА

Тим часом КНР, чиї резерви вже наближаються до двох трильйонів доларів, веде власну гру на валютних ринках. Народний банк Китаю вже домовився з шістьма країнами, зокрема Аргентиною, Гонконгом та Малайзією, про двосторонні валютні спові на загальну суму 650 млрд юанів (\$95,12 млрд). Механізм сповів полягає в тому, що центральний банк країни — партнера КНР зможе позичити місцевому підприємству-імпортеру юані для оплати китайських товарів. Таким чином китайські експортери отримають виручку у власній валюті, що зменшить вартість переказу коштів та унеможливить курсові ризики.

Країни світу охоче диверсифікують валютні надходження, тож цілком можливо, що в майбутньому планета матиме не одну, а кілька сильних регіональних резервних валют.

«Юань матиме вагу в Азії поряд із сяною; звісно ж, євро; у Південній Америці, можливо, бразильський реал... Ми дивимося на світ, де долар і далі буде провідною валютою, але тепер це буде більш колективна модель», — прогнозує голова аргентинського центробанку Мартін Редrado.



А для тих, хто прагне визначеності й стабільності вже сьогодні, консалтингова компанія EWI вираховує індекс стабільної валюти (Stable Currency Index). Цей індекс має підказати «тиху гавань» інвесторам, які бажають уbezпечити свої кошти від курсових коливань. На сьогодні це кошик з рівноцінними частками чотирьох валют: швейцарського франка, американського, новозеландського та сінгапурського доларів. Перші дві з цих валют можна знайти в українських банках та обмінниках. ■



В сучасному світі процеси протікають швидше.

Ви не можете чекати,
доки перекладуть необхідну Вам інформацію.
Бо вона швидко знецінюється.

Ми цінуємо Ваш час!

ТЕРМІНОВИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ПЕРЕКЛАД:
www.translation-service.kiev.ua



Ви отримаєте переклад вже через 1 годину!

Ви не сплачуєте надбавку "за терміновість"!Call us now!

先子足人口先子足人口先子足人口

A language is a dynamic set of visual, auditory, or tactile symbols of communication.

薄氣味薄氣味薄氣味薄氣味薄氣味

Агенція термінових перекладів Communic Company

Консультації та підключення до сервісу

за тел.: +38(044) 592-93-77

translation@communic.com.ua



Kомуністична влада Китаю доклала чимало пропагандистських зусиль задля того, щоб увесь світ і самі китайські громадяни повірили у беззаперечну монолітність своєї нації. З часів Культурної революції (1966 – 1976 роки) ідеологічна машина режиму невтомно культивувала на рівні масової свідомості поняття «єдиного китайського народу». Але періодичні спалахи насильства в Тибеті й Сіньцзяні, а також ренесанс локальних ідентичностей вказують на примарність ідеї національної уніфікації в Китаї.

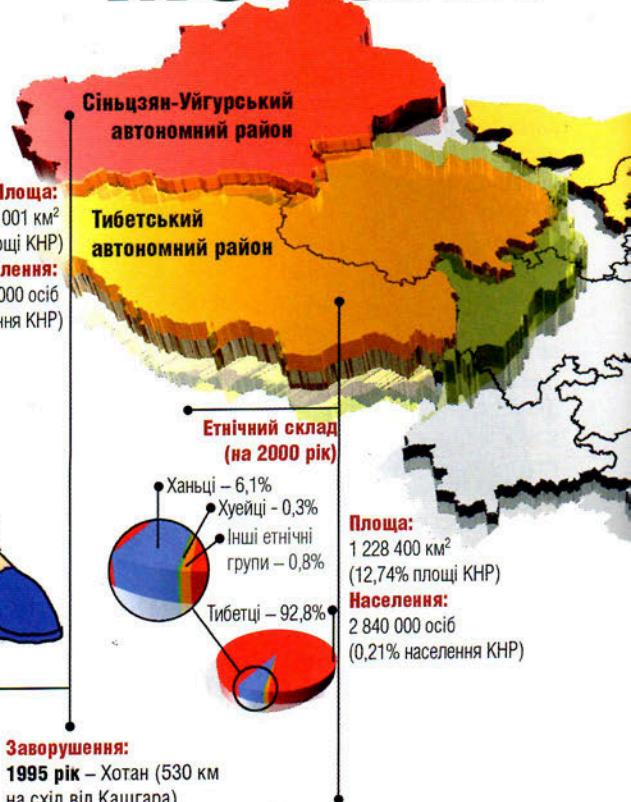
СЕПАРАТИЗМ ЧИ ЛОКАЛЬНИЙ ХАОС

У китайському образі економічної потуги, що сходить на світову вершину, вправно заретушовані темні сторони життя Піднебесної: хронічні соціальні негаразди, масова бідність й сепаратизм у Сіньцзяні, Тибеті та Внутрішній Монголії. Про потяг етнічних меншин до незалежності китайські комуністи волють зовсім не згадувати. Коли 5 липня в столиці



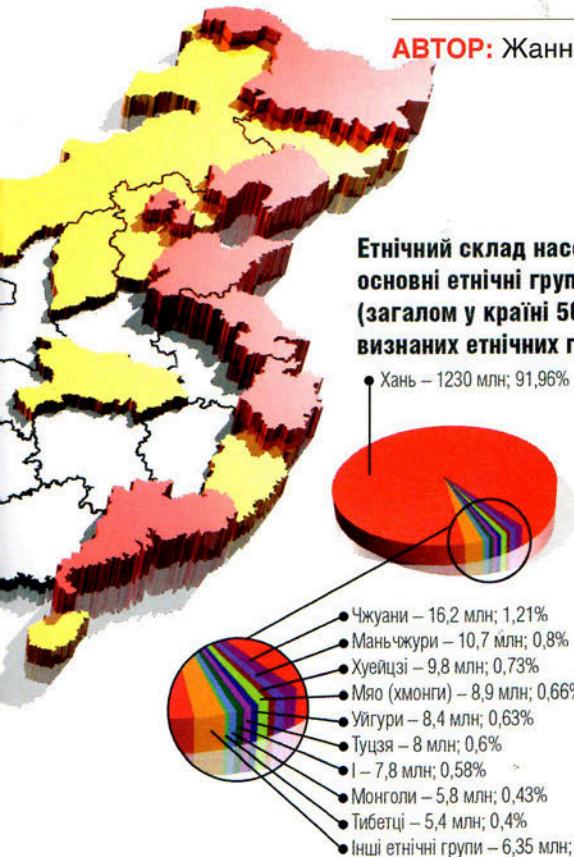
Площа:
1 660 001 км²
(17,2% площи КНР)
Населення:
19 630 000 осіб
(1,47% населення КНР)

ІЛЮЗОРНИЙ МОНОЛІТ



Етнічні сутічки у Сіньцзяні вкотре засвідчили, що «єдиний китайський народ» - це не більше ніж ілюзія

АВТОР: Жанна Безп'ятчук



Високий показник ВВП на особу

Середній показник ВВП на особу

Низький показник ВВП на особу

Територія де проживають тибетці

і турків, аніж до китайців. У середньовіччі створені уйгурами каганати контролювали значні території в Центральній Азії. Свою експансію на землі уйгурів ханьці розпочали у XIX столітті, а в 1949 році Китайська Народна Республіка остаточно встановила свій контроль над Східним Туркестаном, або Уйгурстаном.

Уйгури стверджують, що відтоді понад 400 разів повставали проти китайської влади. Своєю вона для них не стала, та й не могла стати. За традицією, що склалася в комуністичному Китаї, головною владною фігурою в автономних районах є призначений центром секретар регіонального комітету Компартії. Він завжди є етнічним китайцем, який походить з іншого регіону країни. В управлінсько-адміністративній ієрархії району провідні позиції здебільшого належать теж етнічним китайцям.

ГАЗ, НАФТА І ЯДЕРНИЙ ПОЛІГОН

Національно-визвольний рух уйгурів організаційно оформився лише на початку 1990-х. Найбільшим його досягненням було створення у 2004 році Всесвітнього уйгурського конгресу (ВУК), який поставив собі за мету боротися за розширену автономію мирними методами. Того самого року в США був сформований «Уряд Республіки Східний Туркестан у вигнанні», який прагне здобуття уйгурів цілковитої незалежності будь-якими методами. Обидві ці організації, попри всі свої амбітні гасла та моральну підтримку з боку деяких західних політиків, залишаються маловпливовими, а їхня діяльність – млявою. Тому звинувачення їх у підбурюванні китайських уйгурів до насильства видаються безпідставними. На відміну від тибетців із Далай-ламою сьогодні уйгури не мають

єдиного загальнонаціонального лідера, чий заклик до боротьби справді міг би бути сигналом до дій. Китайські можновладці прагнуть покласти відповідальність за всі біди на Рабію Кадир, у минулому ділову жінку, яка нині живе в США й очолює ВУК, однак вона насправді не має реального впливу на уйгурів.

Те, що уйгурські організації послуговуються топонімом Східний Туркестан замість Уйгурстан, не випадково. На сьогодні Сіньцзян – це багатонаціональний район, де уйгурів менше ніж половина населення, а ханьці чисельно майже дорівнюють їм. Починаючи з 1949 року Китай планомірно китайзував Сіньцзян, переселяючи у район сотні тисяч ханьців з інших регіонів країни. Змішані шлюби, асиміляція молоді, яка переселялася із сіл до міст, потужні інфраструктурні проекти, покликані інтегрувати район





ВІДЧАЙ ПРОТЕСТУ. Уйгурські жінки вимагають звільнити з-під варти своїх чоловіків і синів

у Китай, — усе це зрештою слугувало китаїзації Східного Туркестану. А крім того, є ще дунгани, казахи, монголи тощо. Сьогоднішнім борцям за самовизначення уйгурів доводиться миритися з тим фактом, що стараннями китайських комуністів Уйгурстан більше не належить уйгуром.

Китаю вкрай потрібні природні багатства регіону. Близько 80% корисних копалин Китаю зосереджені в його автономних районах: Сіньцзяні та Внутрішній Монголії. Перший славиться своїми покладами нафти й газу, другий — газу й вугілля. Це колосальна ресурсна база, що є життєво важливою для підтримання нинішніх темпів економічного зростання Китаю. Крім того, саме автономні райони використовували для екологічно небезпечних проектів. Так, саме на території Східного Туркестану на озері Лобнор китайці починаючи з 1963 року здійснювали ядерні випробування. Після перших вибухів поміж місцевого уйгурського населення було зафіковано різке зростання захворювань на рак легенів та печінки.

ПОВСЮДНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО

Водночас Китай зробив чимало для економічного розвитку своїх автономій. Так, міські мешканці Сіньцзяню на придбання продовольства тепер витрачають 35% своїх доходів, тобто вони стають заможнішими. Хоча не слід забувати, що поміж них часто переважають ханьці, тоді як уйгури проживають переважно у сільській місцевості.

Більшість етнічних зіткнень у Китаї мають соціальні передумови. Наприклад, ескалації насильства в Урумчі передував конфлікт між уйгурями та ханьцями на фабриці іграшок у південній провінції Гуандун. З початком економічної кризи на півдні Китаю було закрито десятки таких фабрик. Робота на них дає не лише гроши, а й житло. Молоді робітники живуть у фабричних гуртожитках та комуналках, тому конкуренція за робочі місця на таких підприємствах украй жорстка. Етнічний чинник у таких випадках відіграє другорядну роль, адже конфлікти виникають і всередині ханських громад.

«Незадоволення, яке виявляють ханьці, й те, як влада наводить порядок у суто китайських провінціях, мало кого у світі цікавлять. А ось якщо це трапляється в Сіньцзяні або іншому національному районі, одразу виникають проблеми національного розбрату, національно-визвольної боротьби та сепаратизму», — розповіла **Тижню** Клара Хафізова, відомий синолог, директор Інституту казахської історії та цивілізації. Таким чином, китайський моноліт підважують не тільки конфлікт етнічних ідентичностей, а й соціальні негарадзи.

ТИБЕТСЬКА РАНА

Конфлікт в Урумчі виник через півтора року після не менш масштабної ескалації насильства в буддистському Тибеті. Східний Туркестан і Тибет мають глибоке цивілізаційне коріння, багаті релігійні традиції і духовність, обом ім не-

затишно в комуністичному атеїстичному Китаї. Обидва регіони зазнали планомірної китаїзації, зокрема через інфраструктурні проекти. В березні 2009-го Тибет відзначав 50-ту річницю свого невдалого повстання проти китайської влади. Духовний лідер Тибету у вигнанні Далай-лама назвав п'ятьдесятіліття перебування свого народу в складі Китаю «часом невідомих страждань, часом, за який тибетці пройшли крізь пекло». Порівняно з уйгурським тибетським національно-визвольним рухом є значно краще організованим, скоординованім і відомим у світі. А головне — він має єдиного авторитетного лідера в особі Далай-лами, який нині домагається лише розширеної автономії Тибету в складі Китаю. Проте китайська влада навіть ці помірковані пропозиції відхиляє як «спробу добитися фактичної незалежності».

З-поміж автономних районів Китаю із сепаратистськими тенденціями найменш проблемною є Внутрішня Монголія, не в останню чергу завдяки успішній політиці китаїзації. На сьогодні монголи становлять лише 17% населення регіону, тоді як ханьці — 80%. За кордоном є сепаратистські угруповання монголів, які ставлять на меті відокремлення Внутрішньої Монголії від Китаю, проте активної діяльності вони не ведуть.

А ось проблеми уйгурського і тибетського сепаратизму в недалекому майбутньому цивілізовано й мирно Пекіну нейтралізувати не вдасться. Прагнучи поліпшення свого міжнародного іміджу, він може піти на діякі поступки, але на вряд це буде більше, ніж звільнення з в'язниць звинувачених у державній зраді та сепаратизмі. Саме так було з Рабією Кадир у 2005 році. На системному ж рівні курс на «єдиний китайський народ» залишатиметься незмінним. Причому внутрішньодержавна асиміляція супроводжується й зовнішньою експансією в країни Центральної Азії, зокрема Казахстан, Киргизію та російський Далекий Схід.

Головним же первом проблеми є люди та їхні долі, точніше недолі. Починаючи з 1950 року тибетці, уйгури і монголи зазнавали систематичних репресій. Їхню інтелігенцію або знищили, або вигнали з батьківщини. На віттар ілюзорної народної єдності були покладені життя сотень тисяч людей (а то й мільйонів, якщо спираатися на цифри, подані самими уйгурцями і тибетцями). У підсумку ні людей, ні єдності. ■

ФЕСТИВАЛЬ КУЛЬТУР НАРОДІВ СВІТУ «Свірж '09»



31 липня
до 2 серпня
Село та замок Свірж
у 40 км від Львова

CESARIA EVORA (Капе Верде)

ZDOB si ZDUB (Молдова)

NINO КАТАМАДЗЕ & INSIGHT (Грузія)

ПЕЛАГЕЯ (Росія)

Юркеш
Димна Суміш
АтмАсфера
Енвер Ізмайлів
Божичі

Уоплі Відоплясова

ESTHETIC EDUCATION

Плач Єремії

Піккардійська Терція

The Klezmatics (США)

CANKISOU (Чехія)

FIGLI DI MADRE IGNOTA (Італія)

MAD HEADS XL

ОтВінта

В програмі фесту:

70 концертів на 4 концертних сценах, танцювальна та літературна сцени, нічні вистави від театру пластичних мистецтв «Академія Руху» та етно-дискотеки, ігрові майданчики. Більше 100 майстер-класів і танцювальних програм, Виставка «Свірж Експо» та багато іншого.

Подробиці на сторінці
www.svirzh.com

Speed Caravan (Франція), Little Cow (Угорщина), Саламат Садикова (Киргизстан), Алтай Кай (Росія), Транскапела (Польща), Kroke (Польща), Аулі (Латвія), Свята Ватра (Україна-Естонія), Affabre Concinui (Польща), Eastblock DJ Music Team (Німеччина), Село і Люди, Контрабас, Пропала Грамота, Флайзза, Оркестр Янки Козир, Метелики, Чарзілля, ДримбаДзига, Тінь Сонця, Фліт, Гуцул Каліпсо, Singleton, Ми100, Конкорд, Самі Свої, Quinsberry Shot, Animals' Session, YouCrane, Полікарп, Гудаки, Бурдон, КоралЛі, Нігунім, Рун, Стрибожі Внуці, Верлібена, Еренерія, ансамблі корінного співу Львівської області.

Тел. для довідок: у Києві +38 044 3602760, у Львові +38 032 2357788

Генеральний
інформаційний спонсор



Генеральний
інформаційний партнер



Генеральний
радіопартнер



MTV рекомендую



Улюблене
радіо Фестивалю



Музичний
телепартнер



Головний
інтернет-партнер



Вольному воля

Уже з вересня українські студенти вчитимуться за «вільною траєкторією», тобто самі обиратимуть більшу частину гуманітарних предметів

АВТОРИ: Вікторія Герасимчук, Анатолій Дністровий

Українська освіта зробила ще один крок до Болонської системи — профільний міністр Іван Вакарчук підписав наказ про вивчення гуманітарних дисциплін за вибором студента. Обов'язковими залишається українська мова, історія України, історія української культури, іноземна мова та філософія, решту предметів студент обирає самостійно не менш як із 20 запропонованих. Нововведення діятиме вже з наступного 2009/2010 навчального року. Цікаве саме по собі, водночас воно навряд чи наблизить українських студентів до європейського освітнього простору.

БАКАЛАВРИ ПРОТИ МАГІСТРІВ

Офіційно Україна приєдналася до Болонського процесу в травні

2005 року, проте відповідний наказ Міністерства освіти побачив світ ще в 2004-му. Болонський процес — це проект створення спільнотного освітнього простору, так званої Зони європейської освіти. Кінцева мета — мобільність студентів, тобто можливість вільно перевестися на навчання з одного університету до іншого. Передбачається, що українські студенти одержать таку можливість із переходом наших ВНЗ на європейську систему викладання та оцінювання знань. Зокрема, на кредитно-модульну систему, за якої диплом можна отримати тільки з певною кількістю кредитів (щось на кшталт відроблених годин). А також на рейтингову систему — вона вимагає постійного підрахунку балів за виконані студентом роботи: відвідання лекцій, виступи на семінарах, контрольні. Бали згодом перетворюються на залік або екзаменаційну оцінку, а в далекій перспективі на безпроблемний перехід до будь-якого «болонського» вишу.



«Болонська система й кредитно-модульна система дуже чітко працює у Франції», — розповідає стипендіат Пікардійського університету імені Жуля Верна Ірина Славинська, яка взяла участь у черговому засіданні

КОМПЕТЕНТНО



Ростислав Семків, кандидат філологічних наук, доцент НУ «Києво-Могилянська академія»

Можливість обирати складові освіти — це перевага ліберальної системи освіти, а не тієї, яку ще досі сповідують наші виші, — німецької, гумбольдтівської системи XIX століття з обов'язковими дисциплінами, обов'язковими конфігураціями навчання та обов'язковим дзвінком до і після пар. Першочергових заходів з інтеграції української вищої школи в європейський простір, на жаль, буде недостатньо. Тут потрібні серйозна перспектива і довший часовий проміжок. Чи можна в Україні відкрити нові якісні виші, які приваблять закордонних студентів? Головне, щоб український освітній ринок став упізнаваним на світовому ринку освітніх послуг. Велика проблема — чи можуть наші викладачі читати курси іноземними мовами.



Катерина Борисенко, кандидат філологічних наук, доцент Київського міського педагогічного університету імені Б. Д. Грінченка

Шаблони в освіті — це найнебезпечніша річ. Сьогодні студент, приміром, педагогічних вищів затиснутий у жорсткі рамки і фактично позбавлений права вибору. В педагогічних вищах здебільшого не було вибіркових дисциплін. Такі виші породжують слабку шкільну освіту — шаблонну, зациклену на букві й законі неякісної програми. З практикою тестів з'явився вислів «натаскати дітей на тест». У результаті дітей вчать чітко казати перше, друге чи третє, мислити схематично, за шаблоном. Вони кроку від підручника не можуть зробити.



КОЛАЖ: ГАВІО НЛ

Клубу «Українського Тижня», цього разу присвяченому темі модернізації української вищої школи. – Завдяки гнучкій схемі й роботі кредитно-модульної системи, студент може отримувати кредити на свій рахунок і

переносити їх на навчання до іншого вишу Європи. Тому освітня система в європейських ВНЗ набагато зручніша та ефективніша».

Втім, в Україні кредитно-модульну та рейтингову системи поки що лише

впроваджують, додаючи спротив викладачів. Далеко не всі представники вищої школи згодні відмовитися від звичної практики викладання й оцінювання на користь досить таки ефемерного приєднання до європей-



Лада Біланюк, професор культурної антропології Вашингтонського університету

Зараз у США у зв'язку з економічною кризою та ж є серйозне тертя між пошуком натхнення і потребою здобути освіту, яка дасть можливість знайти роботу. Це дуже негативно позначається на гуманітарних науках. Тому, попри ідеал ліберального навчання, сама американська система навчання є дещо складною.



Юлія Смець-Доброносова, культуролог, кандидат філософських наук

В Україні існує надлишковість вищої освіти. Ми маємо велику кількість людей із вищою освітою, яким непотрібно було її здобувати, а також маємо велику кількість вакантних робочих місць, що передбачають освіту рівня коледжу. Надлишковість вищої освіти небезпечна, бо дискредитує її. Вона змушує викладача популяризувати університетський академічний курс, тому базові курси перетворюються на курси для чайників.



Ірина Славінська, стипендіат Пікардійського університету імені Жуля Верна

За системи вибіркових курсів кожен викладач має змогу застосувати своє особисте наукове бачення. У нашому університеті є великий вибір дисциплін – з 50 пропонують обрати п'ять найцікавіших для студента, але вони мають бути обов'язково різних спеціалізацій. Це зручно й ефективно.

10 КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ



Завелика кількість університетів



Студенти, які хочуть отримати освіту «для галочки»



Небажання викладачів вчитися нового і чити по-новому



Ректорський спротив ЗНО (зовнішньому незалежному оцінюванню)



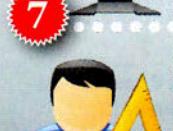
Фактична відсутність різниці між магістерськими і бакалаврськими програмами



Використання теми освіти задля політичних маніпуляцій



Слабкий зв'язок між університетами та наукою



Погана матеріальна база: відсутність підручників, технічного оснащення, лабораторій, хороших умов в аудиторіях та кімнатах гуртожитку



Корупція в процесі навчання



Халатне ставлення викладачів до дипломних робіт випускників – головне, щоб поля були правильного розміру

ського освітнього простору. Рейтингова система передбачає велику кількість домашніх завдань, рефератів, контрольних робіт – за все це студент одержує бали, в той час як чимало українських викладачів звали підходити до лекцій та семінарів більш творчо і, наприклад, обіцяти залік тому, хто на раз пригадає десять синонімів до слова «заметіль» або ім'я останнього кохання Франца Кафки.

Особливо опираються нововведенням творчі вузи, в яких системні підходи до оцінювання знань вироблені випробувані, фактично, століттями. Тож ситуація на сьогодні склалася така, що бали рахують деінде: в деяких вищих і деякими викладачами вже впроваджено кредитно-модульну або рейтингову системи, дехто ще тільки збирається це зробити, а хтось сподівається уникнути сплати болонських кредитів.

На сьогодні одним болонським нововведенням, на яке пристали всі без винятку українські ВНЗ, є розподіл студентів на бакалаврів та магістрів. Проте й він відбувся номінально. Як розповів в інтерв'ю

Тижню міністр освіти та науки Іван Вакарчук **ІДІВ. стор. 361**, українські студенти й викладачі переважно не усвідомлюють, що магістерська програма – це підготовка до наукової діяльності, а не просто щось якісно краще за бакалавра. «Наразі в нас склалася ситуація, коли всі хочуть стати магістрами, – говорить Вакарчук. – Але магістр – це вже як перший науковий ступінь, і ми повинні розробити справжні магістерські програми». Обидва ступені – й бакалавр, і магістр – є повною вищою освітою, проте бакалавр має бути орієнтованим на практику. Як і ступінь спеціаліста, від якого досі не можуть відмовитися українські виši.

«Є небезпека, що Болонська система в нас буде розбита через спротив чи саботаж окремих адміністрацій виši, – каже кандидат філологічних наук, доцент НУ «Києво-Могилянська Академія» Ростислав Семків. – Але Болонська система – це ширший процес. Якщо студентові треба скласти той чи інший курс і якщо він не буде прив'язаним до конкретного викладача чи конкретного університету, він не складатиме в корумпованому виši чи викладачеві, якого підозрює в корупції, а зробить це в іншому навчальному закладі. Це матиме серйозний навчаль-

ний ефект – чесні виši стануть першими».

ШАРА, ПРИЙДИ!

Ще одне всеохопне болонське нововведення – вибіркові курси в університетах. Освітяни покладають на них дуже великі надії – в ідеалі викладачі мають постійно працювати над собою й своїми лекціями, аби вибороти побільше слухачів-студентів. Тим більше, що в групі за вибірковим предметом, згідно з наказом міністра, має входити не менше 25 студентів. Отож «нецікаві» викладачі ризикують зовсім втратити навчальні години. Якщо вибіркові курси справді створять конкуренцію між викладачами, то можна буде говорити про прорив у підвищенні якості української освіти.

«Система вибору студентами дисциплін впливає на якість викладацького складу, бо тримає його в тонусі, – говорить Ростислав Семків. – Так формується конкурентне середовище, викладачі мусять завжди бути компетентними й доводити свою потрібність. Хоча, зрозуміло, нам ще далеко до ліберальної системи західних університетів, де обираються такі собі структурні зв'язки між предметами й тим, що хоче сам студент. На Заході студент чітко розуміє, якщо він хоче добрatisя до вершини, яку собі намітив, то повинен пройти курси пов'язаних дисциплін».

«Змога студента обрати свій шлях ійти за натхненням – це чудово, – каже професор культурної антропології Вашингтонського університету Лада Біланюк. – Але тут може бути й негатив: людина починає шукати себе й може загубитися в цих пошуках, оскільки важко відзначитися з вибором».

Крім того, українські студенти, які часто налаштовані на здобуття диплома, а не освіти, шукатимуть не стільки свій шлях і натхнення, скільки поблажливих викладачів. Принаймні, практика вибіркових спецкурсів в університетах засвідчила, що студенти часто обирають того викладача, в якого простіше отримати залік. Тож для того, аби залучити в свою аудиторію 25 слухачів, викладачеві досить пообіцяти шару, як зовсім не обов'язково читати при цьому цікавий курс. Такий розвиток подій імовірний ще й тому, що будь-який ВНЗ є замкненою системою з дуже тісними дружніми або й родинними зв'язками в управлінсько-

викладацькому складі. Навчальні години часто розподіляють відповідно до ступеня близькості стосунків із деканом, ректором, директором, а за такими тонкощами навчального процесу, як якість освіти, ніхто не стежить, бо, в разі чого, доведеться карати своїх же друзів.

ПОКИ ВСІ ВДОМА

Система вибіркових курсів ідеально працювала б у тому випадку, якби студенти могли переходити з одного вишу до іншого, їздити різними країнами, шукати себе. Тобто якби Україна справді була частиною європейського освітнього простору.

Проте в українських реаліях неможливий навіть обмін студентами між вітчизняними ВНЗ. Переїсти з одного університету до іншого дуже складно, й навряд чи кредитно-модульна система спростить цей процес. Кількість місць, особливо бюджетних, у ВНЗ чітко фіксована, й до обміну студентами під час навчального процесу українські виші ще об'єктивно не готові. Що вже казати, коли навіть Національний університет імені Тараса Шевченка не в змозі забезпечити своїх студентів гуртожитком.

Також кредитно-модульна система не відкриє українським студентам кордони. Адже візовий режим для українців щороку стає все жорсткішим. «Ми багато працюємо над тим, аби добитися спрощеного візового режиму для студентів», — розповів **Тижню** Іван Вакарчук. — Про це під час своїх закордонних поїздок постійно говорить президент.

І я з оптимізмом диваюся на перспективи України в цьому питанні, принаймні вже навіть зараз режим трохи спрощений». А поки що рухається до європейського освітнього простору ми зможемо не далі Закарпатської області. ■

ЧУЖИЙ ДОСВІД

На шляху до спеціалізації

Успіхи та помилки польської вищої освіти

АВТОР: Сильвія Меланович-Келбевська,
Міністерство науки і вищої школи Республіки Польща

З 1990 року польські виші отримали права університетських автономій від державних структур, могли розвивати власні свободи, стаючи незалежними, зокрема, за допомогою нових можливостей самоокупності. За законом дозволялося платне навчання у державних установах — передусім це посприяло розвитку заочних та вечірніх форм навчання. Державні виші відповідно до нових завдань мали реформувати сам підхід до студента, іноді поступилися новим формам інституціалізації вищої школи. Дозволена державою конкуренція в царині вищої школи зумовила появу великої кількості приватних вишив різного напряму. Освітня Польща перейшла на новий етап розвитку — від погляду на вищу освіту як на елітарну до її масовості. Тому на перший план вийшли завдання збереження якості вищої освіти і водночас динамічних темпів її розвитку.

Цікавий факт: у зв'язку з великою потребою у спеціалістах з нових гуманітарних та суспільних дисциплін на початку освітньої реформи у виших значно знизилися попит і пропозиція на технічні, точні науки, але сьогодні виникала зворотна потреба.

Певним гарантом гармонійного розвитку польської вищої школи є приєднання до європейських освітніх процесів. Метою участі Польщі у Болонському русі та інших освітніх ініціативах є прагнення підвищити рівень конкурентоспроможності дипломів польських університетів, збільшити кількість мобільних випускників, прищепити студентам ідею самовдосконалення протягом усього життя, що вкрай важливо в час нових суспільно-господарських умов на ринку праці.

Польща дбає про те, щоб в університетах навчалося щораз більше студентів з-за кордону. Для цього розробляється низка заходів з метою піднесення рангу польських вишив на міжнародній арені, а також подальші реформи управління вищою освітою. Вважається, що недостатньо залишаються кошти Євросоюзу. Поміж недоліків системи вищої школи можна назвати недостатній рівень піднесення досліджень і дидактики з економікою, штучне продовження кар'єрного шляху випускників вишив, недостатнє уявлення деякими вищими власної ніші — більшість старих і нових вищих навчальних закладів прагнуть академічності.

Освіта за кордоном

Наталія Тарченко, директор освітньої агенції «ДЕК»:

«Українські абітурієнти мають чудову альтернативу — поїхати навчатися за кордон. Це не так дорого і до того ж дає додаткові переваги. По-перше, навчання ведеться англійською мовою. По-друге, студент опановує ще одну мову (країни, в якій живе), по-третє, практично у всіх вищих навчальних закладах є практика, в результаті якої істотно зростають шанси на працевлаштування. Крім того, студенти отримують дипломи європейського зразка, що дають змогу влаштуватися на роботу в провідні іноземні компанії.

Вартість навчання за кордоном залежить від кількох чинників. Наприклад, у Lazarski School of Commerce and

Law (Польща) — від €2250 за семестр. У державних вишив Чехії для іноземців навчання взагалі безкоштовне (саме тому збільшилася кількість юніх українців, які вивчають чеську мову). В Голландії можна здобути чудову освіту англійською мовою й отримати європейський диплом. Вартість навчання у цій країні — близько €3500 на рік».

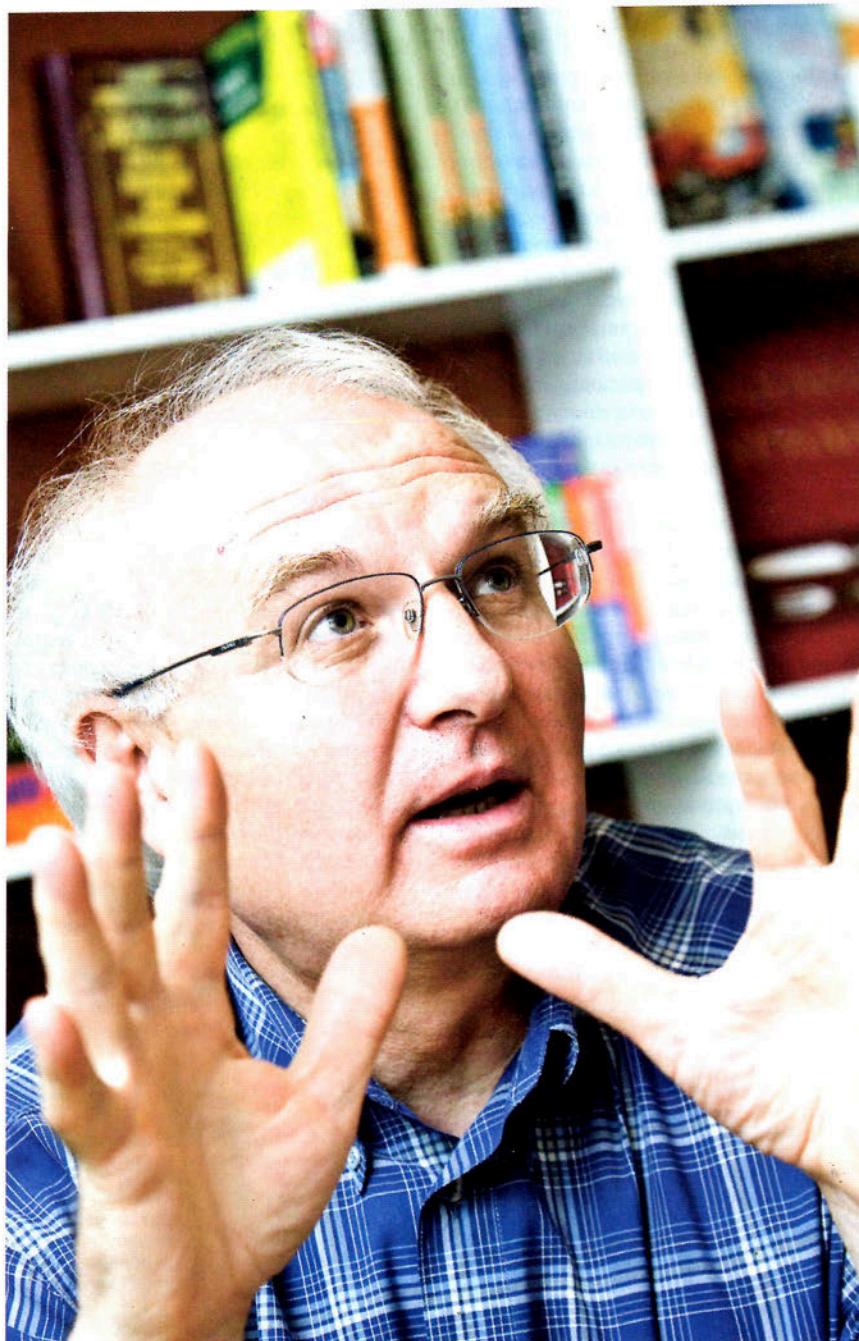
Докладніше про освіту за кордоном:
Освітня агенція «ДЕК», Київ, вул. Підвісоцького, 16.
Тел. 495-51-86, 286-97-13
www.dec-edu.com



Міністр українізації

Іван Вакарчук розповів **Тижню** про брутальність слова «корупція», «мертві душі» університетських професорів та ненасильницьку українізацію.

СПІЛКУВАЛИСЯ Юрій Макаров, Вікторія Герасимчук
ФОТО: Андрій Ломакін



Іван Вакарчук перебуває в центрі уваги з моменту призначення міністром освіти і науки в грудні 2007-го. Спочатку через наказ про введення всеохопного зовнішнього тестування, потім через насильницьку, на думку частини політикуму, українізацію освіти. У червні цього року різні політичні сили вимагали відставки Вакарчука з цілої низки причин.

У. Т.: Основні проблемні питання української освіти – це технологія запобігання корупції та вдосконалення власне контенту освіти...

– Слово «корупція» вживаю хіба що у відповідях на запитання. Жодного разу я не говорив про корупцію від себе. Оскільки це слово просто образливе для людей, які працюють у вищій школі. Я не можу сказати своїм колегам: ви такі-сякі. В академічному середовищі просто не прийнято так казати, це брутально. Тому я завжди говорив про рівний доступ до освіти і якість освіти. А як результат – системне по-долання того потворного явища, яке ви позначили словом «корупція».

Якщо йдеться про якість освіти, то вона забезпечується багатьма складовими. Це кількість професорів, докторів, кандидатів наук, доцентів – їх має бути щонайменше 75% для бакалаврату (з них 10% професорів і докторів) та 95% для магістерських програм (з них 40% професорів і докторів). Крім того, ми маємо забезпечити студентів підручниками, щоб їм не доводилося читати лише конспекти (*українські виши сьогодні навчають фактично без підручників. — Peg.*). Студент повинен проходити практику на високому рівні. Без практики освіта є неповноцінною і не дає відчуття всієї глибини того чи іншого предмета. Тобто має бути забезпечена інтелектуальна діяльність молодої людини в повному об-

сязі, включаючи можливість брати участь у вчених радах і друкуватися у наукових журналах.

У. Т.: Але не все це залежить від міністерства, адже університети мають автономію?

— Ми визначили ліцензійні умови, які все це передбачають. Щоб говорити про якість освіти, вона має бути параметризована і кількісно вимірювана.

У. Т.: Ви як представник точників звикли до квантифікації...

— Усе можна вимірюти.

У. Т.: Чому проблема якості освіти виявилася такою живучою. Чи не здається вам, що у нас є попит саме на освіту для галочки?

— Так, відкидати людський чинник ми не можемо, але людей треба виховувати. Коли ми закриваємо ВНЗ, тому що якість освіти в ньому дорівнює нулю, люди подають на нас до суду. До міністерства уже кілька десятків таких позовів. Було одне засідання Державної акредитаційної комісії, яке мені коштувало багато здоров'я. Кажу ректорові: «Ви ж порушуєте, обманюєте дітей і батьків, приписуєте професорів, яких не існує. У Гоголя з його «Мертвими душами» такої фантазії не було». Якість освіти має бути понад усе. Але без фанатизму, всі не можуть бути, як Кембридж.

У. Т.: «Всі, як Кембридж» нам ще довго не світитиме...

— Не зовсім так. В Україні є хороши школи з окремих напрямів — я не можу сказати, що ми такі далекі від освіти середнього європейського рівня.

У. Т.: Які у вас враження за підсумками зовнішнього незалежного оцінювання? Чи справдилися ваші очікування, у чому ви помилилися?

— Я повернуся в минуле і скажу таке, чого ви, напевно, не знали. Перші тести в державі в 1991 році ввів Львівський державний університет (на той момент Іван Вакарчук вже був ректором цього університету. — Peg.). В'ячеслав Брюховецький (який тоді був президентом «Києво-Могилянської академії», а зараз є її почесним президентом. — Peg.) приїздив до мене і передав цей досвід. Тож досвід проведення тестування, зокрема й мій особистий ректорський, був чималий. Коли мені запропонували очолити міністерство, а це для мене було великою несподіван-

кою, я погодився. Навіть нічого не розпитував. Мене призначили на посаду на Миколая, здається, а вже 27 грудня я підписав наказ про тестування.

У. Т.: На той момент у міністерстві вже все було готово для введення всеохопного ЗНО чи це було саме ваше рішення?

— Мене й тоді тримали за руку, казали, що треба провести його в експериментальному форматі.

У. Т.: Ректори намагалися на вас тиснути, щоб ви не вводили ЗНО?

— Не тиснули, бо не було коли. Але я очікував бунту десь за два тижні після наказу, так і сталося. Я мав дуже складну розмову з ректорами з Київського регіону, але наказу не скасував. Потім було зовсім дикунство — мене палили в Сімферополі (*прихильники партії «Русский блок» у грудні 2008 спалили опудало «міністра-русофоба» Івана Вакарчука. — Peg.*). Це також реакція на той наказ. А потім активно включились політики. Почали мішати

«Ви ж порушуєте, обманюєте дітей і батьків, приписуєте професорів, яких не існує. У Гоголя з його «Мертвими душами» такої фантазії не було»

правду з неправдою. Я дівічі доповідав на засіданні профільного комітету у Верховній Раді. Мені пропонували зробити окремі правила вступу для контрактників і заочників. Але я стояв і стою на тому, що йдеться про якість освіти — в українському дипломі не вказується форма навчання. Тож різні правила — це лукавство: давайте пустимо одних через чорний хід, а інших — через парадний. Пізніше мені інкримінували невиконання пропозиції парламентського комітету. Але я просто мовчав і робив своє.

У. Т.: I все ж таки, які були сюрпризи під час проведення ЗНО?

— Було «хуліганство» ректорів. Вони заражували студентів з меншою кількістю балів, без сертифікатів тощо. Ми перевірили всі ВНЗ, на що згадався майже рік. І позбавили ліцензій всіх порушників, щодо 32 вишів міністерство зробило подання до прокуратури. Дехто з ректорів отримав догану. І це, можливо, трохи зупинило інших ректорів. Був ще один мо-

мент — оскільки я знав, що мені буде складно, то в правилах прийому залишив шпаринку...

У. Т.: Пункт 15, який дозволяє прийом на особливих умовах?

— Так. Якби не було його, не було б нічого. Я мав мету — пройти перший рік тестування бодай як-небудь, з втратами, але щоб тестування відбулося. Сьогодні цей пункт скасовано.

У. Т.: Але в правилах прийому до вишив залишилися пільги для інвалідів та сиріт. Ви саме дуже добре говорили про фасад і чорний хід...

— Тести складають усі.

У. Т.: Але сироти та інваліди вступають поза конкурсом.

— Ми даемо додаткові місця на бюджетні відділення (у випадку, якщо пільговик має меншу кількість балів за результатами ЗНО, ніж була потрібна для вступу на конкретну спеціальність. — Peg.). Пільговиків не так багато: 3–5%. Але реально додаткових місць минулого року було менше ніж відсоток, тому що чимало пільговиків мають конкурентну кількість балів. Проблеми немає, хоча її роздумухують. Я взагалі не говорив би про людей з особливими потребами. Розумію, що йдеться про рівень знань,

але потрібний рівень знань ці люди мають. Крім того, їх підтримує держава. Тільки уряд і Верховна Рада можуть скасувати пільги.

Щодо змісту тестів. У своїх критичних виступах освітяни заявляють, що невідомо хто створює тести. Та це ж ваші колеги їх розробляють! Тести створюють спеціально навчені люди. Звідки вони беруться? Ми набираємо людей на конкурсній основі. Зголосуються вчителі, професори... Їх досить довго навчають на спеціальному тренінгу в Центрі тестових технологій. Тестування — складна наука. Тести мають відповісти психології тих, хто даватиме відповіді на запитання. У випадку ЗНО треба визначити рівень знань, хоча зараз говорять і про здібності. Ми розробляємо програму, що перевірятиме здібності. Але здібності — це дуже тонка матерія. Одна річ, коли ми говоримо, що ти недопрацював, недовчив, інша — отримати вирок: ти нездібний. Так можна деморалізувати дитину або навіть довести її до особистої трагедії. ■

У. Т.: Інколи за спиною керівника відомства його апарат живе власним життям. Ви контролюєте процес?

— Якщо я скажу 100%, то ніхто не повірить. Але є рівень довіри.

Можу розповісти вам, чому я не сплю ночами. Вже в ніч перед ЗНО тести мають бути на пунктах тестування. Все опечатано, опломбовано, є охорона з МНС і МВС, служба охорони, уповноважені від Центру оцінювання якості освіти — все продумано до дрібниць і підготовлено. Але звідки я знаю, що в них у головах? Вони можуть відкрити коробку і злити тести в інтернет. У Литві такий випадок був, і тестування анулювали. Стovідстоткою впевненості навіть страховий поліс не дає, і я не можу самовпевнено говорити, ніби контролюю все. Але вірю: не всі українці — злодії.

У. Т.: Запитання щодо українізації освіти. Про це багато говорять, що в цих розмовах раціональне, а що спекуляція?

— Я спираюся на 10-ту і 11-ту статті Конституції. Кожен громадянин України має право на здобуття освіти державною мовою. Як міністр я повинен дати таку можливість. Коли я навчався у Львівському університеті, всі лекції читали українською мовою. Крім історії КПРС, наукового атеїзму та інших комуністичних предметів. І не було жодних проблем з українською термінологією, наприклад, у фізиці та математиці. А тепер почали говорити, що українська мова для науки не підходить, бо немає термінології. Мене це дивує. Це ж неправда.

До сьогодні у багатьох ВНЗ немає підручників. Я один рік просив ректорів видавати підручники. Не пішло. Тоді ми додали до положення про атестацію наукових кадрів, що для

сильницьким шляхом тут нічого не відіш. Про насильницьку українізацію говорять політики. Мене нещодавно запитував комісар ОБСЄ, чи правда, що мовні права російськомовної громади утискаються. Я відповів: давайте порівняємо. Скільки в Росії український шкіл? Нуль. А українців там багато. Цілі ареали — в Тюмені, Москві, на Далекому Сході, у Башкирії. Ім не потрібні українські

школи? Це неправда. Ім не дають можливості створити свої школи.

У. Т.: Щодо шкільної освіти. Багато говорять про те, що найбільша проблема вчителів — маленька зарплата. Проте жоден міністр не зміг домогтися від уряду суттєвого підвищення зарплати вчителя. Це так складно?

— Торік ми хотіли підвищити на 15% зарплати вчителям, які викладають українську в школах з мовами національних меншин. Уряд відмовив.

У. Т.: Тобто грошей на вчителів немає і не буде?

— Я ж вам розказую. Йшлося про 23 млн грн — крапля для держави. Я казав: давайте не зараз, давайте, наприклад, з 2010 року. Все одно ця пропозиція не пройшла уряд.

У. Т.: Чи контролює міністерство ситуацію, що склалася в Новій Каховці, — на початку червня вчитель Олег Офатенко оголосив голодування через низьку зарплату в освітній галузі та байдужість влади?

— Так, мій заступник говорив з ним. Офатенко бажає не тільки збільшення зарплати... Є речі, які неможливо так просто зробити.

У. Т.: Тривожний сигнал для середньої освіти, чи не так?

— Після розмови пан Офатенко припинив голодування...

У. Т.: Є ще одне гостре питання. Чи мають ВІЛ-інфіковані діти, на вашу думку, право навчатися в загальноосвітніх школах?

— Так, як і решта дітей. Це право визначене і законодавством України, і загальнолюдськими нормами. Усім дітям ми маємо дати якісну освіту, а яким чином — чи у школі, чи на індивідуальному навчанні — вирішують самі діти та їхні батьки. ■

Біографічна нота

Іван Вакарчук

6 березня 1947 року — народився в с. Старі Братушани, Республіка Молдова.

1965 рік — вступив до Львівського державного університету імені Івана Франка (фізичний факультет).

1970–1984 роки — навчання в аспірантурі та робота в Львівському відділі статистичної теорії конденсованого стану Інституту теоретичної фізики АН УРСР. 1980 року захистив докторську дисертацію («Мікроскопічна теорія бозе-рідини»).

1984 рік — обійняв посаду професора кафедри теоретичної фізики Львівського державного університету імені Івана Франка.

1990 рік — обраний депутатом Верховної Ради СРСР, член Комітету ВР СРСР з науки. Цього самого року призначений на посаду ректора Львівського державного університету імені Івана Франка.

У грудні 2007 року став міністром освіти і науки за квотою «Нашої України».

Має двох синів — Святослава та Олега.



Зображення: Іван Вакарчук, міністр освіти і науки України.



www.kino-ukraina.com.ua

Наша адреса: м. Київ,
вул. Городецького, 5

ДЖОННІ Д.

Джонні
ДЕПП

КРІСТІАН
БЕЙЛ

МАРІОН
КОТІЯР

З 23 ЛИПНЯ

★ Автовідповідачі: **279-6301, 279-6302**

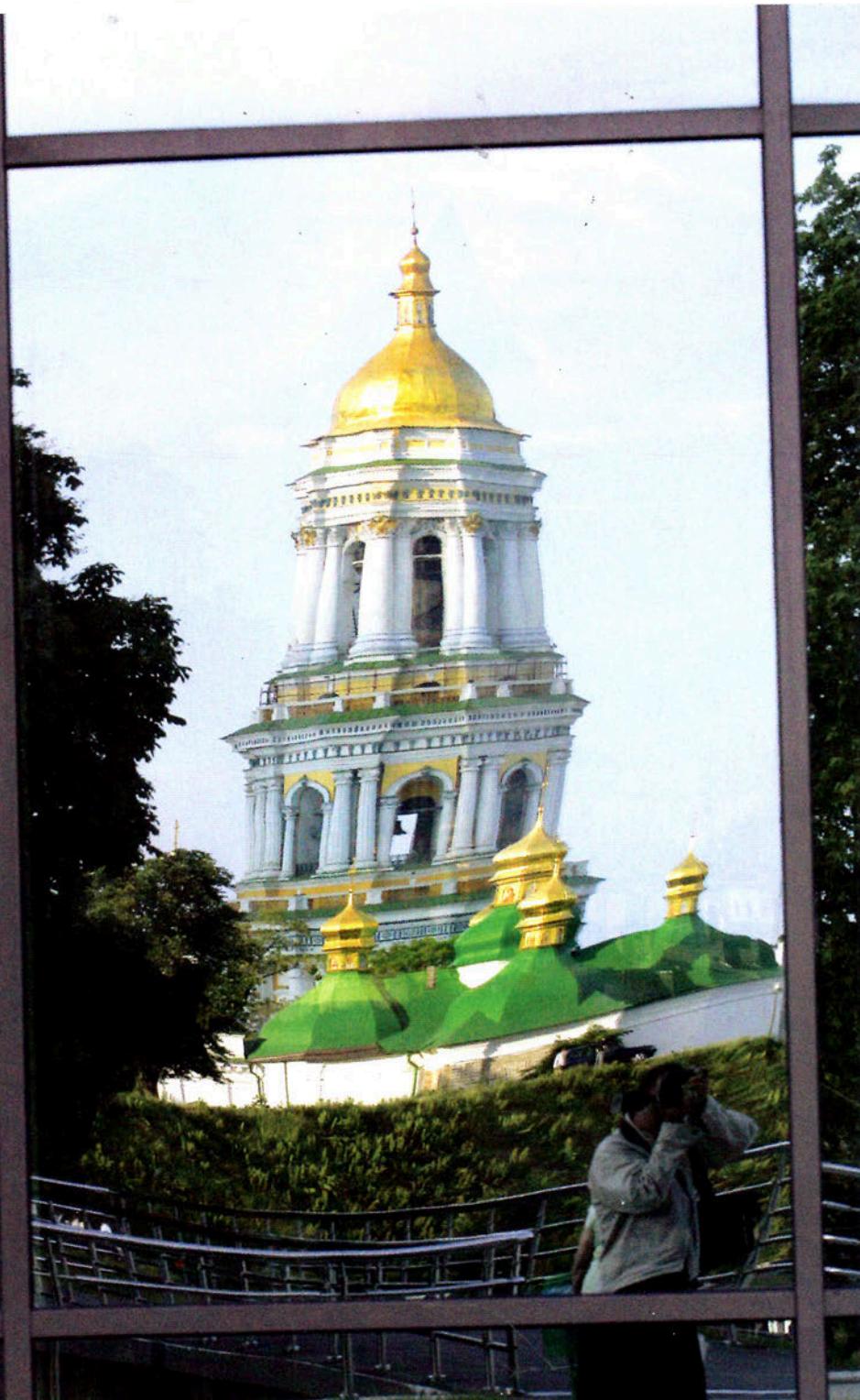
★ Бронювання квитків:

279-6750, 279-8232

ЦІНОЮ ЦІННОСТЕЙ

Україна відсвяткувала 55-річчя членства в ЮНЕСКО, отримавши «ювілейний подарунок» у вигляді попередження – за два роки Софію Київську та Києво-Печерську лавру можуть внести до «чорного списку» об'єктів під загрозою

АВТОР: Наталія Петринська
ФОТО: Олександр Чекменьов



На 29-й сесії ЮНЕСКО у 1997 році Україна запропонувала ООН проголосити міжнародний рік захисту, збереження та відродження світової культурної спадщини. Невдовзі це відбулося – таким роком став 2002-й. Нині ж ми ризикуємо «погоріти» на тому, що тоді пропонували захищати. Важко вигадати більш непрезентабельну пляму для іміджу, ніж недогляд за власними культурними об'єктами, визнаними ЮНЕСКО world heritage, тобто надбанням усього людства.

«ПІДКОВАНА» ІНСПЕКЦІЯ

Тривожний сигнал про те, що до нас їде «ревізор», пролунав ще в перші дні весни, й уже в березні до України прибула з офіційним візитом комісія ЮНЕСКО – вона перевіряла стан Києво-Печерської лаври та Софії Київської (ці комплекси входять до переліку світової спадщини як єдиний архітектурний ансамбль). За словами заступника голови Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Михайла Скураторського, члени міжнародної делегації приїхали з чітким переліком запланованих та вже зведеніх будівель, розташованих у буферній (тобто охоронній) зоні пам'ятки, яка становить близько 90% загальної території внесеної до списку ЮНЕСКО об'єкта *Ідив. мапу*. В останній редакції настанов до Конвенції ЮНЕСКО, ратифікованої Україною в 1988 році, зазначено, що всі наміри щодо будівництва та перетворення буферних зон мають бути погоджені з ЮНЕСКО ще на стадії передпроектних пропозицій. Реалії доводять – українська сторона не дотримується жодної літери цього

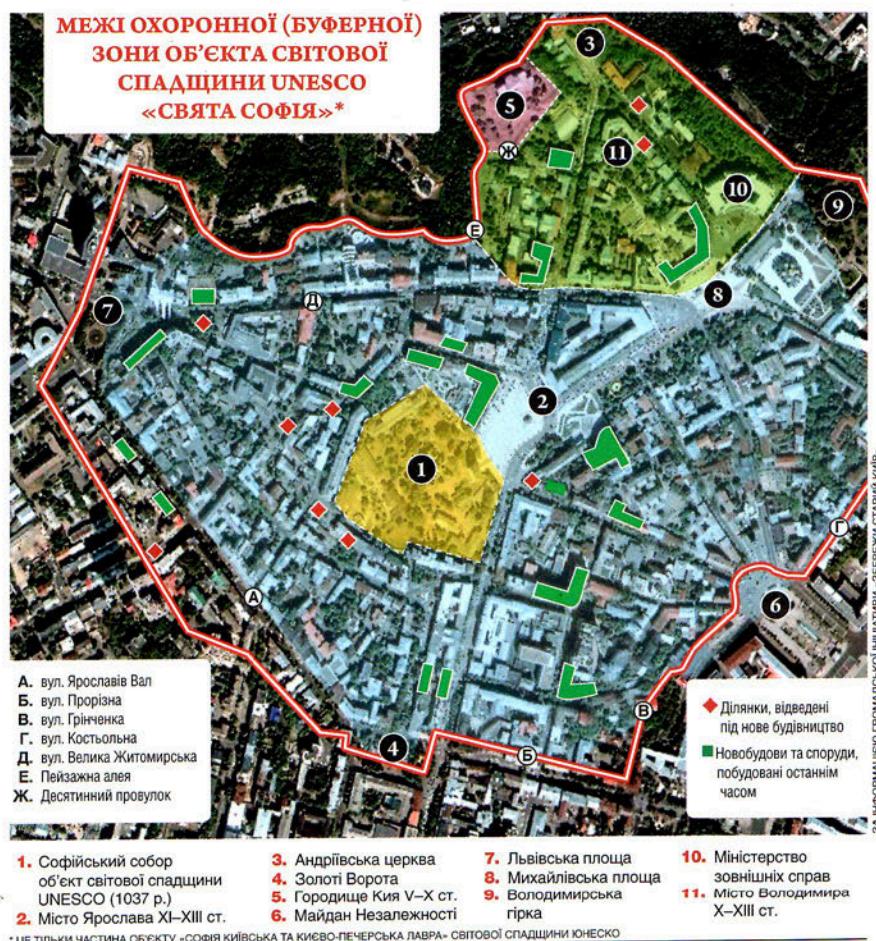
пункту, тож міжнародні експерти вважають таке будівництво несанкціонованим. Зокрема, готель та фітнес-центр на Софійській площі, ресторан на Володимирській вулиці, готель на Михайлівській та ще кілька об'єктів у центрі міста (на Стрілецькій, Гончара, Стрітенській, Рейтарській тощо). Крім того, представники міжнародної організації зазначили, що будівництво на Десятинній, багатоповерхівка на Грушевського, забудова Поштової площини та заплановані хмарочоси на Хрещатику також порушують настанову щодо узгодження з ЮНЕСКО і псуєть загальний вигляд історичної частини української столиці.

ПРАВИЛА ПОРЯТУНКУ

Офіційні результати перевірки міжнародні експерти надали в кінці червня, на 33-й сесії Комітету світової спадщини ЮНЕСКО, що відбулася в іспанському місті Севілья. Там було оприлюднено рекомендаційну резолюцію, про окремі положення якої

Тижню розповів Михайло Скуратовський. Одне з ключових зауважень зарубіжних «ревізорів» стосується нашого надмірно роздутого бюрократичного апарату, якому формально підпорядковані заповідники Софія Київська та Києво-Печерська лавра. «Сьогодні так чи інакше цим об'єктом опікуються і Міністерство культури, і Міністерство будівництва та регіонального розвитку, і столична мерія, і служителі церкви. Тому місія ЮНЕСКО рекомендує передати його в управління однієї установі, а краще – утворити координаційну раду», – каже чиновник. Однак надії на те, що управлінці власноруч зруйнують зручну вавилонську вежу бюрократії, в якій важко знайти «крайнього», надто примарні.

Друга претензія базується на надмірному будівельному бумі, який охопив Київ. ЮНЕСКО просить припинити будівельні роботи в буферних зонах, які загрожують Лаврі й Софії, і значно розширити охоронні території навколо них (до схилів Дніпра, Бессарабської площа та Хрещатика включно). До того ж місія рекомендує запровадити мораторій на вже заплановане будівництво. Зокрема це стосується забудови навколо земляних валів «Мистецького арсеналу», готельного комплексу біля церкви Спаса на Берестові та чимало інших об'єктів у буферних зонах пам'яток історії. И насамкінець еврочиновники



Переваги статусу об'єкта світової спадщини:

Додаткові гарантії збереження та цілісності унікальних природних і культурних комплексів.

Підвищення престижу територій і установ, які ними керують.

Популяризація включених до Списку об'єктів і розвитку альтернативних видів природокористування (перш за все, екологічного туризму).

Забезпечення пріоритетності в залученні фінансових коштів для підтримки об'єктів світової культурної і природної спадщини, насамперед, з Фонду світової спадщини.

Сприяння організації моніторингу і контролю за станом збереження природних і культурних об'єктів.

запропонували своїм українським колегам об'єднати основні й детальні плани розвитку міста в межах генерального плану Києва й реставрувати Лаврські печери.

На те, щоб виконати всі пункти резолюції, Україні дали тайм-аут на два роки. В разі якщо ми заплюшимо очі на рекомендації міжнародних експертів і не виконаємо їх повною мірою, Комітет світової спадщини може перевести об'єкт «Софія Київська та Києво-Печерська лавра» до списку світової спадщини під загрозою. Це

означає «останнє попередження», тобто після цього українські пам'ятки автоматично стають у перші ряди кандидатів «на виліт» із почесного переліку ЮНЕСКО.

БОРОТЬБА З «МОНСТРАМИ»

Чи зможе Україна виконати рекомендації ЮНЕСКО, особливо в частині, що стосується зменшення будівельних апетитів? Сумнозвісне будівництво на Грушевського довело, що захистити центр столиці від зазіхань будовників не в змозі навіть

Випадки виключення об'єктів світової спадщини зі списку ЮНЕСКО

Заповідник антилоп орікс в Омані. У 1972 році в Омані була вбита остання дика аравійська антилопа. За десять років завдяки зусиллям місцевої влади популяцію оріксів було поновлено в межах створеного заповідника. Його внесли до переліку ЮНЕСКО в 1994 році, викреслили – в 2007-му на засіданні Комітету організації, що відбулося в Новій Зеландії. Причина – рішення оманських чиновників зменшити територію, що охороняється, на 90% (заради розробки нафтових родовищ).

Дрезден. Це місто, номіноване об'єктом «Долина ріки Ельби», було внесене до списку ЮНЕСКО в 2004 році завдяки культурному ландшафту, що зберігся незмінним із XVIII–XIX ст. Однак уже за два роки Дрезден потрапив у перелік об'єктів під загрозою – до цього призвело заплановане будівництво масштабного мосту через Ельбу (він порушував цілісність архітектурно-природного комплексу й закривав панораму історичного Дрездена). Цей об'єкт виключили з переліку ЮНЕСКО цього року, на вже згаданий 33-ї сесії Комітету в Севільї.

президент, адже Віктор Ющенко чи не в кожній передвиборчій промові обіцяв розібратися з цим архітектурним «монстром». Однак у нього чи то руки не дійшли справедливо покарати «поганих хлопців», чи то знишчили впливові захисники цього об'єкта, проте з будинку не впало ані цеглинки. І це далеко не поодинокий випадок неузгодженого з ЮНЕСКО будівництва, дозволи на проведення якого видає державна служба з питань національної культурної спадщини, а ділянки відводить столична влада. За інформацією руху «Збережи старий Київ» **Інформація див. Тиждень №14(23) за 04.04.2008 р.І.** в буферній зоні Софії та Лаври зведено близько 20 будівель, і ще 10 планують збудувати.

Так, на вулиці Мазепи, 11А, над Аскольдовою могилою споруджують багатоповерховий елітний будинок **Іхто саме стоїть за таємничим ТОВ «Вант», яке має право власності на 0,89 га на Аскольдовій могилі, див. Тиждень №27(36) за 04.07.2008 р.І.** На вулиці Гончара, 17/23 ТОВ «Інвестиційно-будівельна група» планує звести житлову багатоповерхівку – наразі там вирито котлован та розпочато роботи з будівництва фундаменту. Ще один скандальний об'єкт, розташований на перетині Пейзажної алеї та Десятинного провулку, на щастя, вдалося відстояти юридично. За рішенням Київського міського апеляційного суду від 26 лютого цього року, землевідведення на будівництво було скасовано, а тому будь-які дії будівників на цій території незаконні. «Звіт ЮНЕСКО є узагальненням того, про що громадські організації, ініціативні групи киян та журналісти говорять уже не

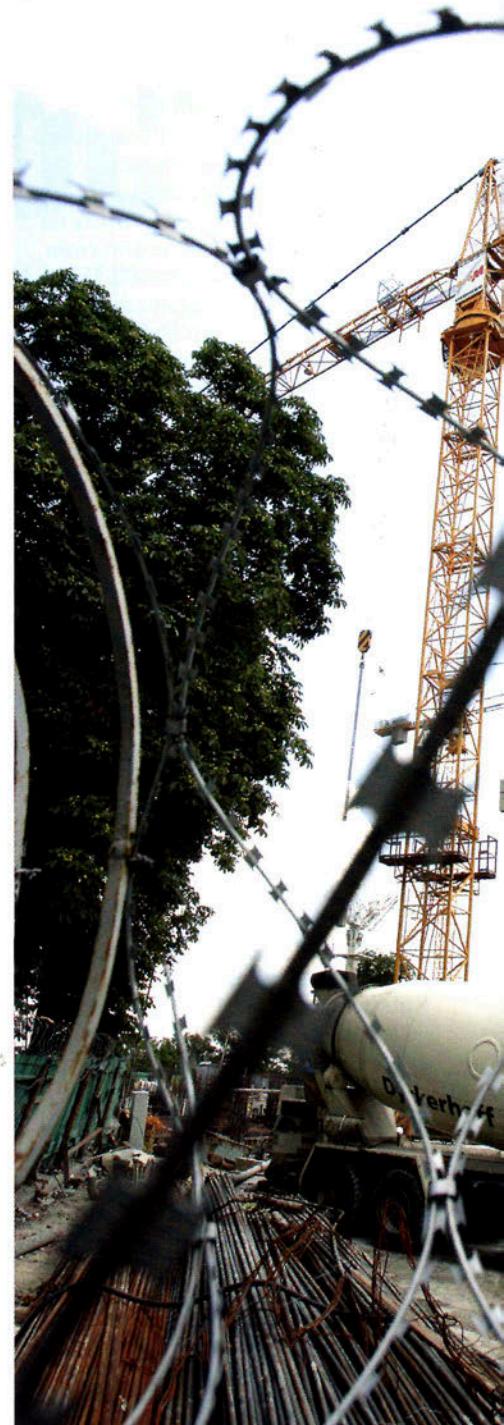
перший рік: столиця руйнується щодня через бездумність чиновників та жадібність забудовників», – резюмує Інна Совсун, активістка руху «Збережи старий Київ».

ІЛЮЗІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Реакція з боку представників влади на ймовірне виключення Лаври та Софії зі світової спадщини була несподіваною – Україні нічого не загрожує. «Я готовий офіційно зробити заяву про те, що ні Києво-Печерська лавра разом із Софією Київською, ні історична частина Львова не розглядалися як об'єкти, які можуть бути внесені в перелік пам'яток під загрозою. Україна дбає про свої пам'ятки», – заявив перший заступник міністра культури і туризму Владислав Корнієнко. Чиновник пояснив, що така вірогідність існувала після моніторингу ЮНЕСКО, проведенного в березні. Проте, за його словами, делегації України на сесії ЮНЕСКО вдалося відстояти ці об'єкти, відтак організація прийняла пом'якшений варіант резолюції щодо українських пам'яток. Корнієнко додав, що українська сторона довела – безпосередньо біля Софії та

Лаври будівництво не ведеться, а самі об'єкти функціонують у нормальному стані. Наприклад, за словами Корнієнка, Лаврські печери, попри заяви місії ЮНЕСКО про їх аварійний стан, мають лише кілька проблемних ділянок.

Однак піти шампанське зарано. На думку Михайла Скураторського, ми не зможемо заплющити очі на міжнародну позицію. «Тепер нам треба ухвалити рішення по рекомендаціях



Недогляд за світовою спадщиною – непрезентабельна пляма для іміджу країни

ЮНЕСКО, яким чином зробити так, щоб будувати в буферних зонах припинили. Також слід удосконалити українське законодавство, щодо охорони пам'яток і чітко прописати там міжнародний аспект», – вважає заступник голови Національної комісії України у справах ЮНЕСКО. Перший законодавчий крок ми вже зробили –



РОБОТА КИПІТЬ. Будівництву багатоповерхівки над Аскольдовою могилою не здатні завадити ані зауваження ЮНЕСКО, ані протести киян

і він довів зацікавленість парламентаріїв у оперативному вирішенні питання культурної спадщини, хоча й далеко не всіх. Минулого тижня Верховна Рада розглянула проект постанови про передачу в державну власність комплексу «Києво-Печерська лавра». Автори постанови запропонували віддати Лавру в управ-

ління Мінкульту, адже нині вона підпорядкована кільком владним структурам. «Неузгодженість дій Київської міської державної адміністрації, центральних органів виконавчої влади та численних користувачів майнового комплексу Києво-Печерської лаври створює реальну загрозу не лише її виключення зі Списку світової спадщини ЮНЕСКО, але й фактичного знищення», — йшлося у відповідній постанові. На жаль, більшість народних обранців таке формулювання не злякало, «за» проголосував лише 221 депутат. Ale той факт, що їх хоча б розглядали, — вже зрушення. До резолюції ЮНЕСКО подібні питання нардепи здебільшого ігнорували. На висновки ЮНЕСКО не забарилася й реакція президента — на початку червня відбулася нарада Секретаріату, на якій вирішили «терміново проаналізувати стан будівництва в центрі столиці, зокрема, в охоронних і буферних зонах ансамблю споруд Софії Київської та Києво-Печерської лаври, а також вжити невідкладних заходів для збереження цих об'єктів та прилеглих до них територій».

ФУТУРИСТИЧНЕ БЕЗСЛАВ'Я

Невтішні висновки ЮНЕСКО для України — прецедент, адже попередня перевірка цієї організації відбулася ще за часів президентства Леоніда Кучми і серйозних претензій у неї не було. Тоді лише на одній із будівель біля Софії Київської демонтували два поверхи. Нині всім зрозуміло — ми не «відкупимося» кількома знесеними квадратними метрами, однак ще зрозуміліше, що майбутні будівництва на території буферної зони об'єктів культурної спадщини навряд узгоджуватимуть із ЮНЕСКО. А уявити, що вже зведені будівлі зруйнують або зменшать кількість поверхів, означає намалювати утопічну картину загального духовного «прозріння» забудовників і бюрократів. Відтак, коли спливуть два роки, надані ЮНЕСКО для поліпшення ситуації, Україна має всі шанси позбутися статусу країни з пам'ятками світової культурної спадщини і потрапити до зони ризику, тобто «спісок під загрозою». І якщо нас позбавлять почесного статусу, тоді всі «зацікавлені сторони» зможуть активно ліпiti довкола них безліч багатоповерхівок, примовляючи при цьому як мантру: «баба з воза — кобилі легше». ■

Українські об'єкти, внесені до світової спадщини ЮНЕСКО



Софія Київська та Києво-Печерська лавра. Внесений до списку в 1990 році за культурним типом та чотирма (з шести) критеріями цінності.



Ансамбль історичного центру Львова. Внесений до списку в 1998 році за культурним типом та двома критеріями цінності. Територія ансамблю історичного центру складається зі 120 га давньоруської та середньовічної частини міста Львова та території собору св. Юра на Святоюрській горі. Буферна зона Ансамблю історичного центру визначена межами історичного ареалу й становить близько 3000 га.



Пункти геодезичної дуги Струве. Внесений до списку в 2005 році за культурним типом і трьома критеріями цінності. Розташований на території Одеської та Хмельницької областей.



Одвічні букові ліси Карпат. Внесений до списку в 2007 році за природним типом та одним критерієм цінності.

Цей 90-річний чолов'яга, вочевидь, пишиться тим, що пережив багатьох своїх ворогів і друзів. А вижити Євгенові Стахіву було не-легко, зважаючи на постійне перебування в епіцентрі подій: 20-річним бореться на незалежність Карпатської України, пізніше керує бандерівським підпіллям на Донбасі, згодом його видали італійським комуністам як «фашиста». Пересічному українцеві, який застав ще радянську школу, він знаний як «зрадник Стакович» із роману Александра Фадєєва «Молода гвардія». Щоправда, сам Стаків себе не вважає зрадником, адже, за його версією, описане Фадєєвим підпілля було саме тим, яке прототип «зрадника» й організував.

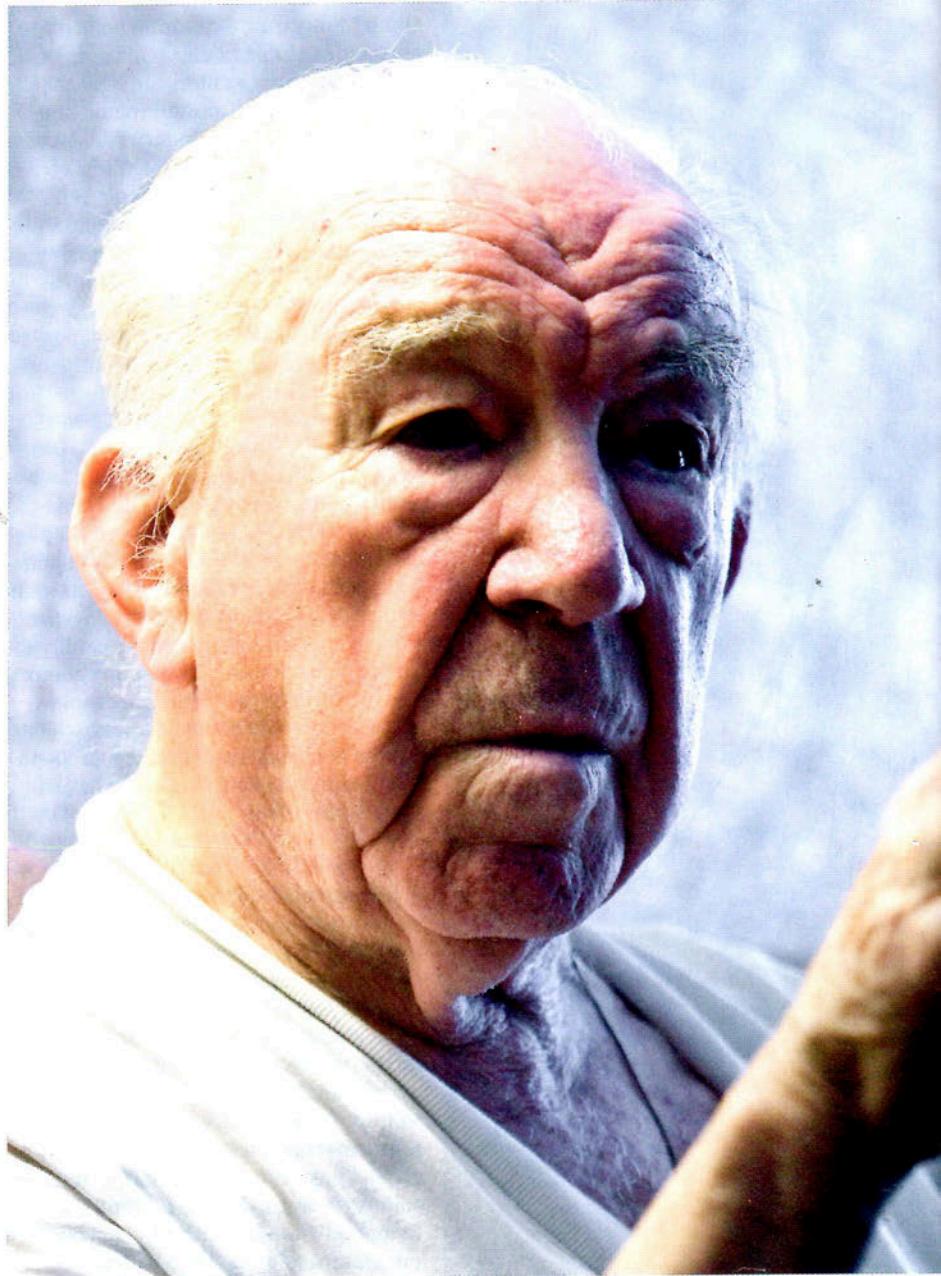
«НАРОДНИЙ» НАЦІОНАЛІЗМ

У. Т.: Одним із дискусійних питань, яке роз'єднує українське суспільство, є ставлення до боротьби ОУН-УПА. На Заході ставлять пам'ятники Бандері, а на Сході – камені, де «будуть пам'ятники жертвам ОУН-УПА». Що припинить цю «війну пам'ятників», яке місце посідає ОУН-УПА в українському пантеоні?

– Ви повторюєте небилицю, яку КДБ поширив в Україні: ніколи не існувало ОУН-УПА, були ОУН і УПА. Нинішні бандерівці в Україні повторюють далі цю зв'язку, бо для них, звісно, важливішою є ОУН, ніж УПА. УПА перебувала під упливом ОУН, але в УПА більшість становили не оунівці. Одна з причин цього – в ОУН бракувало військово освічених людей. Фахівці, які прийшли після польської армії, були полонофілами; а вже похилий, на той час, вік офіцерів УНР ставав на заваді їхній активній діяльності.

З приводу запитання: я вважаю, що на пам'ятники заслуговує Шухевич, а не Бандера. Останній навіть не знат, що діється, бо сидів у німецькому концтаборі. Це більшовицька пропаганда перевоконувала всіх навколо, що Бандера неув'язнений, що то він керує. Для нас це не було таємницею – мій старший брат Володимир сидів разом із ним. Якщо ми підносимо ім'я Бандери, то долучаємося до тверджень більшовиків і віримо, що він із Заксенгаузена віддавав накази. Твердять: Бандера віддав наказ ОУН не вступати до дивізії «Галичина». То ОУН дала такий наказ, а організацією тоді керував Микола Лебедь!

Я в 1948 році виступив на з'їзді ОУН(б), що була вже поділена на піто-



мих бандерівців, які переважно вишли з-за грат, і «утавеерівців» **Ідів. біографічну ноту**, що вийшли з лісів, з України. Ці перші не уявляли, яку ми пройшли під час війни еволюцію від тоталітаризму до демократії. Мої слова: після того як Бандеру посадили до концтабору, ОУН керував Лебедь. Також добре керував, і без Бандери. Оскільки Лебедь не хотів визнати поступу до демократизації, то його місце зайняв Шухевич і керував ще краще без них двох. До війни ОУН була малою галицькою організацією; при тому пронімецькою, оскільки особливих варіантів не існувало. Ми поширили націоналістичні ідеї до Донбасу ген по

Крим. Саме те, що члени ОУН побували в містах Східної України, примусило III Збір ОУН відступитися від крайнього донцівського націоналізму.

У. Т.: Чи в сучасній Україні є місце для націоналізму? Яким він має бути?

– Для бандерівського націоналізму місця немає, він повинен змінитися. Мені здається, що людей із Майдану можна окреслити як націоналітів, проте вони ані донцовці, ані мельниківці. На Майдані панував правдивий історичний український дух – козацький. Чимало моїх знайомих вважають себе націоналістами, будучи ворогами бандерівщини. Є два

«Інший» націоналіст

Євген Стаків пишається своєю належністю до ОУН під час війни, хоча її нинішню ідеологію серйозно критикує

СПЛКУВАВСЯ Роман Кабачай
ФОТО: Андрій Ломакін



націоналізми: екстремістський із еміграції, штучно привезений назад у Київ, і новий народний націоналізм, репрезентований Майданом.

У. Т.: На Майдані було чимало червоно-чорних прапорів. Ваше ставлення нині до цього прапора?

— Двох національних прапорів бути не може: якщо хтось носить нині інший прапор, він шкодить Україні. Під час війни ОУН вивішувала синьо-жовті прапори (з тією різницею, що мельниківці дотримувалися старого, жовто-блакитного прапора, і за цим можна було визначати, хто тут домінує). Червоно-чорний прапор в Україні

їну з Мюнхена завезли Слава Стецько та інші. А тепер цей прапор працює на КДБ — бо хто носить цей прапор?

УНА-УНСО, створена спецслужбами Росії провокативна організація, носить Тягнибок, ну й далі носять бандерівці... Цей прапор ідеологічний, він показує світові, що є українці окремі — наці, антисеміти тощо.

СОБОРНІСТЬ НЕ ЗНАЧИТЬ ІМПЕРСЬКІСТЬ

У. Т.: Що для вас означає соборність?

— У гаслах ОУН Україна називалася «соборною українською державою». Я один із тих, хто воював проти мадярів за Карпатську Україну в 1939

році. Шефом штабу «Карпатської Січі» був полковник Михайло Колодзінський, автор «української військової доктрини». Хоч тоді я його страшно любив і шанував, але тепер, зі становища нинішнього розуму, говорю, що він був українським імперіалістом. Вважав, що соборності замало — до України треба прилучити Кубань, а північно-східний кордон щоб сягав Саратова, — не те щоб там якось дотримуватись етнічної лінії. Так вони бачили соборність ще до початку війни. Лише пізніше я зрозумів, що то великий нонсенс.

Коли я був під час війни під Таганрогом, а там у селях зі мною говорили українською, зауважив одну реч. Запитую їх: Ви українці? — Ні, ми не українці, українці за 10 кілометрів, ми хахли. Оскільки вони адміністративно належали до Росії, мислили вже її державними категоріями.

У. Т.: На згаданому Закарпатті нині реалізується «русинський» проект. Яку б ви, на місці України, провадили політику — пряника чи батога?

— Вони би хотіли батога, з того були славу. В ті часи, коли я жив у Карпатській Україні, русинські тенденції поширювалися досить сильно, хоча тоді це русинство було помішане з москвофільством (прихильників сягало до 30% населення), а до того ще й існували мадярони — прогуорськи налаштовані. Перед виборами до парламенту в Хусті (лютий 1939 року) я іздив від села до села як «довірена особа». Мав тоді 20 років, такий собі політик. Біля самого Хуста розкинулося село Іза, твердиня москвофілів; вони погрожували, що проведуть у день виборів у Хусті демонстрацію, але ніхто не прийшов. Я вважаю, що Августин Волошин (президент Карпатської України. — Peg.) вів правильну політику, краще все ж пряником, ніж батогом.

У. Т.: Чи легко було поширювати національну ідею на Закарпатті вам, народженому в галицькому Перешиблі?

— Я горджуся Перешиблем — він згадується вже в «Повісті врем'яних літ», коли Володимир підкорив Червенські городи. Тож я народився в одному з найдавніших міст Русі. Через Перешибль тече річка Сян, моя хата була по тій стороні Сяну, яка не потрапила в 1939 році під совети. І коли по війні Сталін віддав Польщі ще 10 кілометрів ►

разом із Перемишлем, я з того ані не плакав, ані не журився, ані не тішився. Тепер же будь-які зміни кордону можуть спричинити занепад України.

У. Т.: Деякі українські публіцисти виступають за те, щоб найважче адаптовані до України регіони, як Крим чи Донбас, «відпустити», вважаючи їх баластом демократії.

— Це глупота. В цій ситуації винна центральна влада. Донбас не завжди був таким. Ми, підпільні, у 1942—1943 роках мали там більше впливу, ніж нині має кіївська влада, яка цілковито Донбас ігнорує. Перед референдумом 1 грудня 1991 року я поїхав до Донецька. Місцеві українці сконстрували мене з російськомовною газетою, «Вечерній Донбас» або що, і вона після розмови зі мною написала: «Молодая гвардия» воєвала под жело-синим флагом. Там тоді теж агітувалася за незалежність велика група людей із Тернопільщини, — вони працювали як волі, і їхня праця приносила результат.

У 1920-х роках українські письменники іздили на Донбас із літературними читаннями — у Краматорську, в Сталіно — вони за Радянської України намагалися українізувати той край. Чим то все закінчилось, знаємо: Сталін винищив більшість наших письменників, а вони ж були переважно комуністами! «Укапісті», українські комуністи, а не комуністи України.

БІЧ ОТАМАНЩИНИ

У. Т.: Оунівський публіцист Петро Полтава у своїй статті «Геть зраду!» (1946 рік) заражував до «зрадників» усіх українців, хто вступив до Компартії. Є шанс, щоби справжня українська лівиця таки з'явилася?



Біографічна нота

Свєн Стаків

- 15 вересня 1918 р. — народився в Перемишлі.
- 1932 р. — членство в юнацьких структурах ОУН.
- 1934 р. — членство в ОУН.
- 1939 р. — бере участь у становленні української державності на Закарпатті, потрапляє до угорського полону, втікає звідти до Німеччини.
- 1940 р. — працює разом зі старшим братом Володимиром в «Українській пресовій службі».
- 1941–1943 рр. — член Південно-похідної групи ОУН, організатор нових осередків ОУН у Східній Україні (Кривий Ріг, Дніпропетровськ, Маріуполь).
- 1944 р. — один із засновників Української Головної Визвольної Ради (УГВР).
- 1946–1949 рр. — проживає в Німеччині.
- 1949 р. — емігрує в США. Президент середовища УГВР. Керівник Товариства українсько-єврейських зв'язків.
- 1997 р. — отримав український орден «За заслуги».
- 2006 р. — отримав орден Ярослава Мудрого

— Я думаю, що сьогодні краще, аби вони таки називалися комуністами України, бо вони українськими комуністами не є. Полтава це написав, коли на еміграції творилися нові партії, найлівіша з яких — Ліберально-патріотична на чолі з Іваном Багряним. Ситуація розвивалася не на їхню користь — націоналістів бандерівського напряму виявилося більше. Багряний говорив: наші кадри в Україні ходять під комуністичною партією і під комсомолом. За таку позицію ліберали підпали під шалену критику. За

оцінюєте з перспективи того, що першим президентом незалежної України став таки посткомуніст, — чи не вважалося це за поразку?

— Уже тоді ми мали таке ж нещастя, як і сьогодні. «Рух», який був досягнутий силами організацію, до виборів прийшов розколотим. Загубила його отаманщина. Коли на президента висунули Й. Чорновола, Й. Лук'яненка, я побачив, що Україну тягнуть у різні боки. На першу річницю незалежності приїхав до Києва. Було домовлено, що В'ячеслав Чорновіл головуватиме на офіційному зібранні в палаці «Україна», а на мітингу біля Софії — Михайло Горинь. Горинь дав слово від нас, «утавеєрівців», Мирославові Прокопу. І тут із різних боків починають кричати: «Чорновіл! Чорновіл!» Це була авантюра, влаштована Чорновілом і його людьми. Кравчук тільки тим їх зупинив, що дав знак оркестрові заграти «Ще не вмерла...»

У. Т.: В історії ХХ століття особливу роль у політичних справах відігравала брехня. Брехали в Москві й Берліні, брехав західний світ. Чи довго ще такі люди, як Волтер Дюранті, котрий написав неправду про Голодомор, чи той же Александр Фадеев зі своєю розкрученою фальсифікацією будуть далі на службі політиків?

— Одне застереження: західний світ радше не знав, не розумів. Щоби світ щось знат правдиве про ту ж Україну, вона сама замало працює. Дюранті міг брехати, оскільки на цьому залежало президентові США Рузельтovі, котрий вивів ССРС із міжнародної ізоляції. В політиці Вашингтона було не дратувати «чорті», «ведмедя». Але журналісти з інших країн писали! Римо-католицька церква стала в обороні України: кардинал Теодор Ініцер, голова австрійської церкви, ініціював у грудні 1933 року міжконференцію на справі голоду.

На жаль, тривалий час американська історіографія базувалася на російських заготовках, що Київ — то мама Росії. Професор Ігор Шевченко (*візантіолог із Гарвардського університету*. — Ред.) мусив кільканадцять років викладати брехню, оскільки програми університетів були так складені. Донині частково так залишилося, й у цьому я теж бачу провину Києва. То не я чи Шевченко мусимо дбати, а українська наука. А хто очолює досі українську науку? ■

ПОГЛЯД



АВТОР: Роман Кабачай

До вагона метро входить двометрового зросту юнак, на вигляд інтелігентний, віком 25-27 років. На ньому футболка із зображенням меча й написом із трьох коротеньких слів: «Воля, або смерть!» Очі не палають «вогнем завзяття», а проте й не виказують характерної для нашого «пі-плу» зазомбованої заляканості, що передається від покоління до покоління, мов спадкова хвороба. Кіч? Кічем не пахне й навіть не тхне, як у випадку з аналогічними виробами, але з іншими написами – «СССР», яке іноземці італійського походження читають як «чічічіпі», або ж навіть «Дякую тобі Боже, що я не москаль!» – чого в цьому «самоствердженні» більше – кічу чи рагулізму, судити важко. Натомість: «Воля, або смерть!» Кілька десятиріч тому це гасло кидало в бій, змушувало підкриватися в криївках, учило бути хитрішим від енкавесника й розумнішим від гестапівця. Це гасло було чи не найсильнішою зброєю українського націоналізму.

Сьогодні, коли навіть офіційно затверджений український гімн, співаний на різного роду зборах колишнimi партапаратчиками, вимагає за свободу «покласти душу й тіло», видається, що слова лукавлять. Хто піде в бій? Бойки УНА-УНСО? Проти кого і як воювати? Проти російського ядерного арсеналу голими руками? Для чого страждати? Як запитав член ОУН(р) Петро Камінь, чи варто було Василеві Стусу сидіти за депутатів Чечетова й Шуфрича? Відповідь ідейних продовжувачів справи націоналі-

Воля, або смерть?

Нові виклики застарілої ідеології

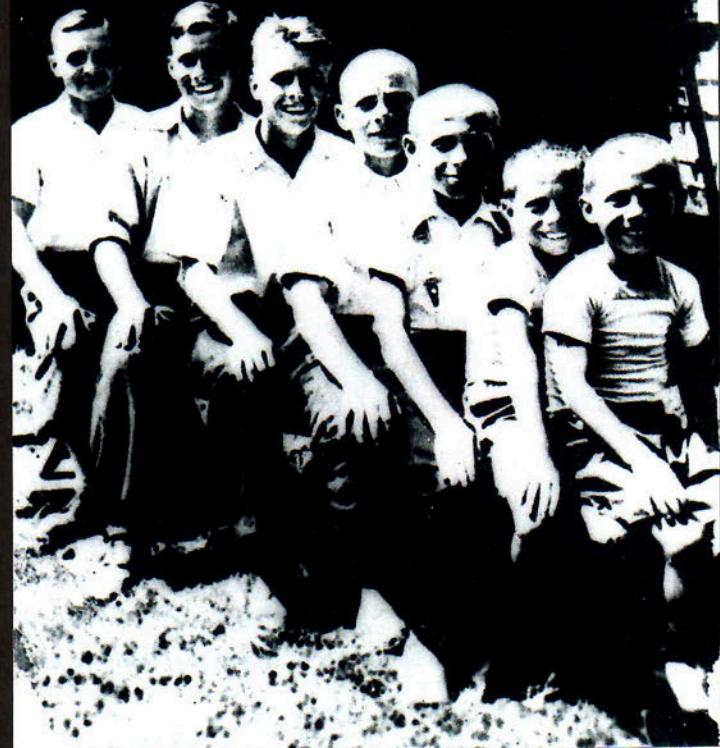
тів зразка 1940-х років: так, оскільки «боротьба триває».

З одного боку, важко не погодитися: так, варто боротися, оскільки «за Україну» боролися покоління дідів-прадідів, і втратити цю Україну було б непоправним гріхом. Однак мета й засоби дідів-прадідів, від сімейних традицій сотника Івана Гонти й до етнічної чистки на Волині, навряд чи провадили до тієї України, якою вона мала бстати у ХХІ сторіччі в європейській родині «народів-братьїв». Європейців слово «націоналізм» лякає тепер не менше, ніж закостеніліх від читання радянських гумористичних журналів бабусь. Хоч воно й було раніше синонімом патріотизму, в нових geopolітичних реаліях до націоналізму, хай навіть тричі позитивного, ставляться обережно. Українцям, яким десятиріччями втвокмачувано, що любов до свого національного є затхлим пережитком буржуазності вкупі із запроданством загнилому Заходу, хотілося бачити все навпаки: оскільки комуністи це об'єльють, треба за це боротися. Понад те, коли вже досягли мети у вигляді незалежності, треба було шукати для націоналізму нову сорочку, ліберально-патріотичну.

Як результат «відбілювання націоналізму» суцільна мішаниця понять, уявлень, прагнень. Коли б Степан Бандера зразка 1941 року почув, що юнак із київського метро у футболці «Воля, або смерть!» говорить по мобільному з коханою дівчиною російською, і при тому домовляється з нею про зустріч на вулиці імені українофоба Горького, не знаю, чи не зрікся би він своєї бо-

ротби. А проте, бути націоналістом стало модно, причому кожен розуміє це по-своєму: можна вступити в Севастополь до націоналістичної організації й ходити 14 жовтня по місту з червоно-чорною фаною; можна відкрити сучасну арт-галерею й показувати в ній відверті фото ню українських (!) мистців і мисткинь; можна написати український хіт і примусити, о шок! – усю Москву під нього танцювати... Так, націоналісти мають рацію, – варто боротися. Але вони, добившись вільної України, в Україні не вибороли перемоги власної ідеології, віддавши її на торг «ліпших», «ще ліпших» і «найліпших» патріотів, які поняття націоналізму можуть застосовувати навіть у такому далекому від реальності конкурсі, як «Євробачення», називаючи претендентку на російське громадянство Настю Приходько «українською націоналісткою». В цьому сутність і переваги демократії, плюралізму – фактично того, з чим інтегральний і теж – увага! – революційний – націоналізм свого часу боровся. Тому ревних націоналістів, які перебувають у полоні «чистої» ідеології, мені жаль. Гадаю, навіть авторських прав на футболки з написом «Воля, або смерть!» вони здобути не спромоглися. Хоч, як для широкого поступу українського народу в напрямку ліберальної європейськості, можна взятася за експлуатацію ще одного призабутого гасла: «Воля народам і людині!» – звучить, принаймні, відповідно до вимог сьогодення – культурно й навіть... інтернаціонально.

Утікачі до пекла



Тисячі закарпатців загинули в радянських концтаборах за свою любов до... СРСР

Автор: Олександр Гаврош, Ужгород

Гротягом 20 міжвоєнних років, коли Закарпаття входило до складу Чехо-Словаччини, всі провідні політичні сили краю говорили про братів на Сході. Русофіли розповідали про «руськую землю» від Карпат до Владивостока, українці – про златоглавий Київ, комуністи – про сонце сияйну Москву. Всі твердили одне: сонце зійде на Сході, й визволення потрібно очікувати звідти. Там бує життя! Там безплатно навчається і добре живе працюючий люд. Там усе рідною мовою. Не дивно, що тільки-но Закарпаття перейшло до Угорщини і встановився угорсько-радянський спільнний кордон, що простягся на сотні кілометрів по карпатських верхах і половинках, як до «братьев» посунули вервечки втікачів.

30 вересня 1938 року. Мюнхенський пакт, за яким Чехо-Словаччина відступила частину території III Рейху. Разом з тим Прага пішла на поступки автономістським прагненням закарпатців, ставши на шлях перетворення держави на федерацію чехів, словаків і карпатських українців.

У ПОШУКАХ КРАЩОЇ ДОЛІ

Спочатку радянські прикордонники, які лише освоювалися у нових для себе гірських умовах, завертали закарпатців назад. Але з погіршенням політичного й економічного становища на Закарпатті потік утікачів лише зрос. За оприлюдненими на сьогодні архівними документами, протягом кількох місяців 1939 року до СРСР перейшла тисяча закарпатців. У 1940-му їх уже було понад чотири тисячі. За півроку 1941-го – ще півтисячі. Зупинив неделагальний потік мігрантів початок радянсько-німецької війни 22 червня. П'ять із половиною тисяч, сучасною мовою, біженців до СРСР – про таку кількість можна говорити лише на основі кримінальних справ. Експерти вважають, що її можна підняти до десяти тисяч.

Як видно з протоколів допитів, це переважно молодь: студенти, гімназисти, вчителі, які не любили мадярського окупаційного режиму і широ хотіли жити в державі зі своїми єдинокровними братами. Поміж них були справжні політичні біженці: комуністи, українські патріоти, євреї, яким загрожували переслідування. Чимало було й таких, які не бажали служити в угорській армії. Але більшість рятувалися від зліденної, голодного життя, щиро вірячи, що в СРСР люди живуть краще.

З ЧЕРВОНИМИ ІДЕЯМИ ДО СИБІРУ

Перехід кордону був справою ризикованою. Ті, кого угорці ловили, відразу опинялися за гратали. Але вони все одно йшли – поодинці,

22 листопада 1938 року. Чехо-словацький парламент офіційно надає автономію Карпатській Україні. Прем'єр-міністр Андрій Бродій уступає посаду греко-католицькому священнику Августину Волошину.

12 лютого 1939 року. Вибори до Сейму Карпатської України. 18 березня 1939 року Карпатська Україна проголосує незалежність. Президентом обрано Августина Волошина.

парами і навіть великими групами до півсотні осіб. Переходили кордон і відразу здавалися радянські владі, вірячи, що тепер їхнє життя зміниться на краще. Але замість раю на них чекало пекло. Більшість із них були засуджені за нелегальний перетин кордону, частина — за шпигунство. Першим ще пощастило, бо вони отримали тільки по три роки концтаборів.

Половина цих

молодих, здорових людей за рік-два помирали. З 5,5 тис. закарпатських утікачів 2,5 тис. залишилися навіки у промерзлій землі безкрайньої Півночі та Сибіру. Найбільша біда була в тім, що від утікачів не надходило жодної звістки, а із Закарпаття людський потік до «країни Рад» тільки ширився. Часто за старшим братом за деякий час ішов середній, а за ним — молодший.

Історії цих людей вражають. Доктор історичних наук Омелян Довганич, який значну частину дослідницької роботи присвятив утікачам до СРСР

1939—1941 років, наводить у своїх книжках історії, варти екранизацій чи пригодницьких романів.

Малоземельний І. Варгулич у пошуках заробітку подався в

1937-му до Бельгії, де працював у шахтах. Добровільно записався до республіканської армії Іспанії. Воював у громадянській війні, був тричі поранений. Після поразки республіканців відсідів у концтаборах Ажелес та Гурс на півдні Франції. Після окупації



Василь Вайло. Майбутній генерал-полковник чехо-словацької армії

Бельгії фашистською Німеччиною поїхав на Закарпаття. Звідти, побоюючись угорського арешту, перебрався на територію СРСР. 30 липня 1942 ро-

ку він помер у В'ятському таборі.

Ще трагічніша історія іншого іспанського добровольця В. Фегера, який воював у 1938 році в складі балканської батареї. Після тяжкого поранення три місяці лікувався у Празі, звідки повернувся на Закарпаття.

Віддавна переконаний червоною ідеєю, одним із перших перетнув угорсько-радянський кордон — ще в жовтні 1939 року. Червонозоряні прикордонники відсікли Фегера назад, де його заарештували угорські жандарми. Десять місяців відсидів у Будапештській в'язниці. Після відсидки в друге перетнув радянський кордон,



Ефрейтор Дмитро Жирош. Загинув у боях при Дуклі (перевал у Бескидах на кордоні між Словаччиною і Польщею). Його іменем названо безіменну висоту



Степан Вайдя. Майбутній Герой Радянського Союзу

пошуках зниклих волів через великий туман заблукали на радянській території, не відпустили після з'ясування обставин, а теж засудили до трьох років концтаборів. Хоча кордону як такого на місцевості не було позначено.

Жахливим є те, що навіть за тодішніми радянськими законами за нелегальний перехід кордону була передбачена кара від одного до трьох років позбавлення волі. Але всі закарпатці отримували чомусь по максимуму. При цьому до уваги не бралося чимало пом'якшувальних обставин: люди рятувалися від переслідувань, добровільно здавалися, виявляли свою симпатію до СРСР, мали комуністичні пerekонання, були жінками чи навіть неповнолітніми... Жахливий сталінський молох перемелював усіх своїми жорнами на криваве місиво.

Так, Ю. Костяк, якого забирали до угорського війська, щоб не кидати родину на голодну загибель, переїхав до СРСР з дружиною і двома дітьми: трирічною доночкою та восьмимісячним сином. У Станіславській тюрмі сім'ю після суду розлучили. Першим помер Василько —

7 січня 1940 ро-
дину на голодну загибель, переїхав до СРСР з дружиною і двома дітьми: трирічною доночкою та восьмимісячним сином. У Станіславській тюрмі сім'ю після суду розлучили. Першим помер Василько —

7 січня 1940 ро-
ку — в дитячих яслах Головінської виправно-трудової колонії. Батько помер у березні 1941-го в Івдельтаборі на Уралі. Доночка Ганна була відправлена в дитячий будинок, але не встановлено, коли і в який. Пережила табори лише матір.

«РОДИНА-МАТЬ» ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА

Щоб зрозуміти масштаби того, що відбувалося, достатньо сказати, що втікачі до СРСР становлять половину всіх ре-пресованих за всю історію радянської влади на Закарпатті. Від цілковитого винищенння цих «червоних мрійників» урятував договір між Чехо-Словаччиною та СРСР, який був підписано 17 вересня 1939 року.

18 березня 1939 року. За згодою Гітлера, попри збройний спротив добровольців «Карпатської Сіні», Угорщина окупувала Карпатську Україну. Починаються масові розправи та переслідування. Сотні людей страчено, тисячі заарештовано. Особливо нещадно карають українських націоналістів та комуністів, які відразу переходять у підпілля. Тікати в принципі нікуди, бо Польща, що пролягла за Карпатським хребтом, теж вважає ці групи своїми найбільшими ворогами.

1 вересня 1939 року. Німеччина напала на Польщу. Роз'язано Другу світову війну. Угорщина вводить надзвичайний стан. І без того обмежене політичне життя стає взагалі цензурюваним і підконтрольним. В економіці вживають надзвичайні заходи. Зокрема, ліквідовують 8-годинний робочий день і планові відпустки. Вводять картки на продукти харчування. Зубожіння народу посилює світова криза.

17 вересня 1939 року. СРСР розпочинає інтервенцію в Західну Україну та Західну Білорусь. Польсько-угорський кордон змінюється на радянсько-угорський. Саме з цього моменту починається історія втікачів до пекла.

ваччиною та СРСР про створення чехословацької дивізії. Більшість із них підпали під оголошенню амністію, як колишні громадяни ЧСР, і після листопада 1942 року направлені з концтаборів до міста Бузулук під Куйбишевим, де й було створено нову військову частину.

Більшість її становили закарпатці. Так, із 1338 осіб 1363, або 95% (!) солдатів та офіцерів запасного полку були закарпатськими українцями (читай – утікачами до СРСР). Вони брали участь у кровопролитних боях за визволення України, Чехо-Словаччини та Польщі. Чимало з них полягло. Сумною була доля братів Селянчинів **Ідив. вхідне фото!**. У жовтні 1939 року перейшли до СРСР Степан та Іван (старший був студентом філософського факультету Празького університету), за півроку – Матвій, ще за три місяці – Ілля. Останній помер під час етапу в тюрму Томська у грудні 1941-го. Степан – у лютому 1942-го в Ухтоожемтаборі (Комі АРСР). Іван і Матвій загинули в боях за Дуклянський перевал на Лемківщині. Додому не повернувся жоден.

Про освітній рівень біженців свідчить те, що з колишніх в'язнів конц-

таборів 10 стали генералами чехословацької армії, 96 – полковниками, 102 – підполковниками, 37 – майорами, 90 – молодшими офіцерами. Більшість із них не повернулися на Закарпаття, коли воно возз'єдналося з Україною. Ці люди вже добре знали, що таке «найвільніша у світі країна робітників і селян».

ТАБУ

Натомість у СРСР після війни на згадку про концтабірну долю втікачів до СРСР було накладено суверентабу. Навіть видатні партійні діячі, такі як голова Закарпатського облвиконкому В. Русин, у спогадах скромно вказували: «Про війну я дізнався в Рязані», забувши дописати «у пересильній тюрмі». Ім'ям Героя Радянського Союзу Степана Вайди, підпоручика-танкіста, який загинув у Польщі, було названо на Закарпатті школи та пionерські дружини, але ніхто жодним словом не прохопився про його концтабірне минуле.

Коли ж у 1970 році історик

Омелян Довганич побіжно зачепив заборонену тему в докторській дисертації, йому настійливо порекомендували викреслити цей фрагмент. Людей, які загинули в концтаборах через свою віру і любов до СРСР, не мало існувати. Нині ми знаємо правду. При найміні левову її частку. Довганич разом зі своїм колегою Олексієм Корсунем навіть видали збірник архівних документів і матеріалів «Закарпатські втікачі в СРСР 1939–1941 років». Цю книжку важко читати без заспокійливого, бо складається вона переважно з протоколів допитів наївних і безхітрісних закарпатців, які, не відаючи, прямували не до омріяного раю, а до справжнісінього пекла.

На Торунському (Вишківському) перевалі, де пролягали стежки втікачів до пекла, громадськість запропонувала встановити пам'ятник їхній трагічній долі. Проте поки що меморіальне вшанування тисяч найнайвніших жертв сталінського тоталітаризму не реалізовано. ■



Ухайл Йосип.



ЗА ЧЕХО-СЛОВАЦЬКУ ВІТЧИЗНУ. Дивізія генерала Людвіка Свободи перед боєм. Значну її частину становили закарпатці



АВТОР: Олександр Гаврош, ФОТО: Юрій Дячишин

Гуцульська МЕТРОПОЛІЯ

Закарпатське селище Ясіня відоме бунтарською вдачею,
гірськолижним курортом та угорською меншиною

Навіть для ужгородця Ясіня — крайня точка рідної географії, а для якого-небудь донбащука або харків'янина — тим більше. З обласного центру доводиться трястися рейсовим автобусом, щоб за шість-сім годин подолати 250 км, значну частину з яких — крутими серпантинами вздовж норовливої Тиси. Але така мандрівка буде винагороджена.

ЗЕМЛЯКИ ДОВБУША

Люди живуть у цих високих горах переважно у вузенькій долині вздовж річки. Хата до хати на довгі кілометри туляться одна до одної. Тож не дивно, що селище Ясіня і нині довше за Ужгород. А в 1921 році воно з 9370 мешканцями було на третину більшим за районний центр Рахів і лише вдвічі поступалося Ужгороду та Мукачевому.

Місцеві краєвиди заворожують. Саме тут знаходяться найвищі вершини українських Карпат — Говерла та Петрос. Тут і найвідоміший гірськолижний курорт Закарпаття — полонина Драгобрат, де катаються на лижах ще навіть у травні. Саме звідси Чорна Тиса несе свої води в голубий Дунай. Від чистого повітря аж розпирає легені. Ось воно перед вами — серце Гуцульщини в усій красі та первозданності!

Тут навіть історія розвивається своїми маршрутами. Перша письмова згадка про Ясіню датована понад півтисячі років тому. Заснували селище гуцули з галицького боку гір, про що свідчать чимало місцевих назв: гора Буковинка чи урочище Криворівня. За легендою, галичанин Іван Струк пас на цьому боці овець, але раптовий глибокий сніг завадив йому перегнати отару додому. Тож він зробив з ясена кошару для овець, а сам подався до своїх. Коли повернувся, застав отару цілою і неушкодженою, та ще й із приплодом. На знак вдячності Богові він спорудив дерев'яну церквицю, яку прозвали Струківською. А ясен відтоді став символом селища і його назвою. І нині на гербі Ясіні — вівчар Струк, зелене дерево та отара.

У середньовіччі перехід через гори часто практикували під час втечі від пана або й навіть закону. Карпати велики, місця всім вистачить. Тим паче коли за сусіднім верхом хоча й інша держава, а люди свої, гуцули. Тож приrostала Ясіня з



КАРПАТ-ТРЕВЕЛ. До Ясіні найлегше дістатися потягом

ФОТО: АЛЕКС ЗЕЛЕНКО



Буковини та Галичини людьми вільними, які не звикли схиляти голови. Не дивно, що саме це закарпатське селище стало однією з головних баз славного опришка Олекси Довбуша. На згадку про відомого ватажка в Ясіні залишилися урочище Білі хрести і капличка Довбуша 1750 року, споруджена його коштом.

РЕСПУБЛІКА ГУЦУЛЯ

У 1918-му тут вибухнуло справжнє повстання, відоме під назвою «Гуцульська республіка». Озброєні гуцули напали на угорське військо, яке їх значно переважало, обезбройли його і взяли владу в свої руки. Півроку в самому серці Європи стояла незалежна Гуцулля, обпалена полум'ям Першої світової війни. Ясіня стала столицею. Ясінянський гуцул та австро-угорський офіцер Степан Клочурек, президент Гуцульської республіки, підписав із Західно-Українською На-

родною Республікою Акт з'єднання.

Щоправда, сталося інакше, ніж гдалося, бо нашу долю вирішували чужі й далекі країни. Тож Галичину Антанта віддала Польщі, а Закарпаття — Чехо-Словаччині. Однак ті півроку української Гуцульщини із синьо-жовтими прапорами вже не вдалося нікому затерти. Рахівщина стала оплотом українства у Карпатській Україні. Гуцули були в перших рядах «Карпатської Січі», а Степан Клочурек, брати Климпуш, Бандусяки та Дмитро Німчук стали провідними діячами української держави закарпатців. Тут дoreчно згадати ще двох ясінянських гуцулів. Олекса Кабалюк у часи тотальної мадяризації греко-католицької церкви початку XX ст. очолив православний рух, а Олекса Борканюк, хоч і комуніст-інтернаціоналіст за Чехо-Словаччини, гостро критикував богемізацію За-

карпаття і тримався твердої української свідомості. Чимало ясінянців були і в лавах УПА. Ясіню називають найбільш національною свідомою в області: тутешня футбольна команда «Говерла» грає в чорно-червоних кольорах українських повстанців.

СОБОРНІСТЬ ПІД ГОВЕРЛОЮ

Я зайшов до селищного голови Дмитра Поляка. У великих окулярах із пишними вусами, він справляє враження українського вчителя-просвіттянина. Ale це не так, бо за освітою пан Дмитро економіст. У книжковій шафі його кабінету зауважую три поважні історії: Гуцульщини, України та Європи. Цілком сучасно! На столі у голови — «Календар українця» з великим портретом Степана Бандери. Ще один портрет — Тараса Шевченка — на стіні. Одне слово, соборність панує в цьому кабінеті.

Пан Дмитро розповідає про таку родину селища, як угорське населення. Після початку лісорозробок сюди було скеровано чимало угорських та австрійських спеціалістів. Підтримувані владою, вони селилися в центрі. За ними згодом прийшли і євреї. Тут була найбільша єврейська колонія на Рахівщині. Тож і виходило, що гуцули жили по грунтях, а прибулі — на центральній вулиці. Тривалий час шлюби поміж ними не віталися. Мадяри мали себе за панів, до того ж мова складна. Відсутність змішаних шлюбів привела до того, що угорська меншина пережила і Чеську Республіку, і Радянський Союз.

Нині їх у дев'ятитисячному селищі десята частина. Нащадки колись не-примирених суперників уже не мають тієї національної затягості, як їхні предки, тож почали одружуватися між собою. Ясінянського угорця нині не відрізниш від гуцула, хіба що перший ходить до римо-католицької церкви і вдома говорить мадярським діалектом. Причому таким, що коли недавно приїхали гости з Угорщини, то ледве з ними порозумілися. Дмитро Поляк нахваляється початковою угорською школою, яку нещодавно відкрили.

ЛІС І ТУРИЗМ

Дві речі здавна тримали Ясіню: ліс і туризм. На тутешню деревину був великий попит. З неї виготовляли не тільки чудові меблі та музичні інструменти, а й кораблі. Тому роботи тут ніколи не бракувало. Гуцули плотами



СВЯТИНА. Струківська церква — один із символів Ясіні

ФОТО: УКРІНФОРМ



КЛИЧ. Модернізація торкнулася і традиційних трембіт



ЧОЛОВІЧА СПРАВА. На полонині жінкам не місце

ДЕ ЗУПИНИТИСЯ

Як для невеликого села інфраструктура чимала: 1) туристична база «Едельвейс», розташована у центрі селища біля стоку двох річок: Чорної Тиси і Лазеєщини; 2) готель «Ясіня» на 100 місць; приватні готельчики «У Едити», «У Тараса», мотель «У Мухана»; котедж «Олена»; приватні садиби «У Моріки», «У Одарки»; приватні пансионати «У Ярослава», «У Ірини», «У Ілоні»; турготель «У Степана».

ЯК ДОЇХАТИ З КІЄВА

Поїздом до Коломиї (вартість квитка – від 76 до 122 грн) або Чернівців (від 81 до 122 грн), далі автобусом до Чернівців (144 грн) або Верховини (145 грн), далі маршруткою.

сплавляли ліс по Тисі. Коли пів-Закарпаття емігрувало до Америки в пошуках заробітку, з Ясіні виїхали одиці. Гуцули мають дивовижну прив'язаність до свого краю, попри складні умови тутешнього життя. «У нас родиться тільки біб. Ну й діти», – жартують ясінянці. Тутешні хати не стоять замкненими. Народжуваність переважає смертність на 30%. Тож не дивно, що населення в Ясіні постійно зростає.

Колись прикордонне селище у високих горах приваблювало сюди австрійських, угорських та чеських туристів. І не тільки краєвидами, а й самобутніми звичаями, яскравим одягом, майстерним ремеслом. За Чехо-Словаччини тут навіть відкрили різьбярську школу.

Приватні готельчики, кав'ярні, крамнички впадають в око на кожному кроці. У самому центрі розкинувся цілий торговий комплекс «Світ азарту», подібного якому не знайдеш у більшості закарпатських районів. Ми йдемо із селищним головою до пам'ятника коменданту Карпатської Січі Дмитрові Климпушу, який стоїть на березі Чорної Тиси. Невдовзі у селищі спорудять і погруддя президента Гуцульської Республіки Степана Клочурака. Біля пам'ятника нас уже чекає син легендарного січового коменданта Орест Климпуш, свого часу міністр транспорту та посол України в Угорщині.

Дмитро Поляк розповідає мені, що до Івано-Франківська ясінянцям

значно ближче, ніж до Ужгорода. Тому їздять туди не тільки вчитися, а й за покупками чи лікуватися. Я згадую почуту в Ясіні репліку, що галичани ім рідніші, ніж гайналі (так гуцули іронічно називають закарпатських долинян). І твердий блик очей співрозмовника, що коли Закарпаття гримтиметься в «автономії», Рахівщина приєднається до Івано-Франківщини. Зрештою, якщо колись до підніжжя Говерли їздили столичні европотяги «Прага – Ясіня» чи «Будапешт – Ясіня», то до Ужгорода звідси залізницею ви нині не дістанетесь. А ось до Львова, Чернівців чи Івано-Франківська – будь-ласка.

Побувати в Ясіні й не побачити Струківську церкву – це все-одно що приїхати на Драгобрат взимку і не застати там снігу. Дерев'яна п'ятизрубна церковця, споруджена гуцулами без жодного цвяха на крутом березі Чорної Тиси, – справжній шедевр. Біля неї аж ясніше дихається і думається, а перед очима на всі боки простягається це горде гірське селище. На старому цвинтарі біля двохсотрічної дзвіниці прочитаєте слова, які западуть вам у душу: «Люби над все свій рідний край, де нас зродила мати. В чужині долі не шукай. Тут жити і вмирати».

Пройшовши повз білі ягнятка, йдете по дерев'яну підвісному мосту через холодну Тису, яка стально виблискує поміж камінням. А вже потім, сидячи в хаті за чаркою з гуцульськими делікатесами, слухатимете місцевого директора будинку культури Михайла Рибалка, який награватиме вам коломийки на старому баяні:

А ек собі нагадаю,
ек я був бандером,
то й ходив'ем попри воду,
махаючи гвером.

А потім вийдете в зоряну ніч і брестимете півгодини до готелю «Едельвейс». Серед ночі вам снитимуться забіті вовки та олені, знімки яких ви надивилися в ресторані «Скіфське полювання». Його власник – місцевий мисливець у вишиваці Едуард Францішкович – щедро пригощає вас напередодні печеним на вогні м'ясом. А глибокого ранку ви вже кунятимете в автобусі з Чернівців, щоб дістатися до Ужгорода, що розташований несправедливо далеко від цього гірського раю.

А може, й на щастя. Для Ясіні... ■

The advertisement features a large green bottle of Lvivske beer and a white mug filled with beer, both labeled "1715". The background shows a panoramic view of the city of Lviv, Ukraine, with its historic buildings and a prominent bell tower. The top half of the ad contains text in Ukrainian and English. The main title "ЛЬВІВСЬКЕ" is written in a stylized font, with "УКРАЇНА" underneath it. Below the title is the year "1715" in large, bold, yellow letters. The text "Перше українське пиво" (First Ukrainian beer) and "з 1715 року" (from 1715) are also present. The overall theme is historical and patriotic, emphasizing the long history of Lvivske beer.



у лабірингах людинобика

Острів Крит – це поєднання стародавніх міфів і модернового православного світу. Плюс зручна курортна інфраструктура

АВТОР: Андрій Котлярчук

Крит зустрів мене несподіваною прохолодою. Після задушливої спеки Кисва це було неочікувано приємно. Втім, незабаром вітер розігнав хмарі і над Елладою засяяло типове сонце. Готель «Вальдемар», куди я заселився, здається, зведеній з білоніжного мармуру. Безліч екзотичних квітів створюють ілюзію тропічного саду. Мальовничі алеї обсаджені стрункими рядами пальм. І тільки власникам цього гостинного закладу відомо, скільки зусиль довелося докласти, щоб на вбогій землі виплекати цю красу.

ХЕРСОНІСЕСС

Неподалік готелю я відкрив для себе давнє селище з підозріло дружньою назвою Херсонісес. Архітектура його спершу дивує. Вілли складені з акуратних бетонних кубиків, немов їх вивершувало дитя. Іноді навіть дахи пласкі. Зате кольори кубиків найрізноманітніші: білі, теракотові, рожеві й навіть салатові. А двері часто пофарбовані в блакитний або коричневий. Тротуари дуже вузькі.

У мерії **Тижню** навели цифри: у селищі завдовжки 3 км працює близько 450 (!) барів, дансингів і ресторанів. І це лише на двох паралельних вулицях. Посередині Херсонісесса то

тут, то там помітні сліди розкопок. Археологи розкривають фундаменти давньогрецьких палаців і вілл, сподіваючись розгадати ще якісь таємниці історії. Від цього дуже потерпають власники земельних ділянок, бо квадратний метр землі біля моря коштує €1200. Уявіть собі горе землевласника, коли на його подвір'ї археологічна розвідка виявляє щось цікаве! Це означає, що замість будівництва готелю або дансингу тут протягом кількох років вестимуться розкопки, після чого взагалі можуть заборонити щось зводити на цьому місці.

На узбережжі бачу фундаменти ранніх візантійських базилік. Збереге-



ЦИВІЛІЗАЦІЯ.
На Криті історія і сучасність поруч



ГРЕЦЬКИЙ РАЙ.
Острів Крит – суцільний пляж

ФОТО: АНДРІЙ КОТЛЯРЧУК

жені фрагменти чудових мозаїк залучають безліч туристів. Подекуди розкидані білі й зелені мармурові колони, капітельі, уламки плит. По давніх мозаїках, яким близько 2000 років, бігають бездомні коти. Мене не полішало відчуття, що все це несправжнє, спеціально влаштоване для туристів. Але ж ні: у Греції, як і в Італії, стільки історичних пам'яток, що їх ледве встигають розкопувати й описувати. Місцеві мешканці не звертають на розкопки жодної уваги.

ІКАРИ Й АВТОКАРИ

Біля будинків припарковані потримані автомобілі різноманітних марок. Іноді я навіть зупинявся, щоб зрозуміти, з чого зібране це одоробло. Творчість народних механіків – земляків Дедала й Ікара – несповідима. Якось я відзна-

чив щось до болю знайоме. На крутому узвозі з каменем під колесом стояли «Жигулі». Капот машини розмальовала іржа, безліч вм'ятин покривали її боковини, однак видно, що машиною активно користувалися. Утім, це був не єдиний автомобіль пізньорадянського виробництва. Уже в перший день я втімився підраховувати на критських дорогах джипи «Нива». Щонайменших комплексів із цього приводу в критян я не помітив.

У забезпечених сільських мешканців один із найпопулярніших видів транспорту – пікап. Особливо мене вразив розкішний пікап Nissan Navara, тому що він був під зав'язку завантажений... акуратно поколотими дровами. На Криті відчувається нестача деревини, і тому до цього ►

Мандрівникові на замітку

Подорожуючи за кордоном, можна заощадити на мобільному зв'язку, скриставшись сім-картою вигідного роумінгу TravelSIM. TravelSIM працює в 163 країнах світу і в 62 з них передбачає безплатні вхідні дзвінки. У 104 країнах вихідні дзвінки коштують у межах \$0,39 – 1,00. Вартість вихідного дзвінка, наприклад, із Греції – \$0,65/хв, вхідні безплатні. Мінімальний стартовий пакет TravelSiM з \$5 на балансі коштує \$14, стартовий пакет «Еліт» зі \$100 на рахунку – \$112. Надалі поповнювати TravelSiM можна на довільну суму від \$5. Послуга TravelSiM має багато переваг: безплатні вхідні дзвінки у багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни. Абоненти також можуть заробляти бонусні мілі за кожну хвилину розмов, для чого потрібно зареєструватися і стати учасником програми лояльності авіакомпаній: «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «АероСвіту».

Варто побачити

Руїни палацу Кносса неподалік міста Іракліон. Там розташовані довжелезні лабіринти – коридори і величезні кімнати, де, за легендою, жив Мінотавр.

Печера Зевса у селі Психро. Там, за легендами, народилося верховне божество давніх греків. Ця печера протягом багатьох століть була головним святилищем мешканців Криту.

Археологічний музей міста Ретімно. Тут можна оглянути колекції національних костюмів, зразки старовинного посуду та музичних інструментів.

Долина тисячі вітряків на плато Ласіті. Вітряки зроблені з металевих конструкцій і дерева, колись вони були частиною гідросистеми острова, а тепер стоять як музейні експонати.



виду еноргоносіїв ставлення найсерйозніше. На острів є мережа агенцій з авторенду: можна взяти машину в одному куточку острова, а здати в іншому. Або навіть за попередньою домовленістю покинути на летовищі. Найдешевші моторолери. Лише за €35 на тиждень можна орендувати собі маленького «зализного коня».

СПІНАЛОНГА

Малюсінський острівець Спіналонга відокремлює від Криту лише кілька сот метрів. Подібних острівців тут багато, однак саме цей був перетворений венеційцями на неприступну фортецю. Острів оперізуєть кілька поясів укріплень із вежами й масивними стінами. Уздовж них відуть екскурсанти. А вище дороги, на схилах острова, розкидано безліч напівзруйнованих казематів, церков та інших будівель. Час від часу трапляються уламки мармурових колон. Вони ховаються поміж диких кущів і трав. Але саме ця непричесаність допомагає мандрівників пройнятися духом часу.

Коли розкопки й різні старожитності становлять чималу частину місцевого пейзажу, до них справді швидко звикаєш. Держава за всього бажання не має змоги законсервувати всі знахідки. Бувають і зовсім курйозні випадки. Так, в одному з портів Криту середньовічну гармату вмонтували в бетонний причал і використовують як кнект для пришвартовування суден. Надлишок старовини під ногами створює спокусу захопити сувенір на пам'ять, до того ж нічийних уламків з різьбленим вистачає. Однак не слід зваблюва-

тися. У Греції поки що шматки давнього мармуру валяються під ногами, вони здаються нікому не потрібними. Але тільки-но ви з'явитеся з цим скарбом на митниці, й на вас очікуватимуть великі неприємності. Адже тут просвічують навіть речі, здані в багаж.



МЕККА ТУРИЗМУ. Магазинчики з сувенірами – на кожному кроці

МІЖ ІНШИМ

Салат справді по-грецьки

У всіх ресторанах, де я обідав, замовляв салат по-грецьки. Його знають усюди в Європі, але тут це повна автентика. Вам подають на стіл миску з пірізаними овочами, які прикрашає пласт домашнього сиру. Ви самі перемішуете овочі, подрібнююте м'який сир, а найінікніше – оливкову олію та спеції – додаєте на смак. І не забуваєте час від часу пригублювати червоне сухе вино. Від ракії відмовлятися теж не слід. Її роблять з шовковичних ягід або винограду. Хоча на запах вона й нагадує самогон, нічого спільногого з буряковим перваком не має, крім підвищеної градусності.

ГІРСЬКІ СЕЛА

Довжина острова Крит становить 260 км, населення – 650 тис. Тут процвітають тваринництво, виноробство, туризм і виробництво оливкової олії. Причому маслинове дерево греки обожнюють. Адже воно росте в невибагливих умовах, за ним практично не треба доглядати. Вік найдавнішої маслини на острові сягає 1000 років. У середньому одне дерево приносить власникові доход €30 – 40 на рік. Плантація з тисячі дерев вважається маленькою. Гай маслинових дерев – найкращий посаг для нареченої, і він переходить у спадщину з покоління в покоління. На Криті є каталог усіх маслинових насаджень. Склала його, зрозуміло ж, фіскальна інспекція.

Життя гірських сіл консервативне. Люди мешкають у кам'яних будинках, більше схожих на фортеці. Двори оточені такими самими високими кам'яними парканами. Вузькі мощені вулички – навколо багато каменю. Скрізь на парапетах стоять керамічні горщики з цілими кущами квітів. Якщо сільце розташоване в долині, над струмком, то по берегах обов'язково розкидані апельсинові гаї. Невисокі дерева з густим листям дарують місцевим мешканцям прохолоду. На секунду відволічешся – і виникає ілюзія, що час зупинився назавжди ще за життя Гомера.

Якщо нерухомо постоїти в тіні апельсинового гаю, то обов'язково з'явиться козлобородий фавн із флейтою.

Скрізь на узбережжі й на вершинах гір застигли невисокі кам'яні вежі. Спершу я думав, що це такі види житла або комори для зберігання продуктів. І лише на третій-четвертий день мені пояснили, що це стародавні вітряки. У зв'язку з дефи-

фото: АНДІЯ КОПІЯРЧУК

цитом дерева крила робили з жердин і натягнутого між ними полотна. Млини не тільки мололи зерно й горох, а й працювали як насоси, подаючи на поверхню артезіанську воду. За давніх часів їх було стільки, що вони стали символом острова.

Удень селяни працюють, а ввечері чоловіки збираються на свіжому повітрі розпити склянку ракії. Жінки в цей час намагаються продати заїжджим туристам місцеві сувеніри: дімоткані пледи, настояний на різних горіхах мед, сухі й десертні вина, ракію й оливкову олію. Греки дуже імпульсивні. Скуйовджені голови, надуті жили й налиті кров'ю очі зовсім не означають, що співрозмовники зараз пустяться в бійку. Можливо, вони просто обговорюють урожай оливок чи вчорашній дощ.

ПРАВОСЛАВНІ

На Криті було приемно побачити безліч автентичних сувенірів. Найпопулярніші мотиви — голова Мінотавра у бронзі й кераміці, барельєфи з героями міфів, богиня родючості зі зміями в руках, копії фресок. Великі магазини нагадують музеї. Вони просто заставлені чорнолаковою керамікою, бронзою й ...іконами. Кераміка чудова, а деякі предмети є справжніми витворами мистецтва. Глечики на будь-який смак і гаманець: від €2 до €250.

Дивно було побачити в сувенірних крамницях десятки, сотні ікон — від відносно недорогих виробів до високоякісних робіт на старому дереві. Я спробував освятити дві ікони на о. Санторин. Однак священик пояснив мені, що ці ікони святити не треба, тому що вони зроблені з благословення Патріарха у православній Греції.

На території деяких готелів є православні каплиці. Тому багато молодих пар із Європи приїздять на Крит не

тільки оглянути старожитності, а й заодно укласти шлюб. За активну пропаганду православної церкви уряд Греції дає готелям значні пільги, передусім податкові. Проте отримати дозвіл у місцевої спархії на будівлю храму майже неможливо. Для цього потрібні більші зв'язки й гроші. Як пожартував один грек: «Підношення вартістю менш ніж €100 000 хабаром тут не вважається».

Вхід в усі православні монастири острова платний. Однак є маленький виняток: знання слов'янських мов

Скуйовджені голови, надуті жили й налиті кров'ю очі зовсім не означають, що греки зараз пустяться в бійку

звільняє вас від купівлі квитка. До православ'я в Греції ставляться дуже серйозно. Етнічний грек із Грузії, який хотів отримати громадянство на Кіпрі, скаржився мені: «Уявляєш, зажадали свідчення про те, що мої бабуся й дідусь теж були православними!»

ЛАБІРИНТ МІНОТАВРА

Саме з Криту пішла вся західноєвропейська цивілізація. Лише за годину їзди автобусом розташована гора Іда з печерою Зевса. А поблизу міста Іракліон можна доторкнутися долонею до гарячих каменів знаменитого лабіринту Мінотавра — підвалів Кносського палацу. Про Мінотавра, Тесея й Аriadну, мабуть, чули всі. Але коли стикаєшся з артефактами минулого, давня історія й міфологія оживяють зав'яки безлічі подробиць.

Історія відкриття Кносського палацу вельми показова. У 1878 році його виявив археолог-аматор Мінос Калокеринос. Однак ця ділянка землі належала туркові. І хоча на Крит потягну-

лося чимало археологів з усього світу, землевласник заборонив розкопки. Навіть першовідкривач Трої Генрі Шліман потерпів тут поразку. Нарешті, в 1900 році археолог з Англії А. Дж. Эванс переконав турка продати йому ділянку. І розкопки закипіли! За три роки була розкрита більша частина палацу. Безліч кімнат, рівнів і переходів знайденої приміщення цілком відправдовували називу «Лабіrint Мінотавра».

Інакше трактують тут міф про Дедала, який робив лабірінт під палацом Міноса. До слізливої історії про те, як його син Ікар на крилах ринувся до сонця й загинув, греки ставляться скептично. Вони

стверджують, що Дедал з Ікаром покинули острів на кораблі з більшими, ніж у всіх на той час, вітрилами. Під час подорожі Ікар оступився на палубі й потонув, а Дедал гірко оплакував його на Сицилії. На Криті всі ці перекази стародавніх греків оживають: починаєш вірити, що вчинки їхніх богів і героїв схожі на вчинки людей.

Два тижні я не втомлювався дивуватися працьовитості місцевих мешканців, які перетворили цей острів, осіваний безіменними творцями міфів Стародавньої Греції, на сучасне мінule про туристичний Едем. В останню ніч перед відъєзлом я зайшов у море. Штормило, місяця ніде не було видно. Я поплив від берега. Назустріч мені на бриочому польоті сідав літак. Його носовий прожектор вирізав шматок темряви й підфарбував її в жовтуватий відтінок. Плескіт хвиль нагадував мені сміх німф. Десь далеко вже лунали звуки нічної флейти. Втім, у цьому краї нічому дивуватися не треба. ■



ВІДЕРШТРАЛЬ
ТУРИСТИЧНА ФІРМА
Ліцензія ДСТК № 302792 від 25.12.2006 р.



(044) 49 44 000

Київ, вул. В. Житомирська, 40
✉ wrs@wrs.com.ua
WWW.wrs.com.ua

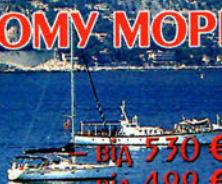
ВІДПОЧИНОК НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

7 НОЧЕЙ, АВІА



ГРЕЦІЯ

Кріт
Халкідіки



— від 530 €

— від 499 €

— від 946 €

— від 914 €

— від 946 €

— від 914 €

ФРАНЦІЯ

Лазурний Берег

— від 778 €

ХОРВАТІЯ

— від 658 €

КІПР

— від 520 €

МАЛЬТА

— від 380 €

МАЛЬТА

— від 380 €



Трамвай над містом

Якщо ви бачите,
що над містом мчить трамвай,
не лякайтесь – це не ваша дійсність

АВТОР: Мар'яна Прут



МАР'ЯН ПИРОЖОК
маляр казок

До речі, трамвай летів не сам собою, а на повітряній кулі, таким робом шиляли антикварні автівки, пишні пани у циліндрах, здається, якісь корово-подібні потвори з усміхненими мармизами. І жодного ангела в небі – вони в цей час блукали землею. Разом із ними бучною ходою сунули машкари вертепу, гуцули на конях і львівські панянки з парасолями. А небо над ними було блакитне й трикутне.

В загалі-то все згадане вище мало буде нагадати вільний і недолгий переказ чужого «глюка», ба ні. Все це продукт львівських мистецьких лаштунків. Як-то кажуть, «Львів і його львівці». Й ім'я одного з них – Мар'ян Пирожок. Він співець громадського тран-

спорту в стані левітації й творець міфу «паралельного Львова». Усі його роботи (і полотна, і аплікації зі шкіри, обойних цвяшків та інших підручних матеріалів) – одна велика ілюстрація до казок старого Лева. Художник має нібіто знайомі силуети, вулиці й типажі, а здається, що ожили старі листівки, впustивши в себе ще гномів із сажотрусами та пряничні будиночки із марципановими дахами. Плюс психodelічні кольори. А якщо врахувати, що багато робіт митця мають трикутний формат, то залишається тільки розслабитися й отримати задоволення. Ласково просимо на борт летючого трамвая. А кого під час польоту закачає, я не винна. ■



Із серії «Хроніки невідомого Львова», полотно, олія

ПОГЛЯД



Чужий проти Опера

Політичні інтриги й питомо національна зашкварублість завадили спробі театральної реформи в окремо взятому колективі

Автор: Ольга Островерх, театрознавець

1 липня 2009 року Міністерство культури з генеральним директором і художнім керівником Одеського оперного театру Сергієм Проскурнею уклало п'ятирічний контракт, попри те що чиновникам було відомо: дій новопризначенному очільнику викликають невдоволення частини колективу. Нечисленна, але голосна місцева громадськість звинувачувала його, а разом із міністра культури Василя Вовкуна у рейдерському захопленні театру. По-провінційному комічно звучала інкримінація в намірі перетворити заклад культури на нічний клуб, підставою для чого став цикл концертів «Ніч в опері», що перегукувався з улюбленою європейцями акцією «Ніч музеїв».

За дев'ять днів, вислухавши претензії частини трупи, Юлія Тимошенко рекомендувала Вовкуну усунути «революціонера» з посади. Міністр не став сперечатися. Кабінетній перемозі опонентів Проскурня зміг протиставити хіба успіх нової версії «Кармен», прем'єра якої відбулася 10 липня, наступного дня після усунення. Замінивши спектакль постановки 1964 року, директор «образив» колектив, зокрема кастингом і зайнятюю під репетиції сценовою. Останньою краплею стало повідомлення, що у виставі буде задіяна молодь до 40 років. У театрі, де раз і назавжди вирішено, хто співає головні партії, а хто бігає за портвейном, це сприйняли як ляпас. Народні артисти намалювали лозунги й вишикувалися в пікети.

Навіть на тлі роками вигляканого імунитету до своєрідної логіки нашої влади ухвала про відставку керівника театру, призначеного тиждень тому, виглядає безпредecedентно. Диво дивне, та прем'єр-міністр знайшла час, щоб у рекордні терміни розібраться з такою непрофільною для неї проблемою. Знайшла, проте стала на бік однієї зі сторін конфлікту, не

вислухавши іншу. Адже звернення до прем'єрки підписали 120 з 495 працівників театру. А головного винуватця подій на розмову взагалі не запросили. Після того як Тимошенко зустрілася з представниками «роздратованих», міністр Вовкун запропонував Проскурні подати заяву за власним бажанням. Не отримавши бажаного, сам підписав наказ про звільнення з мотивацією «інші причини». Легкість, з якою високий держчиновник змінив позицію, не спробувавши її обстоюти публічно, вражасяє віть тих, хто не має проблем з адекватним сприйняттям українських реалій.

Про те, що Одеська опера переживає занепад, відомо давно. Пил ремонту на мертві вівся не лише в декорації десятиріччями неоновлюваних вистав, а й у виконавську тямущість. Оселившись у новому кабінеті, Проскурня повісив на стіну розкреслений на м-а-а-ленькі квадратики ватман, куди вписав усі проекти, які прагне реалізувати у найближчому майбутньому. Так, 14 липня в театрі мав розпочатися великий літній фестиваль, 19 липня очікували солістку Віденської опери Вікторію Лук'янець, на початку серпня – відому трупу танцівників фланенко із Севільї. П'ятирічний план розвитку театру також вражав розмахом. У 2011 році в Одесі, за задумом Проскурні, мав працювати нинішній керівник Американського національного балету, в минулому – керівник балету Большого театру й екс-кіянин Олексій Ратманський. Той Ратманський, якого в середині 1990-х вихили з Київської опери за спробу завадити «непоправної кривді» класичній балетній школі.

В Одесі більш-менш перетравили першу акцію нового директора – «Парад диригентів». Репертуарні вистави в інтерпретації запрошених зірок дири-

гентського пульта залучили до театру публіку, але збурили маститих працівників культури. Гроші, які отримали німецькі, голландські, швейцарські та російські колеги, здавалися їм витягнутими з їхніх власних кишень.

Обложений у власному кабінеті розбурханими корифеями, новоспечений директор пояснював свої дії потребою реформувати менеджмент і змінити художню політику театру. Але про політику, а тим більше економіку (наприклад, показники продажу квитків і заповнюваності зали за попередні роки не сходилися на сотні тисяч гривень; виявили й «привідів опери» – неіснуючих працівників, на прізвища яких нараховувалася зарплата), слухати не захотіли. Вже 11 липня група особливо активних протестантів на чолі з висуванцем від «партії невдоволених» Анатолієм Дудою намагалася видворити директора з театру. Свідки інциденту стверджують, що звучала фраза, мовляв, якщо не складе повноважень, його «винесуть з кабінету по частинах». У виконанні класичних музикантів, які напередодні до піни з рота обстоювали духовні традиції, така погроза виглядала особливо переконливо. Проскурня, найімовірніше, подасть позов на Міністерство культури і туризму України. Своєю чергою, міністерство, швидше за все, доведе, що жодного контракту не було, а директорство Проскурні – плід його буйної уяви. Гості Одеси, як і раніше, купуватимуть квитки до театру, щоб подивитися інтер'єр. Та хай там як, а болюча для всіх її учасників історія ще раз продемонструвала: в країні, враженій популярством й беззаконними рішеннями, спроби реформувати чи то окремий театр, чи то комунальне господарство, чи то політичну систему неминуче стають жертвами тотального хаосу.

CD

Терапія позитивом

Кілька років тому керівник київського Центру сучасного мистецтва «ДАХ» Владислав Троїцький затіяв проект «Україна містична». Мета — відшукати утіліти артефакти, які уособлюють українську культурну ідентичність. Утілити в сучасних пластиці, театрі, музиці. Відтоді існує і розвивається унікальний колектив «ДахаБраха», який, невпинно нарощуючи оберти, вже вийшов за межі театральних вистав. Його гастрольні маршрути часто перетинають кордони країни, а це свідчить про високу конкурентоспроможність гурту. Старослов'янською «даха» — значить «давати», а «браха», відповідно, «брати». Назва влучна, адже потужна енергетика групи під час звукової атаки діє на слухача по-шаманськи, на клітинному рівні. Навзасм музиканти-шоумени отримують порцію адреналіну від зачарованої публіки. Енергетична еволюція «ДахиБрахи» відбувається в арифметичній прогресії. Спочатку читаемо лише обриси майбутнього феномену в концертному дебютнику. Чіткіше розуміємо суть у студійному альбомі «Ягудки». Нарешті відчуваємо найвищу концентрацію сили в щойно виданій платівці «На межі», котра постала по тому, як десять вечорів поспіль Ніна Гаренецька, Ірина Коваленко, Олена Цибульська та Марко Галаневич гралі в лондонському Barbican Centre, і щовечора були аншлаги. Музикантів, в арсеналі яких екзотичні інструменти на кшталт діджеріду, джамбе, дарбука, бугая, гонга й гуцульського барабана, скрізь сприймають як нащадків стародавньої чакунської культури. Доктрина Троїцького про містичну Україну таки працює.

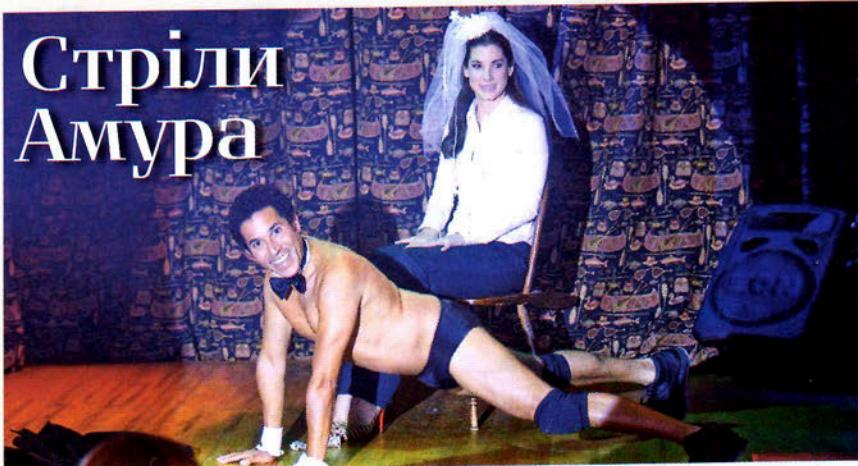
Олександр Євтушенко



ДахаБраха. «На межі». — Duduk-music, 2009

КІНО

Стріли Амура



Романтична комедія — чи не найскладніший жанр для експериментів, адже в її основі детермінована сюжетна лінія «про любов». Головні герої — Він і Вона — проходять крізь випробування й непорозуміння, однак у фіналі єднаються спільнім емоційним екстазом. У таких стрічках кульмінація зазвичай відбувається в аеропорті, за хвиліну до від'льоту коханого (-ої). І в фільмі «Освідчення» молодої американки Енн Флетчер не обійшлася без усталеного джентльменського набору:

літаків, які вкрай необхідно зупинити, розчулених промов, утеч із власного весілля тощо. До того ж історія про стосунки емансилюваної кар'єристки та її співробітника на тлі засніжених краєвидів дуже схожа на фабулу мініаторічної комедії «Замерзла в Маямі» Йонаса Елмера. Втім, засоби кіношного клонування не зіпсували прямної атмосфери — «Освідчення» викликає «правильні» реакції, тобто піднімає настрій при наймні жіночій частині товариства.

ВИСТАВКА

Ідеальні, непрості

Третій рік поспіль «Колекція» підтримує всесвітню традицію проведення джойсівського фестивалю Bloomsday. Свято шанувальників постмодерністської літератури збігається в часі з більш локальним — днем відкриття галерей, тож «Колекція» 24-годинним терміном не обмежується, й виставки, що проходять у межах Bloomsday, експонує майже все літо. Цього року тут демонструють другу частину проекту «Ідеальний вік». Торік над цією темою роздумували класики українського актуального мистецтва. 2009-го зображувати бездоганну пору людського життя взялися художники, чия творча манера сформувалася вже в 1990-х. Було відібрано твори восьми найяскравіших представників покоління — Василя Цаголова, Іллі Ісупова, Стаса Волязовського, Володимира Гусєва, Сергія Браткова, Сергія Зарві, Юрія Соломка та Дмитра Дульфана.

Приємно, що експозицію лише живописом не обмежили. Так, одесит Дульфан привіз чудернацький

об'єкт «Поговори зі мною, землянине!», а харків'янин Братков — відео «Гагарін-2». Останнє, до речі, чи не найкраща робота на виставці, принаймні, після перегляду цих 14 секунд у жанрі відеоарта можна справді закохатися.

До 1 вересня

Галерея «Колекція»
(Київ, вул. Паньківська, 8)

Ася Трошина



КНИГА

Без рожевих окулярів

Пейзажі Аляски, смішні епізодичні персонажі, по-дитячому наївні жарти створюють властивий фільмам для сімейного перегляду ефект. У чому режисерка точно не помилилася — так це в підборі акторів: закохану пару зіграли Сандра Баллок і Райан Рейнольдс (вікова різниця в 12 років не завадила їм упоратися із завданням). Вони втілили на екрані дещо не типові для себе характери — Баллок відкинула звичне амплуа симпатичної дівчини з сусіднього двору й перевтілилася в «залізну леді», здатну піти на фіктивний шлюб зі своїм асистентом-тюхтєм. Зірка бойовиків Рейнольдс, якого встигли окрестити «новим Бредом Піттом», був змушений вдавати з себе щось середнє між офісною амебою й хлопчиком для биття. Звісно, шлюбні ігрища завершуються хеп-еном, відтак із слогану стрічки «Гірко?...» зникають три крапки невпевненості, перетворюючись на заохочувальний весільний вигук усіх часів і народів.

У кінотеатрах України

з 9 липня

Наталія Петринська

ТЕАТР

Між двох вогнів

Наче торт — вершками, Театр юного глядача на Липках завершує сезон виставою «Безталання» за трагедією класика Івана Карпенка-Карого. Це дійство перш за все потішить шанувальників старовини й рідного фольклору. Сюжет на кілька годин переносить на півтора століття в минулі, до українського села — разом із його щоденним побутом, працею та святковими днінами, та найголовніше — стосунками між тодішніми українцями, які ще не втратили відвертості.

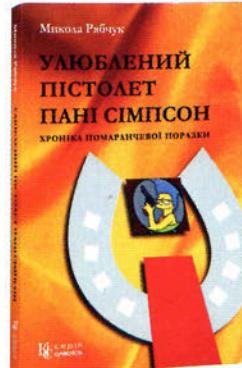
Ніби маєтник, між дружиною Софією (Інна Белікова) та колишньою коханкою Варкою (Анжеліка Гирич) (читай — між почуттям відповідальності й пристрастю) коливається молодий парубок Гнат (В'ячеслав Довженко). Оточення лише підливає олій у вогонь цієї історії, в якому наприкінці мають згоріти всі три головні персонажі. З одного боку, хлопцю істериками не

дає спокою неврівноважена матінка (Надія Трибуна), з іншого — «вірні» друзі, які переповідають усі останні й неперевірені чутки, що аж ніяк не додає прозорості ситуації. Насамкінець режисер вистави Костянтин Дубінін у певний момент обриває дійство, залишаючи глядачеві кілька варіантів нещасливого фіналу. Щодо обов'язкового чинника таких спектаклів — відчутного національного колориту — то він не просто наявний, а немов мереживом декорує все полотно драматичного сюжету. Тому найбільше задоволення від «Безталанної» матимуть глядачі, які свого часу на уроках української літератури

московськими вчителями повторюють мантри про «блізьке зарубіжжя», «вітчизняне кіно», «войнів-інтернаціоналістів».

Креольськість проявляється у 18-річному боятні України в «недолгій демократії», оськльки вона не захотіла перезапустити свої атрофовані інституції, сподіваючись на міст на її еволюцію. Тому законності як такої в цій країні немас, точніше, вона існує вибірково — для тих, хто роками розводиться з трибун про необхідність скасувати недоторканність. Хоч як дивно, але все перелічене пов'язане між собою, як, до речі, й присутність на головній вулиці країни пам'ятника особі, котра цю країну ледве не втопила в крові.

Роман Кабачай



Микола Рябчук.
«Улюбленний пістолет пані Сімпсон: хроніка помаранчової поразки». — К.: «K.I.C.», 2009



одержували чесні п'ятірки. І молодше покоління, виховане на патріотичних засадах.

Театр юного глядача на Липках
(Київ, вул. Липська, 15/17)

Юлія Верещага



ВИСТАВКА



ДЖАЗ



ФЕСТИВЛЬ



РОК

ВІЧНО ЖИВІ

ЖИВОПІС Мумії, загорнуті в купюри головних валют світу, — таку інтерпретацію вічних цінностей дає Юрій Єрмоленко. Вісім великоформатних полотен і центральна картина In God We Trust нині експонуються в галереї «Цех». Єрмоленко — один із постійних її резидентів, і його виставки відбуваються тут досить часто. Підготовка до створення проекту «Вічні цінності» проходила в Перу, де художник надібав старовинне кладовище інків. Саме воно на мальовано на центральній роботі. До речі, екзотична країна на надихнула митця не тільки на зображення муміфікованих об'єктів. Його попередня персоналка «Перуанські іграшки» проходила на початку року ще в старому приміщенні «Цеху». «Вічні цінності» окупували вже нову залу — площа в 250 м² дозволила розмістити всі роботи в ряд, що, безумовно, посилило ефект від і без того приголомшливого видовища.

До 1 серпня

Галерея «Цех»
(Київ, вул. Фрунзе, 69)

«СВІТ ЛЕВКАСУ»

Назва виставки робіт Івана Кирченка неповна — насправді в експозиції представлено ще й рідкісну для сьогоднішнього художнього світу гарячу емаль на міді. Ця техніка не дозволяє митцеві змішувати кольори, на томість він оперує достатньою їх кількістю, аби, вирішуючи творчі завдання, передавати найтоніші нюанси почуттів.

До 22 липня

Галерея «Триптих»
(Київ, Андріївський узвіз, 34)

ПО-КОРОЛІВСЬКИ

ПРОЕКТ Аміна Фігарова в Баку вчилася класики, в Роттердамі — джазу, в бостонському Берклі — музичної композиції. Тепер талановита піаністка суміщає виконавську практику з композиторською діяльністю та керівництвом Amina Figarova Sextet — колективом, без якого не обходиться великі джазові імпрези світу. До України він заходить з концертом, у якому продемонструє улюблений Фігаровою звуковий мікс фанку, ф'южину та R&B, забарвлений упливом джазу, реггі й латиноамериканської музики. У дійстві з пішиною назвою «Вечір королівського джазу» звучатимуть переважно композиції Аміни. Колеги піаністки — двоє трубачів, флейтист (чоловік композиторки Барт Плато), барабанщик, басист і тенорсаксофоніст — обіцяють доповнити вишукані ідеї й теми енергійними ритмами й підтримати саундом не згіршим за оркестрове звучання.

18 липня, 19.00

Драматичний театр
ім. Марії Заньковецької
(Львів, вул. Лесі Українки, 1)

SOLOMINBAND

Вечірка за участі дуету Solominband — ковтоқ джазового повітря посеред літньої спеки. Дві години Олексій Боголюбов і Віктор Соломін доводитимуть, що дома на джазовій сцені може бути такою ж органічною, як і фортеціано. Хто не вірить у потенціал інструменту, який дотепер використовували лише в класичній і народній музиці, — ласкато просимо.

23 липня, 20.00

Jazz Do It
(Київ, вул. В. Васильківська, 76а)

УКР-СИЛА

РОК З 1 березня молоді й не дуже рок-гурти брали участь у відбіркових турах, аби потрапити на один із найдавніших у країні фестивалів «Тарас Бульба». Головної умови ювілей Миколи Гоголя не змінив: на цій імпрезі вітають лише українськомовні рок-гурти, і факт, що такі приїздять не лише зі Львова та Ужгорода, але й Сімферополя, Харкова, Луганська додає оптимізму. У виборі рок-напрямку жодних обмежень, тому цьогоріч на берегах Ікви виступатимуть такі різні колективи, як «Своєрідне», «Коло Дій», «Лезо Терезі», «Гра в темну», «Гапочка», «Галяк», «Джигтура», WideN. Як важка артилерія — спеціальні гости фесту: роль хедайнера виконає «Вій», йому допомагатимуть «АННА», «Кожному своє», «Полинове Поле», «Бастард», «Трансформер», «Незаймана земля», «Папа Карло», «Царське село», «Ауткрай», «Спалені вітрила».

17–19 липня

Мури Дубенського замку
(Дубно, Рівненська обл.)

ПРОСТО ТАНЦІ

Sky Gravity — дійство для любителів електроніки, моря й гарячих кримських ночей. Протягом п'яти днів гостям фестивалю загрожує неабиякий струс, адже «Небесне тяжіння» збирає адептів алтернативної танцювальної музики, які не просто тішать слухачів, а досліджують можливості стилів ambient, dub, downtempo, idm, electronica, experimental, raggey.

22–26 липня

TOK «Орліний заліт»
(с. Соколине, АР Крим)

ЕНЕРГІЙНО

OPEN-AIR «Про Рок» зроблено за зразком європейських фестивалів, які пропагують важку музику. Аби не відставати від аналогів, організатори не пошкодують ні вух, ні очей публіки. Зокрема, сцену обладнають величими відеоекранами, звуку дадуть не менше 100 кіловат, а джерел освітлення має бути близько п'яти сотень. Розкоші музичного устаткування не поступиться склад учасників, з-поміж яких першого дня виділятимуться польські дет-металісти Vader, які вшанували свою назвою темного героя «Зоряніх воєн». Їхній драйв підхоплять німецька треш-формация Sodom і шведський метал-гурт Arch Enemy. 19 липня більше до вечора аудиторію потрясатимуть power-metal команда з Фінляндії Stratovarius, лірично заряджений британський Carcass, німкена Doro, яка виконує композиції в стилі heavy-metal, і грецька dark-metal команда Rotting Christ.

18–19 липня, 12.00

Аеродром «Чайка»
(Київ, Києво-Святошинський р-н.)

BANDERFEST 2009

Мотофестиваль із національним ухилом і традиційними для такого дійства розвагами. А оскільки байкери й рок-музиканти — нерозлийвода, то аудиторію розважатимуть рок-гурти, переважно українські: My Favourite Slut, «Пестициди», «Серцевий напад», «Брем Стокер», «Знак Води», «Юркеш».

17–19 липня, 17.00

ТК «Аква Плюс» (с. Кам'яна, Старожинецький р-н, Чернівецька обл.)



КІНО



ЕТНО



КЛАСИКА

I МЕРТВI, I ЖIVI

ЧОРНА КОМЕДІЯ Сюжет дебютного фільму британця Грегорі Маккензі «Медовий місяць Камілли» спочатку розвивається за законами мелодрами. Та не вірте очам своїм – із романтичної історії про кохання дрібного шахрая Сім'єса та племінниці провінційного шерифа вже за півгодини виросте щось середнє між містичним трилером, фентезі й драмою, і цю дивовижну суміш, зрештою, зручинше буде вважати чорною комедією, до якої уродженці Об'єднаного королівства нібито тяжіють від народження, і МакКензі – не виняток із правил. А все тому, що дорогою до Ніагарського водоспаду, де має відбутися заявлене в назві, дівчина помирає від водяночеса і далі функціонує як тілесна істота. Звідси – кумедні, на думку авторів, ситуації та відповідного забарвлення гумору. Бонус від оператора – зйомки казкової краси водоспаду, наче призначенні для National Geographic. У кінотеатрах України

3 23 липня

НА ОСТРІВ

Серія «пляжних» вечірок від фестивалю візуального мистецтва Wiz-Art перетворить терасу Палацу мистецтв на «Кіноострів», де щосуботи до 5 вересня показуватимуть найновіші короткометражки, ретроспективи відомих режисерів і майстрів відеоарта, а також матеріали травневої імпрези. На додачу до кіно – музика місцевих ді-джеїв.

3 25 липня, 20.00

Палац мистецтв
(Львів, вул. Коперника, 17)

ЛИШЕ ТВОРЧІСТЬ

ФЕСТИВАЛЬ Три дні Міжнародного фестивалю «Підкамінь» по-братьському поділять між етнікою та сучасним мистецтвом. Наповнення першої складової забезпечуватимуть колективи Бродівщини й майстри декоративно-ужиткового мистецтва, які навчатимуть охочих виготовляти вузлікові ляльки, кераміку, вироби з лози й металу. За актуальні тенденції відповідальність на себе візьмуть рок-команди, утворчості яких відчутно етнічний струмінь. Зокрема, 24 липня виступатимуть «Ойра», «Очертаний кіт», «Кораллі», «Тінь Сонця», «Кому Вниз». Наступного дня публіку розважатимуть «Русичі», «Полікарп», «TiK», Mad Heads XL. Під завісу вийдуть «Чорнобривці», «Made in Ukraine», «Опіум», «АтмАсфера». Окремим номером програми – казки Сашка Лірника, який у режимі нон-стоп виконуватиме ексклюзивні авторські твори під акомпанемент улюблених інструментів.

24–26 липня

Підкамінь, Бродівський р-н,
Львівська обл.

ПЕРЕХРЕСТЯ

Земля скіфів і сарматів, сіверян, печенігів і половців сьогодні приймає етнофестиваль «Печенизьке поле». Щоправда, напевнення його суто українське – обрядові ігри та пісні, національна кухня, містечко майстрів. Звісно, не обайдеться й без музики. Звучатимуть, зокрема, композиції Solominband, гуртів «Ярмарок» і «Ательє Драбина».

18 липня

Печенизьке водосховище,
Харківська обл.

АЛЬ FOREVER

КОНЦЕРТ Концептуальна програма та харизматичні виконавці – не рідкісне явище в «Хлібні». Незабаром у межах серії Українського філармонійного товариства це доведуть альтист Орест Криса й піаніст Олег Безбородко. Обидва – особистості в Києві відомі та різнообично обдаровані. Орест Криса – продовжуває знаменитої музичної династії, артист Національного симфонічного оркестру й один із лідерів рок-проекту «Татхагата». Олег Безбородко, крім кар'єри піаніста-віргуоза, останнім часом здобув популярність як композитор. У «Хлібні» друзі презентують програму російської музики для альта й фортепіано: «Незакінчену сонату» Михаїла Глінкі, Сонату Антона Рубінштейна та транскрипцію уривків із балету Сергія Прокоф'єва «Ромео і Джульєтта». З огляду на бурхливість артистичної натури пана Криси не виключено, що останні він буде грati пританцюючи.

17 липня, 19.30

Музей «Хлібня»
(Київ, вул. Володимирська, 24)

ПОПУЛЯРНО

Ансамбль класичної камерної музики «Софія» вже кілька років поспіль концертует в залах столиці, за основу свого репертуару беручи перевірену часом та любов'ю мільйонів популярну класику. Щоразу колектив намагається представити щось новеньке, але без сумніву – програма буде класично врівноваженою та шлягерно відзначеною.

19 липня, 19.30

Музей «Хлібня»
(Київ, вул. Володимирська, 24)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

FORMS

Ретроспективна виставка робіт майстра мистецької фотографії Стівена Майлса Райана.

17–31 липня. Мистецький арсенал (Київ, вул. І. Мазепи, 28)

«ПУЛЬС ЛІТА»

Фестиваль електронної та танцювальної музики просто неба за участю українських ді-джеїв Beauty, Chaykoffsky, Davidov, Ustus, Kristina, Sasha, Brick, Fëdorov, Mashine.

18–22 липня, 23.00. ПРК «Панчо» (Євпаторія, вул. Сімферопольська)

ALTERNATIVE EVENING

Під час альтернативної рок-вечірки виступатимуть гурти DiGest, Nonsense, WayCup, «Розквіт», «Без Дна».

19 липня, 19.00. Арт-клуб «Чеширський кіт» (Київ, вул. Скляренка, 9)

NMC FEST

Non Metal Compounds Fest представляє гурт Jungleman (acid funk, live electronic) і два зовсім нових проекти – Samadhi Project (funk) та We&Others (modern jazz).

19 липня, 19.00. Club MasterShmidt (Дніпропетровськ, вул. Шмідта, 14)

СЕВАСТОПОЛЬСЬКИЙ

КІНОФЕСТИВАЛЬ

Конкурс ігор фільмів, панорама нових українських та російських стрічок, покази документальних, анімаційних і дитячих картин, спецпрограми.

19–24 липня. Заповідник «Херсонес Таврійський» (Севастополь, АР Крим).

«ВСГД-ФЕСТ»

Панківський міні-фестиваль на честь дня народження хмельницького гурту «ВСГД» за участю німецьких формаций Alert i The Detectors та українських друзів «Мотор'ролла» і «Брем Стокер».

20 липня, 18.00. Будинок культури (Хмельницький, вул. Вокзальна, 56)

«БАШТА ЗЕНОНА»

Міжнародний фестиваль воєнно-історичних клубів – реконструкція побуту та воєнних епізодів Західної Європи й Русі XIII–XV ст.

25–26 липня, 31 липня – 2 серпня, 7–9, 14–16, 21–23 серпня. Заповідник «Херсонес Таврійський» (Севастополь, АР Крим).

ПАТРІОТИЧНИЙ АРОМАТ

Я стояв у Москві на Червоній площі напроти воріт Кремля, і мені раптом дуже захотілося «по маленькові». Заграли куранти, відбиваючи першу. Бажання стало нестерпним. Як оаза серед пустелі, перед моїми жагучими очима з'явився він — біотуалет. Віддавши 10 рублів і навіть не подумавши, як справжній українець, насільки це все ж таки дорого, я забіг всередину. І оставші. Замість звичайного для таких місць амбр мій ніс відчув ніжний аромат апельсина. На полиці стояла пляшка з цитрусовим розчином. Вже виходячи, я подумав, що і в Києві не завадило б увести таку річ. Але запах має бути патріотичнішим... ■

ЖАННА
БЕЗП'ЯТЧУКБОГДАН
БУТКЕВІЧ**ЦІВІЛІЗАЦІЯ ЧИ КРАЇНА**

У єгипетських університетах, виявляється, замість країнознавства чи, на європейський лад, країностудій вивчають цивілізацію країни. Щось грандіозне й дуже об'ємне є в цьому арабському підході до пізнання національних культур та ідентичностей. Країна — це країна. Цивілізація — це цивілізація. Країна — це завжди обмеженість і кордонність. Цивілізація — це унікальний універсум. А універсум — це невичерпність. І ось починає вже розігруватися фантазія: «цивілізація України». Яким би міг бути такий курс? З чого розпочинався б і чим закінчувався б? У Єгипті ж цього поки що не знають, бо вивчають лише цивілізацію Росії. ■

САЛЬСА

Усе просто, вона і він!!! Простий танок, сальса, ніхто нікого не намагається вразити. Усе просто та феєрично!!! Напевно, танок кращий, ніж секс. (Але, можливо, секс із нею кращий, ніж танок?) Гаряче тіло, відчуття його вигинів, пружні груди — усе так просто, все на кінчиках пальців, та в ритмі серця весь світ перетворився на Кубу, а Бог — на бородатого Фіделья з могутньою сигарою, і я відчуваю шепіт океану, запах розпашлих кубинок. І проста усмішка острова свободи, романтики дитинства! І ти, і сизий дим, що зригається з твоїх вуст, і слова, що нічого не значать))). І я, дятел без грошей, п'яній та аритмічний... (Далі буде) ■

ТАНЯ
ОВЧАРАНДРІЙ
ЄРМОЛЕНКО**МАЛЕНЬКА ПЕРЕМОГА**

Оформлюючи доноці медичну картку для садочка, я багато разів бачила здивовані очі співрозмовників, які не розуміли, чому ми не заплатили за незроблені щеплення, не віддячуємо завідувачці лікарні, щоб та поставила свій дозвіл, закриваючи невідомо на що очі. Моя дитина не статистика, не показник. Вона — людина. Ті, хто дає хабар, і ті, хто бере, забувають, що хабар — це не тільки 5 хвилин сорому, а й кілька років позбавлення волі. Незважаючи на некваліфікованість лікарів нашої райлікарні, моя доня таки піде до садочка. І це перемога, наша маленька родинна перемога. ■

ДЕКОРАЦІЯ

У Києві на Відрядному офіційно відкрилося козацьке селище «Мамаєва Слобода». Такий собі острівець автентичного українського побуту і природи в мегаполісі. Заходиш через здоровенні ворота й одразу ж бачиш дерев'яну церкву на тлі багатоповерхівок. Ідеш далі й відчуваєш характерний сільський запах кінського лайна, але не кривишся, а навіть вдахаєш його, щоб «очиститися» від вульгічних газів. Навколо приземлені білі хатки під стріхою, ставки і навіть млині. В кузні горить вогонь, кремезній юнак у вишиванці кує нову підкову. Ти намагаєшся бутиближчим до цієї загальної гармонії, але раптом приходить розуміння того, що навколо чудова, але декорація, і тебе огортають сум, якасъ депресія через несправжність цього світу. ■

МИРОСЛАВА
ЛЯХОВИЧДМИТРО
ГУБЕНКО**ДАЧНІ ТРАДИЦІЇ**

Друзі винайняли на ціле літо дачу під Києвом і тепер проводять вихідні там, а не у запилюженому місті. Садочек, річка, свіже повітря... Краса! Єдина проблема — хазяйка дачі, майже 80-річна бабуся, яка, на жаль, не має жодного уявлення про приватність. А тому любить робити несподівані візити своїм дачним квартирантам. Спочатку до цих відвідин друзі ставилися з розумінням і навіть підтримували з нею розмови, але невдовзі її вічна мантра у стилі «Ленін жив, Ленін живий, Ленін буде живити» ім набридла. Урешті-решт вони запропонували хазяйці відвідувати дачу в заздалегідь визначені дні, на що та щиро здивувалася: «Навіщо ж мені туди їхати, коли вас там не буде?» ■



ictv

www.ictv.ua

18 липня
19:00

ПРЕМ'ЄРА В УКРАЇНІ!

СТРІЛЕЦЬ

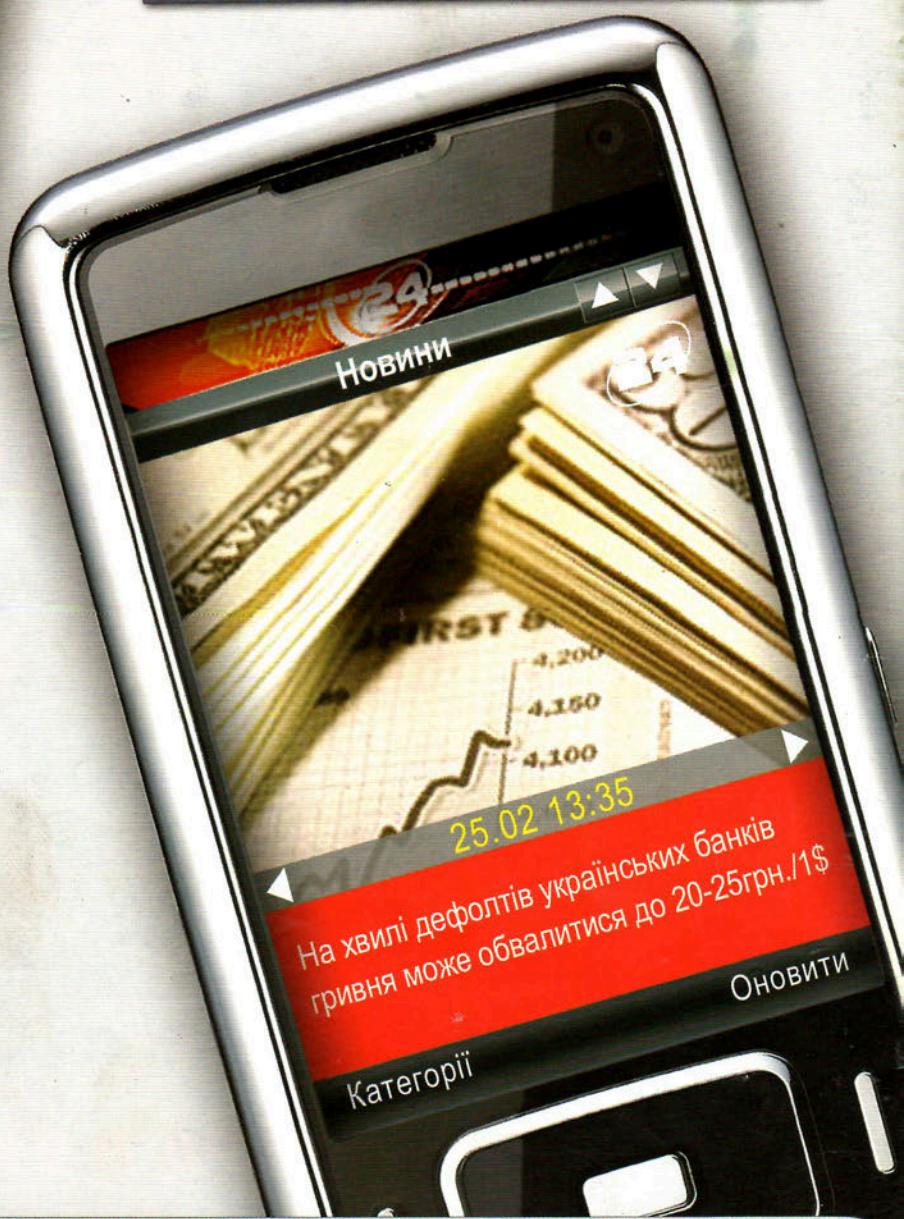
ОДИН ПРОТИ ВСІХ

Ліцензія НР №0465-М від 30.10.2001р., №0466-М від 26.02.03р., видані НР України з питань телебачення та радіомовлення.



текстове повідомлення

ЗАХОДЬ НА
mobile.24tv.com.ua
і встановлюй
БЕЗКОШТОВНО



ДИВИСЬ НОВИНИ
КОЛИ ЗРУЧНО



телеканал новин

ПОДРОБИЦІ НА САЙТІ
www.24tv.com.ua